

BRŠKI Časnik

Občina Brda

ŠTEVILKA 106 • LETNIK 26 • POMLAD 2022

PREZRAČIMO SLOVENIJO

V Lunosu želimo omogočiti zdravo bivalno okolje v vsakem slovenskem domu, zato vam v posebni akciji Prezračimo Slovenijo zagotavljamo **do 50 % popusta** ob nakupu **revolucionarnih prezračevalnih enot i-Vent**, ki s **pametnim** upravljanjem s pomočjo **mobilne aplikacije** ali daljinca predstavljajo prihodnost prezračevanja. Ne mečite denarja skozi okno: prezračujte pametno in učinkovito ter brez toplotnih izgub!

i-Vent

-50%
lunos.si

LUNOS
energy-efficient

Specialisti za prezračevanje.

Poklon mladim

Današnje svetovne razmere bi lahko opisala s stavkom »Saj ni res, pa je«, ki ga je uporabljal že sedemdeset let pokojni Robert Ripley, ameriški risar, podjetnik in ljubiteljski antropolog v časopisni seriji ter televizijski in radijski oddaji. Le da so njegove neverjetne zgodbe obrobne, naša pa žal realno stanje, ki se odvija pred našimi očmi. Komaj se je nekoliko umirila epidemija in smo zadovoljno zadihali v pomlad, že zaskrbljeni sledimo novicam v Ukrajini in razmišljamo o širših posledicah nesmiselne vojne. V zadnjih letih me je življenje dvakrat zelo pretreslo. Pred epidemijo nisem niti pomislila, da jo lahko doživim in tudi pred to vojno sem prepričljivo tolažila hčerko, da do nje ne bo prišlo.

Na svet se mogoče res zgrinjajo črni oblaki, me pa zato dogajanje v Brdih vedno znova očara. Bogatejši smo za Poslovno cono Dobrovo. Sodoben oskrbovalen center Agraria, market z živili in okrepčevalnico plemeniti ponudbo v Brdih. Na ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo so projekt ureditve poslovne cone na Dobrovem uvrstili v izbor dobrih praks v letu 2021.

Številne poglede Bricev in turistov privablja prenovljeno grajsko poslopje na Dobrovem, ki ga lahko občudujete na naši naslovnici.

Navdušili so me mladi. Evropski parlament je letošnje leto razglasil za leto mladih. Mladih kot pomembnih nosilcev sprememb in bistvenih za izgradnjo miroljubnih in demokratičnih družb. Mladih, na katerih svet stoji in si zato zaslužijo evropsko leto, ki jih bo postavilo v središče

pozornosti in jim omogočilo vrsto priložnosti za njihov osebnih, družbenih in poklicni razvoj, zapiše Iva Sivec v članku o večeru mladih briških ustvarjalcev. Moj globok poklon mladini, ki je navdušila s prireditvijo Vse se vrti. Trideset mladih briških ustvarjalcev se je s pesmijo, poezijo, plesom, sliko, zvokom, gibom, svetlobo in senco zavrtelo v polni dvorani Vile Vipolže. Marca pa so se nadobudni dijaki in študentje preizkušali v podjetništvu na tridnevem start-up izzivu.

Ko je bil časnik že v tisku, so v Vedrijanu zabrnela dirkalna vozila in je potekala briška čistilna akcija Škovace w'n. O naravi in okolju so razmišljali otroci v enoti vrtca v Kojskem in se razveselili, ko so tudi z njihovo pomočjo iz gozda odstranili zapuščen avtomobil.

Mladostniška razigranost se je naselila v številne maškare, ki so marca preganjale zimo na naših

tleh, nekatere utrinke smo objavili na naslednjih straneh. Društvo Tudi jaz pomagam je zavihalo rokave. Po uspešnem 2. Briškem bazarju, katerega namen je bil spodbujati ljudi k trajnostnemu, bolj etičnemu nakupovanju oblačil in potrebščin, bodo v prihodnjih mesecih pripravili še več aktivnosti, dogodkov in delavnic. OŠ Alojza Gradnika Dobrovo in Občina Brda so marca zbirali sredstva za Ukrajino.

Številni eminentni gosti iz Slovenije in Italije so se zbrali na grajskem dvorišču Gradu Dobrovo, kjer so slavnostno odkrili kip in se poklonili 100. obletnici rojstva Zvonimirja Simčiča – Medota.

KUD Manifest v sodelovanju z briškimi in vipavskimi vinarji, gostinci, ponudniki nočitev, tujimi veleposlaništvom in Zavodom za turizem, kulturo, mladino in šport Brda letos že enajstič organizira Mednarodni festival vizualnih umetnosti Krog umetnosti – Art Circle. Aprila in oktobra se zbirajo tuji in slovenski umetniki, ki ustvarjajo na kulturnih ambasadah. Letos so projekt Krog umetnosti zapeljali tudi na italijanski del Brd in okrepili duh povezovanja.

Če k temu dodamo še nagrado za najboljšo mednarodno vinsko turistično destinacijo in številne druge dogodke, ki so se zgodili v tem trimesečju na naših tleh, potem se nam res ni treba bati za prihodnost Brd.

Pomlad je potrkala na vrata, pred nami so velikonočni in prvomajski prazniki. Zgledujte se po naravi in jih preživite cvetoče.

Lucija Prinčič Terpin,
odgovorna urednica

Ustanovitelj in založnik:
OBČINA BRDA

UREDNIŠTVO:
Anita Manfreda, glavna urednica
Lucija Prinčič Terpin, odgovorna urednica
Vanda Colja, redakcija, tehnično urejanje
Andrej Colja, fotografije
Ana Cukjati, lektura
Mateja Mavrič, tajnica uredništva

Člani
Milena Beguš, Monika Prinčič,
Goran Simčič, Iva Sivec,
Mateja Drnovšek, Erika Koncut

Oglasno trženje:
Tina Testen Kumar s.p.,
mobi: 040 475 676
e-pošta: tina.testen@gmail.com

Oblikovanje oglasov:
DESENIA Danijela Milašinović s.p.

Za lekturo oglasnih sporočil
so odgovorni naročniki oglasov

Naslov uredništva:
BRIŠKI ČASNIK,
Trg 25. maja 2,
5212 Dobrovo,
tel.: (05) 335 10 38,
031 220528

Računalniški prelom, litografija in tisk:
GRAFIKA SOČA

Briški časnik prejme brezplačno vsako
gospodinjstvo občine Brda.

issn 1318-8860

Naklada: 2650 izvodov
Po mnenju Urada vlade za informiranje je
javno glasilo Briški
časnik proizvod informativnega značaja iz
13. točke tarifne številke 3
tarife prometnega davka, po kateri se
plačuje DDV.

Briški časnik na internetu:
www.obcina-brda.si

Fotografija na naslovnici:
Damijan Simčič, ZOŠO

Odprtje Poslovne cone Dobrovo

Briška občina uresničuje vizijo sodelovanja in povezovanja v regiji

Prvi marčevski dnevi so bili v Brdih posebej slavnostni, saj je bila 4. marca Poslovna cona Dobrovo slavnostno predana svojemu namenu. 1,3 milijona evrov vreden projekt je gotovo primer dobre prakse na področju črpanja evropskih sredstev in usklajenega načrtovanja ter sodelovanja briške občine z več ministrstvi in podjetniki. Slavnostni trak sta ob prisotnosti predstavnikov lokalne skupnosti, podjetnikov in izvajalcev del prerezala briški župan Franc Mužič in minister za infrastrukturo Jernej Vrtovec.

Protipoplavna zaščita predpogoj za izgradnjo poslovne cone

Območje poslovne cone je bilo v preteklosti večkrat prizadeto zaradi poplav, kar je onemogočalo investicije v posodabljanje območja in prihod novih storitev. Problematika je ob regijskem obisku vlade na Severnem Primorskem leta 2017 prepoznalo ministrstvo za okolje in prostor, ki je že konec istega leta z izvajalcem del podpisalo pogodbo za sanacijo reke Reke. Vrednost investicije, namenjene zagotovitvi normalne pretočnosti reke in posledično zmanjšanju poplavne ogroženosti območja, je znašala 303.000 evrov.

Sanaciji rečne struge sta sledila še dva dodatna zaščitna ukrepa s strani direkcije za infrastrukturo. Zvišan je bil nivo cestišča, ki je na ta način dobil funkcijo protipoplavnega nasipa. Zagotovitev poplavne varnosti v naselju Drnovk pa je bila omogočena tudi z izgradnjo novega krožišča, saj je bilo v sklopu tega urejeno ustrezno odvodnjavanje območja. Za dvig cestišča pred poslovno cono je bilo namenjenih 520.267 evrov, za gradnjo krožišča z odvodnjavanjem pa 784.987 evrov.

Jernej Vrtovec, minister za infrastrukturo

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ

NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Odprtje Poslovne cone Dobrovo

Primer dobre prakse in rezultat entuziazma vseh sodelujočih

Ureditev območja ob Agrarii in izgradnja poslovne cone je bila dolgoletna želja župana Občine Brda Franca Mužiča:

»Lahko z gotovostjo trdim, da je malo poslovnih con, ki jih lokalna skupnost odpira, te pa že od prvega dne dihaajo s skupnostjo. Pred pol drugim letom smo se razveselili odprtja nove kmetijske trgovine Agraria, konec letošnjega februarja pa je živilsko trgovino z gostinsko ponudbo odprla tudi Kmetijska zadruga Tolmin. Vesel sem tega regijskega povezovanja in obogatitve lokalne regijske kmetijske ponudbe v Brdih. Prepričan sem, da bo cona privlačna tudi za

Franc Mužič, župan Občine Brda

obiskovalce Brd in italijanske potrošnike. Seveda si nadejam tudi, da bomo kmalu pričeli novi avtopralnici in mehanični delavnici.«

Evropski denar omogočil uresničitev dolgoletne želje

S sanacijo struge reke Reke so bili podani pogoji za pričetek projektiranja Poslovne cone Dobrovo, za izgradnjo katere je bilo potrebnih 926.892 evrov. Občina je zagotovila 211.869,35 evra, preostali del pa je bil sofinanciran iz nepovratnih sredstev iz dogovora za razvoj regij v višini 715.022,69 evra, od tega 70 % iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in 30 % iz proračuna Republike Slovenije. Po zaključku investicije je briška občina zaokrožila območje z odkupom cestišč in ureditvijo komunalne infrastrukture.

Poslovna cona zajema območje 2,56 hektarja. Vrata sta že odprla dva od predvidenih treh poslovnih subjektov, kmetijska trgovina Agraria Dobrovo Kleti Brda in Market Brda Kmetijske zadruge Tolmin, s čimer briška občina potrjuje vizijo sodelovanja in povezovanja v regiji, trajnosti ter podpiranja lokalnega kmetijstva. Čez predvidoma šest mesecev bo tudi tretji poslovni subjekt Patriks d. o. o. v coni odprl novo avtopralnico,

temu pa bo, kot je napovedal direktor podjetja Vojko Jurič, sledila še rekonstrukcija mehanične delavnice.

Na slavnostnem odprtju poslovne cone so bili poleg predstavnikov občine, ministra za infrastrukturo Jerneja Vrtočca in podjetnikov prisotni tudi izvajalci del, goriška poslanka v Državnem zboru Republike Slovenije Elena Zavadlav Ušaj in državni sekretar ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Anton Harej.

Odprtje Poslovne cone Dobrovo

Nad projektom izgradnje Poslovne cone Dobrovo je od prvih korakov bdela direktorica uprave Občine Brda Anita Manfreda:

»Projekt Poslovne cone Dobrovo je gotovo primer dobrega sodelovanja različnih institucij. Bil je velik izziv, vendar nam je v sodelovanju s poslovnimi subjekti in s posluhom več ministrstev ter kakovostnim črpanjem evropskega denarja uspelo zaščititi in valorizirati območje ter zagotoviti nadaljnji gospodarski razvoj in odpiranje novih delovnih mest v

Anita Manfreda, direktorica uprave Občine Brda

Brdih. To je prepoznalo tudi ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, ki nas je s projektom

Ureditev poslovne cone na Dobrovem uvrstilo v izbor dobrih praks v letu 2021.«

Direktor Kleti Brda in predsednik občinske komisije za gospodarske dejavnosti Silvan Peršolja ob tem izpostavlja, da je bila zamisel o coni od prvih korakov do realizacije izvedena tako hitro izključno zaradi brezkompromisne podpore občine in entuziazma vseh sodelujočih:

»Kmetijstvo kot glavna dejavnost v Brdih je nujno rabilo sodoben oskrbovalni center oziroma Agrario. Poleg vinogradnikov najdejo v njem vse potrebno tudi sadjarji, oljkarji, vrtičkarji in čebelarji. Ponudbo želimo širiti tudi z gradbenim materialom, tako da se je začetni pomislek, da bo stavba morda prevelika, že obrnil v to, da prostora celo

Silvan Peršolja, direktor Kleti Brda

primanjkuje. Stavba je zasnovana tako, da bodo v njem našle prostor tudi druge podporne dejavnosti, potrebne za izboljšanje ponudbe storitev in dvig kakovosti življenja Brdcev. Market z živili in okrepčevalnico, ki ga je zgradila tolminska zadruga, že z zunanjo podobo, predvsem pa s ponudbo izkazuje zavezanost lokalnemu prostoru. Je obogatitev ponudbe

6000 prebivalcem Brd, pa tudi nekaj sto turistom, ki tedensko obiščejo Brda. V poslanstvu kmetijskih zadrug je, da zadovoljujejo potrebe lokalnega prostora in prebivalstva, saj so vedno prisotne in se ob kriznih in ekonomsko neugodnih časih ne umikajo, zato je odprtje teh dveh centrov tudi naš prispevek praznovanja 150-letnice združništva na Slovenskem.«

Odprtje Poslovne cone Dobrovo

Direktor Kmetijske zadruge Tolmin
Nikolaj Maver odločitev, da v Brdih zgradijo doslej največji market tolminske zadruge, pojasnjuje z besedami:

»Ključni razlog, da smo se odločili odpreti svoj market v Brdih, je bil ta, da v Brdih ni bilo večjega ponudnika živilskih proizvodov.

Nikolaj Maver, direktor Kmetijske zadruge Tolmin

Lokacija Poslovne cone Dobrovo je izjemna, saj je v središču Goriških brd, poleg tega pa nam je bilo v coni omogočeno hitro pridobiti vso potrebno infrastrukturo, torej elektriko, vodo, kanalizacijo, telefonijo. To je bilo izjemnega pomena. Glede na izjemno razvit turizem in bližino italijanske meje računamo, da bo prodaja vseh teh izdelkov v novem marketu zelo dobra.«

Na slavnostnem odprtju poslovne cone in novega krožišča je slavnostni trak skupaj z županom prerezal minister za infrastrukturo Jernej Vrtovec.

Župan Franc Mužič in minister za infrastrukturo Jernej Vrtovec sta slavnostno odprla poslovno cono

V slavnostnem govoru je minister Jernej Vrtovec poudaril:

»Brda so posebna zgodba o uspehu. Kako se stvari razvijajo tukaj, pričajo o tem, da so si Brici pred leti dobro zastavili vse cilje in poti v smer, da se danes Občina Brda zelo dobro razvija. Zaključil se je infrastrukturni projekt Dobrovo–Neblo. Zahvaljujem se

izvajalcem. Gospodarstvo je eden tistih segmentov, ki ima v Brdih potencial in ki ga je potrebno razvijati in danes je en dodaten kamenček v tem mozaiku. Do konca letošnjega leta bomo gotovo odprli še cesto iz Solkana proti Gonjačam s krožiščem Kojsko. Investicija je vredna 5,8 milijona evrov. Za Brda so to resnično velika finančna sredstva, ki jih država namenja izključno za razvoj. V

Brdih se odpira še dodatna razvojna priložnost in to je kolesarski turizem: kolesarske steze, kolesarske povezave. To je potencial za slovensko podeželje. Je potencial, da privabimo tudi druge goste in razvijamo infrastrukturo, da turisti ne uporabljajo regionalne ceste, temveč varne kolesarske poti. Brdom želim, da se razvijajo naprej in ostajajo biser cele Slovenije.«

E. K.

Market Brda v Poslovni coni Dobrovo

Brda obogatena s široko ponudbo za vsak dan

Poslovodkinja Monika Šuligoj in njena namestnica Severina Štanta skrbita za oskrbo vseh artiklov

Vsak dan opazujemo, kaj pomeni drugim uspeh, mogoče nov avto, hiša ob morju, super kariera, večja plača, število všečkov pod fotografijo, večji vinograd, mogoče pa zadovoljiva oskrba s potrebnimi artikli za življenje. Brice je prav gotovo razveselilo odprtje velikega marketa Kmetijske zadruge Tolmin v Poslovni coni Dobrovo z živili, pijačo in številnimi drugimi artikli široke potrošnje za gospodinjstvo. Trgovina oskrbuje obiskovalce tudi z bogato delikateso, s pestro izbiro svežega domačega kruha, slaščic, mlačnih izdelkov posoških mlekarjev in Mlekarnice Planika, mesa domačih rejcev iz Posočja, mesnih izdelkov Salamarije Alpija, s svežim sadjem in zelenjavo, hrano za male živali, ponujajo tudi vse za dom in kuhinjo in ne nazadnje vina briških vinarjev in Kleti Brda. Radi vas povabijo v Oštarijo Brda na kavico domače pražene kave Coronini, zraven katere si lahko privoščite pristne domače kobariške štruklje, pripravljene v njihovi kuhinji. Od ponedeljka do petka pa pripravljajo sveže enolončnice, hamburgerje, solate in podobno.

Za nemoten potek oskrbe artiklov v trgovini, bifeju in kuhinji skrbita poslovodkinja Monika Šuligoj in namestnica poslovodkinje Severina Štanta, obe z dolgoletnimi izkušnjami na tem področju. Zadovoljni prikimavata druga drugi, saj zatrjujeta, da delujeta timsko, kar sta počeli že na prejšnjih delovnih mestih v podobnih trgovinah. Vsaka mora vedeti vse o vsem. Česar ne naredi Monika, naredi Severina in obratno. Delo poteka tekoče z veliko vloženega truda in odgovornostjo, da ne bi prihajalo do nezaželenih težav. Trgovina z živili je izjemno zahtevna predvsem zaradi spremljanja rokov trajanja. Zelo morata biti pozorni na sadje in zelenjavo. Pozitivno je tudi, da lahko naročata blago po potrebi oziroma želji kupcev, kar v drugih večjih blagovnicah ni mogoče. V njihovi trgovini najdemo

Severina Štanta in Monika Šuligoj

Slavnostno odprtje Poslovne cone Dobrovo 4. marca 2022

originalne italijanske izdelke. Pri njih ni ponaredkov, poudarita.

Vanda Colja

Agraria v Poslovni coni Dobrovo

Sodoben center za kmetijstvo

Klemen Likar, poslovodja Agrarie želi posodobiti poslovanje trgovine.

Trgovina briške zadružne kleti s kmetijskim materialom in mehanizacijo Agraria deluje že od septembra 2020 v prenovljenih prostorih, ki dajejo velik pomen poslovni coni v Goriških brdih. Po 50 letih so Brda dobila sodoben oskrbovalni center za kmetijstvo in drugo gospodarstvo na 700 kvadratnih metrih prodajnih površin in 800 kvadratnih metrih pokritega skladišča ter obsežno parkirišče.

Klemen Likar je naloge in odgovornosti poslovodje v Agrarii sprejel julija 2020. Z dvajsetimi leti delovnih izkušenj na podobnih področjih v večjih trgovskih centrih se je poslovodstva v briški trgovini lotil s polno paro. Srečal se je z ogromnim seznamom artiklov. Pri nepoznavanju določenih proizvodov, predvsem fitofarmaceutskih sredstev pri upoštevanju zakonitosti glede njihove prodaje in uporabe, mu je bil v veliko pomoč svetovalec iz kmetijsko-svetovalne službe ter seveda sodelavci z izkušnjami. Likar spoštuje dolgoletne izkušnje starejših, vendar je njihov način vodenja glede na sodobne zahteve preživel. Da bi omogočil enostavnejše, hitrejše ter dostopnejše poslovanje, se je odločil za uresničitev velikega projekta digitalne posodobitve. Prepričan je, da je v tej smeri možno narediti še veliko korakov do popolnejšega sistema. Pri tem pa je kot dober gospodar primoran upoštevati tudi višino stroškov, da ne bi porušil končnih rezultatov.

Prepričan je, da se je Agraria zelo razširila, kar so Brda glede na potrebe kmetijskega področja definitivno potrebovala. Mnenja je, da bi morali to uresničiti vsaj pred desetimi leti. Da pa bi imeli še večji obisk, več velikih kupcev, bi se morali načrtno ukvarjati z večjo prepoznavnostjo trgovine. Trenutno se pri njih oskrbujejo večletni stalni kup-

Silvan Peršolja, direktor Kleti Brda, Klemen Likar, poslovodja Agrarie in Franc Mužič, župan Občine Brda, odpirajo sodobno trgovino s kmetijskim materialom in mehanizacijo.

ci. Morali pa bi pridobiti še veliko novih, kar pa je zahtevna in obsežna naloga. Zaradi razširitve izbora izdelkov za dom, orodja, gradbenega materiala in vrtnega programa se je frekvenca ljudi sicer povečala, ampak po Likarjevem mnenju je potrebno na tem področju še veliko postoriti. Konkurenca je prav gotovo na italijanski strani, o čemer bi bilo treba dobro razmisliti.

Trgovina ima 700 kvadratnih metrov prodajnih površin in 800 kvadratnih metrov skladišča, bi pa po Likarjevem mnenju potrebovali vsaj še enkrat

Na odprtju Agrarie septembra 2020

toliko kvadratnih metrov pokritih skladiščnih površin ter vsaj še enkrat toliko odprtih površin.

Vanda Colja

23. in 24. seja Občinskega sveta Občine Brda

Nova enota vrtca na Dobrovem

Občinski svetniki so na decembrski seji v prvi obravnavi potrdili dopolnjen osnutek odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za območje Gonjač nad krožiščem (GON-09). Območje OPPN se nahaja nad krožiščem v Gonjačah in obsega 5139 kvadratnih metrov. Namen priprave OPPN je bila umestitev štirih stanovanjskih hiš na območju naselja Gonjače ter v okviru OPPN določiti prostorsko izvedbene pogoje za gradnjo le-teh. Predlog odloka sta obravnavali tudi statutarnopravna komisija in komisija za okolje in prostor.

Spremenjene cene ne bodo udarile po žepih uporabnikov

Na zadnji lanski seji so svetniki potrdili tudi predlagane cene javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki. Položnice posameznega uporabnika kljub določenim spremembam cene ne bodo dražje, saj se bo sprememba cen odrazila zgolj v spremenjenem razmerju med stroškom zbiranja ter stroškom obdelave in odlaganja.

Ključni naložbi kolesarska steza Dobrovo–Vipolže in nova enota vrtca na Dobrovem

Zeleno luč sta na decembrski seji prejela odloka o proračunu Občine Brda za leto 2022 in 2023. V blagajno Občine Brda bo v letu 2022 priteklo 8.452.205 evrov, od tega bo nekaj več kot 3 milijone evrov namenjenih investicijam. V letu 2023 bo občinski proračun težak slabe pol milijona evrov manj kot v letošnjem letu, ravno tako bo manj sredstev namenjenih investicijam, a vseeno jih bo za dobrih 2,3 milijona evrov. Glavna naložba tega obdobja je gotovo 1,5 milijona evrov vredna investicija v kolesarsko stezo Dobrovo–Vipolže, za katero si je občina zagotovila sofinanciranje iz naslova Dogovora za razvoj regij. V letošnjem letu bo občina prejela 713.188 evrov iz evropskih skladov in 178.297 evrov iz državnega proračuna, v prihodnjem letu pa bo Evropska unija primaknila še 347.292 evrov, država pa 86.823 evrov. Občina bo za izvedbo projekta pristavila le 17 odstotkov vrednosti celotne investicije, kar znaša 276.503 evra. Letos se zaključuje 410.997 evrov vredna investicija v obnovo Gradu Dobrovo, za katero je skoraj polovico sredstev priskrbelo kulturno ministrstvo. V letošnjem letu je predvidena tudi izvedba 1. faze izgradnje balinarske dvorane v Vipolžah v vrednosti 210.000 evrov.

Veselili se bomo pričetka gradnje nove enote vrtca na Dobrovem, za katerega izgradnjo je država zagotovila 733.242 evrov. Vrednost celotne investicije znaša dobrih 1,4 milijona evrov. Za investicije in investicijsko vzdrževanje cest bo občina v tem in prihodnjem letu namenila skoraj milijon evrov. Velja še omeniti, da sta tako v letu 2022 kot 2023 predvidena razpisa za razvoj gospodarstva in kmetijstva. Prvi v vrednosti 50 tisočakov, drugi pa 20 tisočakov.

Aktualna dela na regionalni cesti Solkan–Neblo: v lanskem letu je bil zaključen projekt krožišča in zagotovitve poplavne varnosti v naselju Drnovk v vrednosti skoraj 900 tisočakov, trenutno pa teče 5,8 milijona evrov vredna investicija izgradnje obvoznice s krožiščem v Kojskem. Ta bo predvidoma zaključena do letošnjega decembra. Dober milijon evrov pa bo vredna investicija ureditve regionalne ceste v naselju Dobrovo do vasi Biljana.

Občinski svetniki so decembra županu podelili dvoletno pooblastilo za sprejem načrta ravnanja z nepremičnim premoženjem Občine Brda v posamični vrednosti do 10.000 evrov ter dvoletno pooblastilo za potrditev investicijske dokumentacije za vse projekte, za katere je v proračunu odprta proračunska postavka ali pa so projekti uvrščeni v načrt razvojnih programov.

V prvem branju je bil sprejel odlok o ustanovitvi Javnega zavoda Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda. Odlok je bil od ustanovitve spremenjen in dopolnjen trikrat, zaradi sprememb področne zakonodaje in prilagoditve poslovanja samega zavoda pa se je pokazala potreba po sprejemu novega ustanovitvenega akta. V sklopu razprave so se sicer kresala mnenja glede trženja sob v Vili Vipolže. Svetniki namreč po eni strani od zavoda pričakujejo čim več prihodkov iz tržne dejavnosti, po drugi strani pa so nekateri svetniki izrazili bojazen, da bi hotelska dejavnost motila način delovanja zavoda in izvajanje osnovne dejavnosti promocije destinacije.

Do konca leta 2021 na RUNE priklopljenih 88 uporabnikov

Nazadnje so svetniki prisluhnili direktorju podjetja Rune Enia d. o. o. Goranu Živcu, ki je pojasnil potek projekta izgradnje optičnega omrežja RUNE v briški

23. in 24. seja Občinskega sveta Občine Brda

občini. Navedel je med drugim tudi dobro novico za t. i. Kožbanski kot. V začetku leta 2022 so namreč preko hčerinske družbe začeli z izgradnjo omrežja na območju vasi Nozno, Brdce pri Kožbani, Kožbana, Senik in Golo Brdo. Ta naselja so bila sicer ločena od projekta RUNE, ker je za gospodinjstva v teh naseljih družba prejela sofinanciranje iz evropskega razpisa, ki ga je organiziralo ministrstvo za javno upravo. Živec je na seji poudaril, da bodo tako z redkimi izjemami pokrita celotna Brda in da bodo skupaj z občinsko upravo tudi za izjeme našli skupno rešitev, kako jim zagotoviti omrežje. Sicer pa je celoten projekt izgradnje optičnega omrežja RUNE na območju briške občine vreden 3,1 milijona evrov.

Novo parkirišče v Šmartnem vendarle pod Padratami

Občinski svet se je na prvi seji v letošnjem letu seznanil z idejno zasnovo novega parkirišča v naselju Šmartno, ki sta ga predstavila Roman Anzeljc in Nina Movja Krečič (Ipod d. o. o.). Pred dobrim letom je bilo sicer zasnovano parkirišče ob regionalni cesti proti Gonjačam, vendar bi morala občina za izvedbo tega primakniti do 200 tisočakov več od predvidenih zaradi zahteve Zavoda za varstvo kulturne dediščine, da se za izvedbo nosilne armirano-betonske konstrukcije na stebrih namesto predvidenega nasipa napravi kamnito zložbo. V iskanju primernejše rešitve je občina ponovno preučila izvedbo parkirišča pod Padratami, kjer je predvidenih 50 parkirnih mest. S končno rešitvijo so bili zadovoljni tako svetniki kot župan.

V Brdih bo mogoč raztros pepela pokojnika, a pod določenimi pogoji

Občinski svet je v prvi obravnavi sprejel pravilnik o pokopu na način z raztrosom pepela, ki sta ga pred tem obravnavali statutarnopravna komisija ter komisija za okolje in prostor. Pravilnik ureja možnosti ter potrebna ravnanja v primeru pokopa z raztrosom pepela zunaj pokopališča in prvenstveno omogoča svojcem slediti volji pokojnika. Določa tudi ureditev prostora za raztros pepela ter način izvajanja raztrosa na določenem pokopališču v občini ter obračun storitev, povezanih z raztrosom pepela pokojnika. Svetniki so na februarški seji sprejeli tudi sklep o določitvi razmerja grobnine za posamezno vrsto groba glede na enojni grob.

Na prvi letošnji seji so bila sprejeta še stališča do pri-pomb javne razgrnitve dopolnjenega osnutka občinskega

podrobnega prostorskega načrta za območje Gonjače nad krožiščem (GON-09). V času javne razgrnitve in med javno obravnavo so lahko vsi zainteresirani na razgrnjeno gradivo podali svoje pripombe, a je v tem času občina prejela le eno pripombo, javne obravnave pa se ni udeležil nihče.

Do denarne pomoči večji krog upravičencev, višja tudi pomoč

Predsednica komisije za socialna vprašanja Nadja Šfiligoj je svetnikom predstavila pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o dodeljevanju socialne pomoči v Občini Brda. Povišuje se maksimalna višina denarne pomoči na 500 evrov. Razširil se je tudi krog upravičencev, ki so se znašli v položaju materialne ogroženosti zaradi elementarne nesreče, težje bolezni, hujše nesreče ali trenutne socialne stiske posameznika ali smrti v družini, zakonski ali zunajzakonski skupnosti. Navedenim se denarna pomoč lahko izjemoma dodeli tudi v višjem znesku, vendar največ do štirikratnika maksimalne vrednosti denarne pomoči. V tem primeru se rok, v katerem je potrebno dostaviti dokazila o namenski rabi sredstev, podaljša na 90 dni. Neupoštevanje določila o predložitvi dokazil o namenski rabi prejetih sredstev pomeni neupravičenost do denarne pomoči v naslednjem koledarskem letu.

Kot je pojasnila Šfiligojeva, komisija za socialna vprašanja pri odločitvah veliko sodeluje z zunanjimi ustanovami, v zadnjem času pogosto tudi z zdravstveno službo. Izpostavila je dobro sodelovanje z občinsko upravo ter pohvalila briško mladino, ki se aktivno vključuje v dejavnosti komisije, saj pomagajo starejšim pri raznih tehničnih opravilih, ponudijo jim tudi družbo. Zahvalila se je še raznim donatorjem. Predlog pravilnika je sicer obravnavala tudi statutarnopravna komisija in soglasno potrdila kot primeren za odločanje na Občinskem svetu Občine Brda po skrajšanem postopku, zato je občinski svet sklenil združiti obe obravnavi in pravilnik tudi sprejel. Velja še poudariti, da so svetniki pohvalili delovanje komisije za socialna vprašanja in požrtvovalnost predse-dnice komisije.

Posodobljeni kriteriji za dodelitev sredstev mladim

Občinski svet je združil prvo in drugo obravnavo tudi sprejemanju pravilnika o spremembah in dopolnitvah pravilnika Občine Brda o sofinanciranju programov mladitih. Predlog pravilnika je predstavil predsednik komisije

23. in 24. seja Občinskega sveta Občine Brda

za mladino Franjo Polanc. Komisija za mladino se je v letu 2020 odzvala na pripombe mladih glede meril in kriterijev za vrednotenje prijav ter pripravila nov predlog meril in kriterijev. Svetniki so potrdili tudi ureditvi zaznambe javnega dobra na treh parcelah v k. o. Šmartno.

Manj kršitev javnega reda, a na briških cestah dve osebi izgubili življenje

Na marčevski seji je bil občinski svet seznanjen s poročilom varnostne problematike v briški občini v letu 2021. Načelnik novogoriške policijske postaje Sejad Jusić je stanje javnega reda in miru v Brdih ocenil kot ugodno. Zabeležili so skoraj za dve tretjini manj kršitev kot v letu 2020, čeprav je policija večkrat izvajala poostren nadzor nad izvajanjem ukrepov po zakonu o nalezljivih boleznih. Sicer pa je policija v lanskem letu obravnavala devet prometnih nesreč več kot v predhodnem letu, v dveh sta dve osebi umrli. V lanskem letu je bil v briški občini ustanovljen Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, v katerem novogoriška policija aktivno sodeluje.

Medobčinski redarji bolj prisotni, a zaznali manj prekrškov

Medobčinski inšpektorji so v lanskem letu v Brdih obravnavali 147 odstotkov več zadev kot v letu 2020, občinski redarji pa so zabeležili upad prekrškov za več kot petino. Sicer so se medobčinski redarji osredotočili na tematike, ki so bile večkrat opozorjene na občinskih sejah: nadzor nad povzročitelji onesnaženosti javnih cest s traktorji, nadzor nad ekološkimi otoki na Humu in Vipolžah, osveščanje ljudi glede pravilnega ločevanja komunalnih odpadkov in povečan nadzor mirujočega prometa v Medani in Šmartnem. V lanskem letu je bilo uvedeno dvoizmensko delo, v decembru pa je znotraj Medobčinske uprave pričela delovati tudi služba notranje revizije.

V nadaljevanju marčevske seje so svetniki po skrajšanem postopku obravnavali odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o ustanovitvi javnega zavoda Osnovna šola Kozara Nova Gorica, v drugem branju pa so potrdili pravilnik o pokopu na način z raztrosom pepela. Sprejet je bil tudi sklep o določitvi cene grobnine za enojni grob za leto 2022. Ta za letošnje leto znaša 15,5 evra brez ddv.

Kljub covidu-19 skoraj za dve petini več nočitev

Na marčevski seji so svetniki prisluhnili tudi poslovnemu poročilu Zavoda za turizem, kulturo, mladino in

šport Brda, ki ga je podala direktorica zavoda Tina Novak Samec. Lastni delež zavoda se je v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 povečal. Zavod je bil uspešen na LAS razpisih in kar dveh razpisih STO tako za promocijo destinacije kot tudi za organizacijo mednarodnih športnih dogodkov. V primerjavi z letom 2020 je bilo več tudi nočitev. Glede na leto 2020 je zavod zabeležil kar 37-odstotno rast števila nočitev. Upad gostov iz tujine je uspel nadomestiti s prihodom slovenskih gostov, tako kot predhodno leto. Več kot v letu 2020 je bilo tudi poslovnih dogodkov in poročnih slavic v Vili Vipolže in to navkljub omejitvam števila udeležencev in drugih strogih ukrepov zaradi epidemije. V Mladinskem centru Brda je bilo v poletnem obdobju izpeljanih kar šest terminov počitniškega varstva, ki jih je obiskalo skupno 127 otrok, jesenskega varstva pa se je udeležilo 14 otrok. V program poletnega počitniškega varstva sta bila prvič vključena tudi dva otroka s posebnimi potrebami, katerima je bilo zagotovljeno primerno spremstvo. Mladinski center je v lanskem letu organiziral sedem delavnic, stalna in številna pa je bila tudi vključenost mladih v Mladinski center Brda. Tudi na področju športa je bil zavod zelo aktiven. V Brdih smo namreč v lanskem letu gostili dva večja odmevna športna dogodka: Giro d'Italia ter Dirko po Sloveniji. Obe prireditvi sta izredno utrdili prepoznavnost Brd kot uveljavljene kolesarske destinacije.

Svetniki so v nadaljevanju podali soglasje k dodelitvi dela plače za redno delovno uspešnost za leto 2021 direktorjev javnih zavodov, in sicer Ljudske univerze Nova Gorica, Goriške knjižnice Franceta Bevka Nova Gorica in Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda.

Za programe športa skoraj 300 tisočakov

Zeleno luč je pridobil tudi predlog letnega programa športa Občine Brda za leto 2022, ki je skupaj s pravilnikom Občine Brda o sofinanciranju programov športa, ki se sofinancirajo iz proračunskih sredstev Občine Brda, in odlokom o proračunu Občine Brda za leto 2022, podlaga za objavo javnega razpisa za sofinanciranje programov športa v Občini Brda v letu 2022. V predlogu Letnega programa športa v Občini Brda za leto 2022 je za projekte in programe športnih društev oz. klubov namenjenih 39.650 evrov, 18.000 evrov za investicije in investicijsko vzdrževanje športnih objektov, 210.000 evrov za prekritje obstoječega balinišča v Vipolžah ter 26.300 evrov za upravljanje in tekoče vzdrževanje športnih objektov.

E. K.

Napolnimo življenje
z vrhunsko kakovostjo.

Bagueri
30
ANNIVERSARY

Preko 250 vinskih odličij
doma in v tujini.

Priljubljen v 29 državah
sveta in v vrhunskih
restavracijah.

Vrhunski kuharski mojstri so ob 30. letnici
Baguerija Superior z nami delili recepte za jedi,
ki se odlično spajajo z vini Bagueri superior.
Najdete jih na: www.klet-brda.si/bagueri

"MINISTER ZA ZDRAVJE OPOZARJA: PREKOMERNO PITJE ALKOHOLA ŠKODUJE ZDRAVJU!"

Poklon 100. obletnici rojstva očeta rebule Zvonimirju Simčiču - Medotu (1921–2021)

Strokovnjak in podjetnik ter velik človek z daljnosežnim pogledom

Kot hospiti Evropskega reda vitezov vina Konzulata za Slovenijo mi je v posebno veselje in čast zapisati nekaj besed o človeku, ki je spreminjal tok zgodovine tako na področju spoštljivega odnosa do vina v Sloveniji kot tudi razvoja svojih domačih Goriških brd in žlahtne rebule – Zvonimirju Simčiču. Poslanstvo vinskega viteštva je braniti žlahtnost vina in dostojanstvo človeka ter spodbujati prijateljstvo med ljudmi in narodi Evrope. Letos, ko bi ta izjemen človek praznoval stoti rojstni dan, lahko z gotovostjo trdimo, da sta njegovo vizionarstvo in strokovnost ponesli sloves slovenskega vinskega viteštva daleč v svet.

Zvonimir Simčič je bil med peterico ljubiteljev in poznavalcev vina, ki so že takoj jeseni po razglasitvi samostojne Slovenije leta 1991 ustanovili slovenski konzulat ERVV. Gre za pomemben mejnik, ki mu je svoj pečat vtisnil Simčič, saj je bilo to deja-

Ustanovitelji Konzulata ERVV

Zapisega Zvonimirja Simčiča

nje konec koncev tudi simbolno priznanje samostojne Slovenije. V visokem svetu konzulata je bil Simčič kot soustanovitelj konzulata imenovan za prvega konzularnega redovnega enologa, kar pomeni, da je bil v viteškem redu odgovoren za področje vinarstva in s tem neposredne povezave z vinom, pri njegovem čaščenju

in za njegovo popularizacijo kot najbolj zdrave alkoholne pijače. Ob eminentnih imenih - omenimo lahko veliko viteško damo ERVV zasl. profesorico Slavico Šikovec, pa dr. Julija Nemaniča, dr. Mirana Vodopivca, mag. Toneta Vodovnika in mag. Borisa Beloglavca - je Simčič sopredsedoval sodnemu svetu vinskih

Poklon 100. obletnici rojstva očeta rebule Zvonimirju Simčiču - Medotu (1921–2021)

Z leve proti desni: Luigi Soini, enolog, Silvio Jermann, vinar, Manlio Collavini, vinar, Simon Simčič, Tina Novak Samec, direktorica ZTKMŠ Brda, Aleks Simčič, vinar (Edi Simčič), Aleš Kristančič, vinar (Movia), Igor Simčič, dr. Jože Podgoršek, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, Franc Mužič, župan občine Brda, Anita Manfreda, direktorica občinske uprave, Marjan Simčič, vinar in predsednik Konzorcija Brda, Tomaž Kunstelj, slovenski veleposlanik v Rimu, Vojko Volk, slovenski generalni konzul iz Trsta, Uroš Peterc, direktor Konzorcija Brda, Ivan Peršolja, predsednik Društva za razvoj pivske kulture Sommelier Slovenije.

viteških turnirjev, na katerih je bila ključna naloga promocija vinskih sort, tudi njegove ljube rebule, in spoštljivega odnosa do vina ter zmernega uživanja

le-tega. Z eno besedo govorimo o kulturi vina in njegovega uživanja na zmerni način po Hipokratovem načelu.

Slavnostno odkritje kipa na grajskem dvorišču Gradu Dobrovo je potekalo ob prisotnosti eminentnih gostov iz Slovenije in Italije, Tomislava Kovačiča, Prvega prokonzula, Evropskega reda viteзов vina, Konzulata za Slovenijo ter častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja

Ob prisotnosti eminentnih gostov iz Slovenije in Italije, Tomislava Kovačiča, prvega prokonzula, Evropskega reda viteзов vina, Konzulata za Slovenijo ter častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja je stota obletnica rojstva »očeta rebule« in slavnostno odkritje njegovega kipa na grajskem dvorišču Gradu Dobrovo, ki se je zgodilo 4. februarja, ujela duh dolgoletnih Simčičevih prizadevanj tudi na področju vinskega viteštva: s spoštljivim odnosom do vina in teritorija prispevati k razvoju vinogradništva in vinarstva ter postaviti čezmejno vinogradniško briško pokrajino na svetovni vinski zemljevid ter nenazadnje širiti poznavanje vinskega viteškega reda in njegovih načel ter postulatov, da je z mednarodnim sodelovanjem in prijateljstvom mogoče narediti velike

korake v dobrobit človeka in za mir na evropskem kontinentu, ki je vinski kontinent, še posebej pa na mejnem področju dveh suverenih držav, kjer so v preteklosti na bojnih frontah tekli potoki krvi. Skozi plemeniti napitek je s svojim neusahljivim entuziazmom, strokovnostjo in visoko vinsko kulturo kreiral s pomočjo žlahtnega vina prijateljske odnose v dobesednem pomenu romana Nobelove nagrade Berthe von Suttner z geslom: »Položimo orožje, dvignimo kozarce«. Vitezi vina smo danes vitezi miru, vitez Simčič je bil v Sloveniji eden prvih reprezentantov v tej vlogi, dejal je, da se je potrebno za mir bojevati z miroljubnimi sredstvi. Tam kjer skupaj dvignemo kozarce, tam vojne ni! Njegova duhovna drža in prijateljstvo, ki ga je izkazoval, to dokazujeta, saj je v bogastvu vina plodovitost miru!

Poklon 100. obletnici rojstva očeta rebule Zvonimirju Simčiču - Medotu (1921–2021)

Življenje Zvonimirja Simčiča je zgodba o uspehu

»Življenje Zvonimirja Simčiča je zgodba o uspehu, ki temelji na strasti, vztrajnosti in viziji. Ko je svet okrevljal po drugi veliki vojni, je Zvonimir Simčič razmišljal o prihodnosti. Njegova strast do vinarstva in ljubezen do rodniških Goriških brd sta postali njegovo življenjsko poslanstvo,« je prisotne nagovoril predsednik države Borut Pahor, sicer tudi nosilec častnega viteškega križa ERVV, kar je prvi predsednik države Milan Kučan, sicer častni vitez vina ERVV, potrdil z besedami: »Brez Simčiča bi se najbrž zgodba Brd pisala drugače.« Simčiču gre namreč zasluga, da je bila zadružna klet zgrajena na Dobrovem in ni bila skupna za Brda in Vipavsko dolino nekje drugje na Goriškem ter tudi, da je plovba renomeja rebule ubrala pot paradnega konja in trdnih vezi tega teritorija. Gre za izjemno pionirstvo in vizionarstvo za dobrobit tega območja, če upoštevamo dejstvo, da so Brda po drugi svetovni postala odročen žep v nekdanji Jugoslaviji s slabo prometno infrastrukturo in še slabšimi možnostmi zaposlitve, razvojni razmah pa so doživela šele po potresu leta 1976 ter izgradnji briške (»osimske«) ceste čez Sabotin desetletje kasneje. »Videl je nekoliko naprej. Zadružna klet

se je zgradila v takih dimenzijah, da bi lahko sprejela ves briški pridelek vinskih trt. To so bila prva delovna mesta. Naslednji velik korak pa je bil orientacija na rebulo,« potrjuje sedanji direktor briške zadružne kleti Silvan Peršolja.

Prehojena pot rebule dokazuje Simčičev pravi šesti čut

Prehojena pot rebule dokazuje Simčičev pravi šesti čut. Z usmeritvijo v zasaditev, raziskovanje vinske širine in promocijo rebule si je z državno mejo razkosani terroir ponovno segel v roke in pričel kovati pravo železo, ki je desetletja kasneje briški čezmejni teritorij ponesel v svetovni vrh najbolj zanimivih vinskih pokrajin. Torej Zvonimir Simčič ni bil zgolj izjemen strokovnjak in podjetnik, temveč tudi velik človek z daljnosežnim pogledom. Človek, ki je uvidel, da lahko rebula postane osrednji povezovalni člen čezmejnega teritorija. Da zlata rebula lahko v viteškem duhu ponovno prižge in ohranja plamen prijateljstva med Brdi in Colliem, Slovenijo in Italijo.

Bilateralno srečanje med ministroma za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Slovenije in Italije

Poklon 100. obletnici rojstva očeta rebule Zvonimirju Simčiču - Medotu (1921–2021)

Odkritje spomenika je bila priložnost za bilateralno uradno srečanje slovenskega in italijanskega ministra za kmetijstvo dr. Jožeta Podgorška in Stefana Patuanellija

Predsednik RS Borut Pahor in Igor Simčič, sin Zvonimirja Simčiča – Medot razkrijeta spomenik

Ivan Peršolja, predsednik Društva za razvoj pивske kulture Sommelier Slovenije, Igor Simčič in Tomislav Kovačič, Prvi prokonzul, Eques de vino

Stefano Patuanelli, minister za kmetijstvo, prehrano in gozdarstvo Republike Italije, Igor in Simon Simčič ter dr. Jože Podgoršek, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije

Igor Simčič, Anita Manfreda, direktorica občinske uprave, Tina Novak Samec, direktorica ZTKMŠ Brda, Franc Mužič, župan občine Brda, Simon Simčič

Tako je slavnostno odkritje spomenika posvečenemu stoti obletnici njegovega rojstva bilo zaradi njegovega strokovnega vpliva in povezovalne vloge na obeh straneh meje tudi priložnost za bilateralno uradno srečanje slovenskega in italijanskega ministra za kmetijstvo, dr. Jožeta Podgorška in Stefana Patuanellija na temo skupnih naporov k čezmejni promociji vinogradnikov in vinske sorte rebule na tem čezmejnem območju. Pripravlja se, kot sta omenila ministra, tudi skupen memorandum, ki naj bi ga predvidoma podpisala v začetku marca 2022.

In seveda ne gre zanemariti dejstev, da je bil Zvonimir Simčič edini tujec, ki je postal član italijanske akademije za trto in vino in da ga je vedno gnala ustvarjalna strast. Še po upokojitvi se je posvetil

svojim zadnjim sanjam, da bi iz rebule ustvaril najkakovostnejši izdelek, penino izdelano po klasični metodi. Kdo danes ne pozna Medotovih penin?!

»Poklonili smo se 100-letnici rojstva očeta rebule, sedaj pa je čas, da današnje in vse nadaljnje generacije poskrbimo, da vizija očeta rebule neugasljivo žari,« je zato na dogodku zavzeto poudaril župan Občine Brda in velik promotor povezovanja v teritoriju Franc Mužič.

IN HONOREM DEI ET IN HONOREM VINI

Anita Manfreda, direktorica občinske uprave Občine Brda, hospita Evropskega reda vitezov vina
Fotografije: Manuel Kovšca

Gradnja optičnih priključkov RUNE v polnem teku

Vse več naročnikov že uživa v čarih svetlobne hitrosti

Boljša in zanesljivejša internetna povezava tudi v Brdih postaja realnost. Gradnja uporabniških priključkov v sklopu projekta RUNE je namreč v polnem teku. Vse več naročnikov tako že uživa v čarih svetlobne hitrosti.

Gradnja omrežja do uporabnikov oz. ti. sekundarnega omrežja v naselju Drnovk

Optična povezava, ki nam bo zagotovila boljšo, hitrejšo in zanesljivejšo povezavo s spletom, postaja realnost. V Občini Brda je omrežje RUNE namreč že skoraj v celoti izgrajeno, v več naseljih pa že dlje časa poteka gradnja omrežja do uporabnikov in uporabniških priključkov. Trenutno se tako uporabnikom priključke gradi v naseljih Kozana, Vipolže, Fojana in Barbana. Do junija pa se bo priključke gradilo še v naseljih Neblo, Hruševlje, Medana, Plešivo in Ceglo.

Pogoj za izgradnjo optičnega priključka je urejena dokumentacija ter plačan predračun. Termin izgradnje priključka na vašem naslovu pa vam bo podal izvajalec, ki vas bo kontaktiral pred samo izvedbo.

Če priključka še nimate, ga

lahko naročite preko spletne strani RUNE na www.rural-network.eu ali preko centra za pomoč uporabnikom, ki je na voljo tudi za vsa druga vprašanja. Dosegljivi so vsak delovni dan med 8.00 in 16.00 na telefonski številki 00386 (1) 235 15 30 ali na e-naslovu rune-si@ruralnetwork.eu.

Strošek izgradnje optičnega priključka znaša 150 evrov (z DDV) za fizične in 167,13 evra (z DDV) za pravne osebe. V plačilo je vključeno tudi nadaljnje vzdrževanje priključka. Omenjen strošek lahko na vašo željo in v vašem imenu krije tudi izbrani ponudnik storitev (Telekom, A1, Telemach ali T2). Podrobnosti oziroma pogoje za to pa morate preveriti pri posameznem ponudniku storitev.

Tina Ambrožič

Fotografija: Projekt RUNE

Občina išče šoferje prostovoljce

Tudi v Brdih kmalu brezplačni prevozi za starejše

Občina Brda se bo predvidoma v maju pridružila krogu slovenskih občin, ki že zagotavljajo brezplačne prevoze starejšim občankam in občanom. Prevozi bodo namenjeni starostnikom, ki nimajo lastnega prevoza in ne vozijo sami. Ranljivi skupini starejših občanov bodo omogočili lažjo

dostopnost do zdravniške oskrbe, lekarn, javnih ustanov in drugih nujnih opravkov.

Občina Brda vabi k sodelovanju prostovoljce, bodisi mlajše upokoјence ali študente in mladino, ki bi del svojega prostega časa namenili prostovoljstvu. Prostovoljni šofer je lahko vsak, ki ima veljavno

vozniško dovoljenje in je pripravljen pomagati starejšim.

Kdor želi sodelovati pri projektu brezplačnih prevozov za starejše, naj se osebno javi na Občini Brda, naj pokliče na telefonsko številko 05 335 10 34 ali piše po elektronski pošti na naslov info@obcina-brda.si.

Občina Brda

Obvestilo

Sprejemanje pobud za spremembe in dopolnitve OPN Brda

Občina Brda obvešča občane in vso zainteresirano javnost, da bo začela v letu 2022 s pripravo sprememb in dopolnitev Občinskega prostorskega načrta Občine Brda. Trenutno je na območju Občine Brda v veljavi Občinski prostorski načrt Občine Brda (UGSO št. 9/11, 37/12, 44/17, 25/18 in 21/19 – OPN Brda). V zaključni fazi je postopek priprave sprememb in dopolnitev št. 04 OPN Brda (SD 04 OPN Brda).

Skladno s 108. členom ZUreP-2 (Ur. l. RS št. 61/17) je del izhodišč za pripravo sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta zbiranje predlogov in pripomb zainteresirane javnosti.

Vsi zainteresirani lahko zato podajo predlog(e) za spremembo statusa zemljišč glede zazidljivosti in druge pobude ali predloge vezane na prostorsko urejanje na območju Občine Brda. Pobude in predlogi morajo biti podani na obrazcu, ki je na voljo na spletni strani Občine Brda (https://www.obcina-brda.si/obcina_brda/vloge_in_obrazci/) in v tiskani obliki v prostorih Občine Brda.

Občina bo v postopek sprememb in dopolnitev OPN vključila tudi vse pobude, ki jih je prejela po začetku prejšnjega postopka sprememb in dopolnitev OPN (SD 04 OPN Brda) in jih ni bilo več možno vključiti v obravnavo.

Pri pripravi sprememb in dopolnitev OPN bodo upoštevane le pobude, ki bodo usklajene z zakonodajo in splošnimi smernicami prostorskega načrtovanja ter razvojnimi težnjami naše občine. Pobude naj bodo konkretne, oziroma ustrezno prikazane in utemeljene.

Vsak vlagatelj naj pobudi in predlogom, ki se vežejo na določeno zemljišče, priloži tudi dokazilo o stvarni pravici razpolaganja z zemljišči (izpis iz zemljiške knjige) oziroma drugače utemelji upravičenost do predlagane spremembe.

Občina Brda bo pobude za spremembe in dopolnitve OPN Brda sprejemala do vključno 31. avgusta 2022.

Vse ostale informacije v zvezi s sprejemanjem pobud in predlogov za spremembe in dopolnitve OPN Občine Brda je možno dobiti v prostorih Občine Brda vsak ponedeljek v času uradnih ur ali na e-naslovu: info@obcina-brda.si. Izpolnjen obrazec s prilogami se lahko odda osebno na sedežu Občine Brda, po pošti na naslov Občina Brda, Trg 25. maja 2, 5212 Dobrovo, oziroma po elektronski pošti na naslov info@obcina-brda.si (zadeva: Pobuda za spremembo in dopolnitev OPN).

Skrb za čista vozišča občinskih cest

Visoke globe za voznike traktorjev z umazanimi pnevmatikami

Večkrat se dogaja, predvsem po deževnem vremenu, da vozniki traktorjev in druge mehanizacije po vključitvi z blatne kolovozne poti na asfaltirano javno cesto zamažejo oziroma onesnažijo vozišče z blatom. Ne samo, da je to nekulturno in neestetsko početje, je lahko tudi zelo nevarno za vse ostale udeležence v prometu ter grda slika za našo čudovito pokrajino in zaušnica vsem tistim, ki se trudijo privabiti obiskovalce in popotnike s celega sveta ter postaviti Brda na seznam vrhunskih turističnih destinacij.

Zakon o cestah določa, da preden se vključi v promet na javni cesti s kolovozne poti, nekategorizirane ceste, individualnega priključka, območja izvajanja del ali druge zemljiške površine, mora voznik odstraniti z vozila zemljo ali blato, ki bi lahko onesnažilo vozišče. Z globo 1000 evrov se kaznuje posameznik, ki ravna v nasprotju s tem določilom. Za pravne osebe, samostojne podjetnike in posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost, pa je ta kazen oziroma globa 4000 evrov.

Dejan Rusjan

Start-up izziv v Brdih

Inovacije na področju športa, turizma, ohranjanja dediščine

Od 18. do 20. marca je v Mladinskem centru Brda potekal intenzivni tridnevni start-up izziv. Svojo idejo je skozi delavnice razvijalo 15 mladih (dijaki, študentje). S pomočjo izkušenih mentorjev so udeleženci ideje razvili v delujoč poslovni model, pripravljen za vstop na trg. Ukvarjali so se z izzivi, s katerimi se srečujejo pri življenju v Brdih, nekateri pa so se poizkusili tudi v aplikacijah in tehnoloških rešitvah. Dogodek je organiziral Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda v sodelovanju s Primorskim tehnološkim parkom iz Vrtojbe.

Start-up izziv se je v Brdih odvijal prvič. Gre za zanimiv primer sodelovanja med visokotehnološkim podjetništvom in mladimi, ki ustvarjajo na podežlju in želijo tu razvijati svoje ideje. Mentorji so izkušeni podjetniki iz GoStart-up inkubatorja v Primorskem tehnološkem parku, udeleženci pa ambiciozni mladi iz Brd in širše goriške regije, ki že imajo izkušnje na področju turizma, kmetijstva, trajnostnega razvoja ali pa jih te teme zanimajo.

Delo je potekalo na način, kot se izvajajo najuspešnejši podjetniški inkubatorji v svetu. Mladi predpostavke o svojih idejah testirajo pri potencialnih kupcih. S pridobljenim znanjem in povratnimi informacijami izdelajo prototipe in svoje delo tudi javno predstavijo v obliki »pitcha« - petminutne predstavitve pred podjetniško komisijo. Proces je zelo intenziven - za rezultate, ki jih mladi med start-up izzivom dosežejo v treh dneh, podjetja pogosto potrebujejo več tednov.

Start-up izziv je vodila Urša Žorž, izkušena organizatorka dogodkov in izobraževanj, predavateljica in mentorica. O marketinških temah je predaval ustanovitelj start-upa Gina's Woofs Matjaž Kljajić, o financah in podjetniškem pitchu pa Uroš Rojc iz podjetja Muvi Media. Poleg tega sta svoje mentorstvo ponudili tudi briški podjetnici Tajda Marinič iz Alias Plus in Mojca Strehar Filač, vodja marketinga pri podjetju Led Luks.

V okviru start-up izziva so se mladi v soboto, 19. marca, udeležili tudi dogodka Zapelji se na svojo pot, na katerem je Jakob Bizjak, Mladi vinar leta 2021, z bratom Gregorjem predstavil svojo podjetniško pot, medgeneracijsko sodelovanje v družinskem podjetništvu in perspektive mladih na podežlju. Aktivnost je bila izvedena v okviru projekta LAS v obsegu sonca.

Manuel Alberto Montes, zmagovalec start-up izziva v Brdih

Zmagovalec izziva bi rad razvijal avtomate za proteinske napitke

Kot zaključno dejanje so vsi mladi udeleženci s svojimi idejami poskušali prepričati komisijo, v kateri sta sodelovala izkušena podjetnika iz Brd Jernej Rehar (Business Solutions) in Tomaž Jug (Editor) ter Tanja Kožuh, direktorica Primorskega tehnološkega parka. Zmagovalec prvega start-up izziva v Brdih je postal dijak Manuel Alberto Montes. Komisijo je prepričal z dodelano idejo na področju športa. Gre za inovacijo, saj bi Manuel rad razvijal avtomate za proteinske napitke. »Proteinski shake avtomati bi lahko

Start-up izziv v Brdih

bili v ponudbi fitnes in rekreacijskih centrov kot tudi na dostopnih mestih po terenu. Glede na to, da so Brda priljubljena kolesarska in pohodniška destinacija, bi bil po premagovanju briških višinskih izzivov regeneracijski napitek, obogaten s sočnim sadjem, odlična 'češnjica' ob zaključku športnega podviga,« je povedal zmagovalec, ki je kot nagrado prejel bon v vrednosti 500 evrov za nakup pametnega telefona. Nagrado sta omogočila Občina Brda in Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda.

Inovativnih mladih Bricev ne (z)manjka

Drugo uvrščeni Anej Jazbec je predstavil projekt »Permacamp - oaza sredi Brd«. Študent agronomije na posestvu starih staršev v Dolnjem Cerovem načrtuje postavitev turističnega kampa v permakulturnem sadovnjaku. Ponujal bi tudi s tem povezane izobraževalne vsebine. V mestnih središčih doma in v tujini obstaja veliko povpraševanje po takšnih doživetjih. Tretje uvrščeni Boštjan Tišma pa je prepričal z inovativnim načinom ohranjanja in trženja briške kulturne dediščine, natančneje predmetov, kot sta »možnar« in »ierta«. Skozi delavnice je vsekakor pridobil znanja in nasvete, kako svojo idejo razširiti in se podjetniško podati na trg.

Direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec je prepričana, da Brda potrebujejo ambiciozne in inovativne mlade, zaradi česar v ZTKMŠ Brda veliko pozornosti posvečajo prav njim: »Mladi v Brdih vidijo okolje, v katerem bi radi

bivali, mi pa bi jim radi pokazali, da obstaja tudi potencial za razvoj podjetniških idej v tesni povezavi s primarnima gospodarskima panogama, torej kmetijstvom in turizmom. Tu mislim na nadgradnjo obstoječe pridelave, proizvodnje, ponudbe in storitev. Verjamem, da se bo s kreativnim pristopom in neprekinjenim delom z mladimi v prihodnje razvila marsikatera ideja, ki jo bodo mladi lahko v Br-

dih tudi realizirali. V tem vikendu smo uspeli prepričati 15 mladih, kar je dober začetek, saj do sedaj z dijaki in študenti nismo imeli toliko izkušenj kot z osnovnošolskimi otroki. Glede na pozitivne odzive glede pridobljenega znanja bomo podobna izobraževanja podpirali in organizirali tudi v bodoče.«

ZTKMŠ Brda
Fotografije: Rok Peric

Vzdrževanje vegetacije ob javnih cestah

Pravilnik o vzdrževanju javnih cest določa, da na površinah, ki so sestavni del ceste, se vegetacija kosi, obrezuje in seka najmanj v takem obsegu, da sta zagotovljena prosti profil ceste in predpisana preglednost, da so vidne in dostopne prometna signalizacija in prometna oprema ter cestne naprave in druge ureditve. Vzdrževati je treba tudi cesti bližnja drevesa in druge zasaditve, ki lahko ogrožajo cesto ali promet na njej.

Prosti profil ceste obsega prostor prometnega profila, povečan za varnostno širino in višino. V prosti profil ne smejo segati stalne fizične ovire, da s tem ni ogrožena vožnja vozil pri predvideni hitrosti ter gibanje ostalih uporabnikov ceste. Za lažje razumevanje prostega profila smo v prilogi zagotovili dve sliki, in sicer za območja zunaj naselja ter za območja znotraj naselja.

V zadnjem času opažamo vedno več primerov, ko lastniki sadnega in okrasnega drevja ob javni cesti zanemarjajo ustrezno vzdrževanje le-tega, ali pa ne upoštevajo prostega profila ceste in preglednosti, zato bi vse prosili, da temu namenijo več pozornosti in poskrbijo za ustrezno obrezovanje, ker to ogroža udeležence v prometu. Z novogoriške policijske postaje so nam sporočili, da bodo takšne lastnike denarno kaznovali.

Dejan Rusjan

Priprava na novo strategijo trajnostnega turizma v Občini Brda

S turističnega vidika je naša destinacija v zadnjih letih naredila velike premike in se na trgu pozicionirala kot zaokrožena butična zelena, predvsem pa tudi povezana destinacija, z močno pripadnostjo skupni znamki, ki jo v Brdih razvijamo že več kot 20 let.

V obdobju od 2008 do 2019 smo podvojili prenočitve (z 22.000 v letu 2008 na 44.000 leta 2019; od tega so 70 % ustvarili tuji). Rast je bila zelo postopna, v letu 2020 smo utrpeli minimalni izpad za samo 2,7 % glede na leto 2019, že leta 2021 smo kljub covid-19 presegli vsa pričakovanja in zabeležili več kot 58.400 nočitev. V tem času je destinacija več kot 4-krat povečala prenočitvene zmogljivosti, z 200 postelj leta 2008 na več kot 800 leta 2021.

V okviru aktualne strategije trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021 je destinacija pridobila status »vodilne destinacije«, pri čemer se je pri njej »ne-upošteval« kriterij prenočitev (saj ga takrat z manj kot 40.000 prenočitvami ni izpolnjevala), ampak je bil prepoznan njen status dobro organizirane destinacije z vidika destinacijskega upravljanja in potenciala kot zelene (destinacija se ponaša z zlatim Slovenia Green znakom) butične destinacije za zahtevnejšega gosta. Brda na turističnem področju že več let uspešno sodelujejo v okviru Skupnosti Julijskih Alp, sicer pa so glede na lego in povezavo z mediteransko-kraškim delom Slovenije umeščene v Mediteransko & Kraško Slovenijo.

Glede na produktni koncept in profil destinacije kot zaokrožene enogastronomске destinacije dobrega počutja in bolj sproščenih aktivnosti ter raziskovanja je turizem na območju izredno tesno povezan z vinarstvom, sadjarstvom, oljkarstvom (oziroma celotno kmetijsko politiko) – zaradi česar politike turizma ni mogoče voditi neodvisno od tega področja.

Ob tem se zaradi povečanih pritiskov v najbolj obremenjenih mesecih že nakazuje velika problematika usmerjanja turističnih tokov, parkirišč in druge podporne infrastrukture. V kontekstu učinkovitejši izrabi potencialov in doseganja sinergij med vsemi področji delovanja želi Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda ob sodelovanju z ustanoviteljico Občino Brda skozi moderiran proces razvojnega načrta za področje

turizma (s tesnim sodelovanjem vseh deležnikov na področju kmetijstva):

1. opredeliti krovno vizijo (turizma) občine oziroma območja na način, da upošteva celostni pristop k razvoju občine in zagotavlja ravnotežje med kakovostjo bivanja in obiskom;

2. opredeliti in z deležniki dogovoriti razvojne usmeritve in prioritete do okvirno leta 2028, na naslednjih ključnih področjih:

- a. trajnostna turistična (destinacijska in gospodarska) politika,

- b. kmetijstvo, z razvojem lokalnih produktov z vidika razvoja na enogastronomiji in drugih produktih temelječega turizma,

- c. presečne politike, ki se jih dotaknemo (vendar ne opredeljujemo kot politike) za učinkovito in uravnoteženo trajnostno upravljanje turizma: upravljanje in urejanje prostora, okoljska politika, celostna prometna in mobilnostna politika, kakovost bivanja in perspektive za mlade);

3. posebno pozornost, poleg zagotavljanja visoke kakovosti bivanja in uravnoteženosti med kakovostjo življenja in turizmom, je potrebno nameniti področjem, kjer je potrebno okrepiti konkurenčno prednost:

- povežovanju podjetij, vinarjev, kmetij, lokalne obrti, storitev in trgovine ter aktiviranju ljudi in prostora za nove priložnosti za razvoj, nove oblike delovnih mest za mlade in dodajanje vrednosti lokalni ekonomiji,
- nadgradnji turizma kot generatorja trajnostne preobrazbe območja in dodane vrednosti v drugih panogah,
- večanju dodane vrednosti,
- ohranjanju in upravljanju okolja in naravnih virov.

Dokument bo na osnovi analize in potencialov podal jasno skupno razvojno vizijo občine na področju turizma in s turizmom povezanih dejavnosti ter na strateški ravni opredelil med seboj usklajen koncept delovanja, ki bo podal dobro osnovo za nadgradnjo v razvojni načrt občine v prihodnji fazi s ciljem ustvarjanja idealnih bivalnih pogojev bivanja za prebivalce Brd kot tudi najboljšo izbiro za obiskovalce.

V podporo pripravi strategije smo oblikovali širšo strateško skupino, ki bo vključila predstavnike vseh ključnih skupin deležnikov, na terenu bo potekalo nekaj fokusnih delavnic, k sodelovanju v obliki spletne ankete pa bomo povabili tudi vse prebivalce. Proces bo potekal od aprila do jeseni 2022. O nadaljnjih korakih vas bomo obveščali preko spletne strani www.brda.si in www.obcina-brda.si.

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda

Izberite katerikoli paket Trio in
prvo leto plačujete samo 29,50€

Akcija velja za čas vezave 24 mesecev.

INTERNET,
TELEVIZIJA
STACIONARNA
TELEFONIJA

29,50 €
12 MESECEV

BREZPLAČNA NAROČNINA NA MOBILNI PAKET

Izberite poljubni paket mobilne telefonije
in 3 mesece koristite brezplačno.

Akcija velja za čas vezave 24 mesecev.

MOBILNA
TELEFONIJA

0 €

3 mesece

STROŠKI DOSTAVE ŽE OD 12 €*

* CENA VELJA ZA DOSTAVO ENEGA KOSA GREDE ZA JAGODIČEVJE

VELIKA GREDA

Dimenzije vrtno grede: (d/š/v)
190x80x80 cm

220,00 €
cena z DDV

**GREDA ZA
JAGODIČEVJE**

Dimenzije vrtno grede: (d/š/v)
50x50x65 cm

125,00 €
cena z DDV

visoka VRTNA GREDA

Z uporabo visoke **vrtno grede** je
vrtnarjenje lahko pravi užitek **brez**
bolečin v križu ali v **kolenih**.

Vaš pridelek bo na doseg roke.
Dobesedno. Ob pravilni polnitvi grede
bo tudi prej in bolj bogato dozorel.
Pridelajte si svoj zdravi obrok. Vse kar
potrebujete je naša visoka **vrtna greda!**

Vsi naši modeli gred pridejo opremljeni
z **gumbasto folijo** za zaščito stranic (kar
podaljša življenjsko dobo grede), **mrežo**
proti voluharjem za zaščito vaših pridelkov
ter vsemi potrebnimi dodatki za montažo.
Za postavitve grede **potrebujete vsega 10**
minut, saj so stranice že sestavljene.

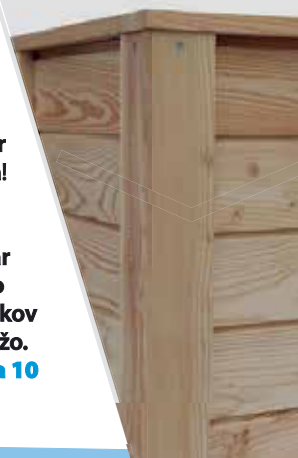
INDE
Salonit Anhovo d.o.o.

Član skupine Salonit

drugačni z razlogom

**OB NAKUPU VRTNE
GREDE DO 30.4.2022
PODARIMO
ZAKLJUČNE OBROBE
ZA VOGALE V
VREDNOSTI 35€.**

Pomladno srečanje z briškimi gostinci, ponudniki nočitev in doživetij

Na ZTKMŠ Brda vsako pomlad tradicionalno organiziramo srečanje s ponudniki nočitev, gostinskih storitev in doživetij. Na srečanju pogledamo rezultate preteklega leta, se pogovorimo o načrtih za prihajajoče

leto, sodelovanju pri projektih in dogodkih, priložnostih povezovanja, nadgradnjah obstoječe ponudbe, pa tudi o težavah in nevarnostih.

V letošnjem letu smo poleg omejenih na dogodek povabili še vinarje, sadjarje, oljkarje, čebelarje, predstavnike društev ter vaških in krajevne skupnosti. Po skoraj dvoletnem premoru se je pri nas marsikaj spremenilo, za nami so številni izzivi, s katerimi smo se soočali vsi skupaj in vsak posebej, pa vendar tudi številni uspešni projekti. Predvsem velja izpostaviti lanski športni dogodek Giro d'Italia, pri katerem smo združili moči prav vsi, ne glede na miselnost, kdo je odgovoren za turizem, kdo ga ustvarja in kdo je od njega odvisen. Pri Giru smo pokazali, da smo vsi lahko najboljši gostitelji in promotorji, najboljši snovalci in realizatorji idej skupnosti, predvsem pa, da smo vsi mi turizem. Svetovni javnosti, ki nas je spremljala v preko 190 državah, smo pokazali Brda, naše posebnosti, predvsem pa kdo smo Brike in Brici.

Srečanja se je udeležilo preko 60 Brik in Bricev iz različnih sektorjev. Predstavili smo jim podatke glede razvoja preteklih let, osnutek grafične podobe nove destinacijske spletne strani www.brda.si, ki jo bomo v popolnoma novi preobleki lansirali pred glavno turistično sezono, ter nov promocijski destinacijski video, ki je na destinaciji nastajal zadnji dve leti skozi skoraj vse letne čase. Poleg dvominutnega videa v slovenskem in angleškem jeziku smo pripravili

tudi več deset kratkih videospotov, ki so osredotočeni na določen segment naše ponudbe. Dogovorili smo se glede novih potrebnih promocijskih tiskovin in predstavili novosti pri zgibanki Odprte domačije ter Doživetja v Brdih. Beseda je tekla o celostni predstavitvi briške kulinarike skozi celo leto, ki bo dobila popolnoma novo celostno grafično podobo, ter komunikacijski strategiji za promocijo slednje. S predsedniki in predstavniki VS in KS smo razpravljali o novem konceptu večjih turističnih dogodkov. Glede na vse predstavljene novosti se je med deležniki odprla konstruktivna razprava, kar kaže na angažiranost slehernega posameznika.

Leto, ki je pred nami, bo po ocenah z vidika turizma najtežje v času po epidemiji. Če smo bili v preteklih dveh letih deležni kar 70 odstotkov

in več slovenskih gostov, ki so v veliki večini k nam prihajali na koriščenje turističnih bonov, letos ne bo tako. Bonov ni več, tuji turisti so pri potovanjih v tujino še vedno zadržani, saj je covid-19 še vedno v valovih prisoten. V določenih državah še vedno veljajo omejitve, ki se sproščajo in nepredvideno ponovno zaostrejejo.

V preteklih dveh letih smo glede na novo realnost reorganizirali naše procese, na novo nastavili celostno strategijo promocije, posamezniki so razvili novo ponudbo in doživetja. Po treh desetletjih uspešnega razvoja smo postavili prepoznavno blagovno znamko Brda, ki so ji obiskovalci lojalni, kar je še posebej v teh časih izjemnega pomena. S svojo bogato in raznoliko ponudbo smo še vedno nekaj korakov pred marsikatero destinacijo v Sloveniji. Prišel pa je čas, da se povzpnejo še više in dlje. Velik poudarek je potrebno dati predvsem na kvaliteto storitev. V pripravi je nova strategija razvoja turizma v Brdih s tesno navezavo na kmetijsko panogo. Na srečanju smo predstavili glavne smernice in pozvali posamezne skupine ponudnikov, da predlagajo svojega predstavnika v strateško delovno skupino. Strategija bo zajela čisto vse deležnike, vključno s prebivalci Brd, saj je eden od naših poglavitnih ciljev udobno bivalno okolje za prebivalstvo.

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda

Grad Dobrovo v kratkem v novi podobi

Prenovljeno grajsko poslopje

Prenovljena zunanost dobrovskega dvorca že privablja poglede Bricev in obiskovalcev, kar dokazuje, da obnova gradu, ki jo sofinancira kulturno ministrstvo, prehaja v zaključno fazo. »Projekt teče po zastavljenem terminskem planu. Zaključuje se še menjava oken. Nadejamo si, da bomo novo podobo gradu s primernimi kulturnimi vsebinami obeležili v sklopu junijskega Praznika češenj,« pojasnjuje direktorica občinske uprave Anita Manfreda.

Projekt zajema obnovo kritine in oken. Vključeval pa je tudi sanacijo poškodb, ki so ogrožale ostrežje in posamezne varovane vsebine v stavbi (razstavna dela idr.). Vrednost obnove gradu je bila ocenjena na 400.000 evrov. Spomnimo, da je bila Občina Brda uspešna na lanskem spomeniško-varstvenem projektnem razpisu ministrstva za kulturo, namenjenem sofinanciranju kulturnega projekta na področju nepremične kulturne dediščine. Pridobila je skoraj polovico potrebnih sredstev za izpeljavo obnovitvenega projekta.

Dve leti po slavnostnem odprtju zastekljenega paviljona, vinoteke rebul in novih toaletnih

prostorov, bo tako podoba dobrovskega grajskega kompleksa dobila še češnjo na torti: prenovljeno grajsko poslopje. S tem bo kulturna ustvarjalnost na lokalnem in regionalnem nivoju ujela v svoja jadra dodaten veter, grajski kompleks pa bo obenem

privlačnejši za obiskovalce od blizu in daleč, pa tudi za iskalce pravih kulise za zaobljubo večne ljubezni.

E. K.

Fotografija: Andrej Colja

FASADNI SISTEMI
OMETI
TLAKI
MAVČNI SISTEMI
HIDROIZOLACIJA TERAS
ZUNANJA UREDITEV
TRGOVINA Z GRADBENIM MATERIALOM

Gradite Z NAMI!

ELKOR
Naj bivanje postane užitek.

www.elkor.si
05 30 32 140 ali 041 366 768
Nikole Tesle 12a, ŠEMPETER PRI GORICI

Na Golden Wine Awards 2022 tudi Slovenija

Brda so prejela nagrado za najboljšo mednarodno vinsko turistično destinacijo

Dežela z zelenim srcem, z Brdi, prestolnico slovenskega vina, je bila med glavnimi akterji prve izvedbe prestižnega dogodka v italijanski deželi Apuliji, ki je bil posvečen na-

Slovenija je bila z Brdi med glavnimi udeleženci prve izvedbe prestižnega dogodka v deželi Apulija, ki ga je organiziral Food and Travel Italia. Dogodek **Golden Wine Awards** se je odvil 21. marca na posestvu Moreno v kraju Masagne (Brindisi). Po mednarodnem uspehu Food and Travel Italia Awards v kraju Lavello (Potenza) v lanskem oktobru je italijanska izvedba mednarodne revije, ki sicer izhaja v 18 državah in pokriva področje eno-gastronomije in kulinarčnih potovanj, organizirala nov prestižen dogodek, zasnovan z namenom nagrajevanja italijanskih proizvajalcev, ki se odlikujejo po kvaliteti. Tokrat so v deželi Apuliji ponovno združili celotno Italijo, in sicer na način, ki omogoča ovrednotenje vin in vinskega turizma.

Brda, sončna gričevnata vinorodna dežela med Alpami in Mediteranskim morjem, slovenski del italijanskega Collia, s katerim skupno kandidirata za vpis na Unescov seznam svetovne dediščine (kandidatura se nanaša na ronke - terase gričevnate pokrajine, ki jih je v sožitju z naravo oblikoval tukajšnji človek), imajo dolgo enološko tradicijo. Pokrajina je harmonična sinteza nežnih zelenih gričev, odetih v vinograde, ki podarjajo odlična vina, pri čemer velja poudariti, da si je uvrstitev med 100 najboljših vin na svetu med drugimi briškimi izjemnimi vini priborila avtohtona rumena rebula. Brda zaznamujejo tudi številni oljčniki in sadovnjaki. Ravno sočna briška češnja je sloves te pokrajine že pred stoletji ponesla širom naokrog. Slikovite vasice s kamnitimi hišami, ki jih krasijo leseni balkoni, številna cvetja in plezajoče trte, so malodane razpršene po celotni pokrajini. Nekoč domovanja kmetov so danes dobila novo dušo v obliki tipičnih gostiln, umetnostnih galerij, obrtnih trgovin in kmečkih turizmov.

Simbolična in čudovita pokrajina, tako imenovan slovenski Chianti, kot ji pravijo sosede Italijani. Dežela, ki je v Brindisiju dosegla pomembno priznanje za najbolj dragocen sad njene zemlje: vino in vinski turizem, kot najboljša mednarodna vinska turistična destinacija.

jboljšim italijanskim vinarjem ter predstavnikom vinskega turizma. Brda so prejela nagrado za najboljšo mednarodno vinsko turistično destinacijo.

Zmagovalce so določile ocene komisije, ki so jo sestavljali strokovnjaki s področja enologije in uredniki revij Food and Travel Italia in Wine and Travel ter ocene bralcev obeh revij. Nagrade Golden Wine Awards so podelili urednica Food and Travel Italia ter podjetnica Pamela Raeli, senator Dario Stefano in predsednik enologov na svetovni ravni Riccardo Cotarella.

Kar šest kategorij je bilo nagrajenih, in sicer: rdeča vina, bela vina, rozeji, sladka vina, penine in kategorija najboljših vin v Apuliji, v čast dežele gostiteljice.

Aljoša Ota, direktor STO Milano, Tina Novak Samec, direktorica ZTKMŠ Brda in Danilo Stefano, senator

Nagrado je za Brda iz rok slavnega italijanskega someljeja, gastronomista, radijskega ter TV voditelja Andrea Amadeija, prevzela direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec, ki je ob tej priložnosti povedala: »Zelo smo veseli in počaščeni, da smo prejeli to prestižno nagrado. V Brdih že desetletja sledimo zastavljeni strategiji, ki postavlja v ospredje tesno povezanost turizma in kmetijstva. Preplet vseh aktivno-

Na Golden Wine Awards 2022 tudi Slovenija

sti bodisi lokalnih proizvajalcev in ponudnikov ter našega zavoda in občine se odraža v uspešni in svetovno prepoznavni turistični vinski destinaciji. Nagrada za najboljšo mednarodno turistično vinsko destinacijo potrjuje našo zavezanost in našo dolgoletno vizijo ter željo po ustvarjanju turističnega produkta odličnosti na področju vinskega turizma.«

Zadovoljstva ni skrival niti Aljoša Ota, direktor Slovenske turistične organizacije, ki je na slavnostnem večeru dragoceno priznanje pozdravil z besedami: »Resnično smo zadovoljni, da so Brda na podelitvi nagrad Golden Wine Awards 2022 prepoznana kot najboljša mednarodna enoturistična destinacija. To potrjuje, da je dolgoročna strateška vizija Slovenske turistične organizacije, torej osredotočanje na lokalno odličnost za razvoj turističnih produktov v sodelovanju z lokalno skupnostjo, prava pot. Brda so od leta 2015 uvrščena na seznam EDEN - evropskih destinacij odličnosti, zahvaljujoč številnim lokalnim razvojnim programom. Danes je destinacija nagrajena za svoje vztrajno delo, usmerjeno v izboljševanje odličnosti in kakovosti gostoljubja, ki ga lahko ponudi obiskovalcem.«

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda

Briškim kmetom odslej v pomoč še tri dodatne agrometeorološke postaje

Za varstvo vinske trte in sadnih dreves

Plešivo.

Sredi marca je bila v Hruševlju postavljena še zadnja od treh agrometeoroloških postaj, ki bodo služile za spremljanje mikroklimat na območju Brd. Dve sta bili predhodno postavljeni v Gornjem Cerovem in na Plešivem. Naložba bo optimizirala varstvo vinske trte ter drugih sadnih vrst. Gre za pomemben prispevek k trajnejši pridelavi grozdja in sadja ter preudarni uporabi fitofarmacevtskih sredstev.

Agrometeorološke postaje je kupila občina na podlagi predloga komisije za kmetijstvo. Postaje je za nekaj manj kot 20 tisočakov dobavilo podjetje KRON Telekom, občina pa je sklenila sodelovanje s Kmetijsko gozdarskim zavodom Nova Gorica, ki bo poskrbel za vključevanje podatkov iz agrometeoroloških postaj na portal AGROMET Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR). Skrbnik postaj bo Andrej Murenc z oddelka za varstvo rastlin pri Kmetijsko gozdarskem zavodu v Novi Gorici.

Hruševlje

Cerovo

Na Agrometeorološkem portalu Slovenije (AGROMET) so sicer že vključene nekatere druge lokacije iz Brd: za UVHVVR Kozana, Šlovrenc, Vipolže in Višnjevnik, za ARSO pa Vedrijan. Podatke lahko spremljate na strani <http://agromet.mkgp.gov.si>.

E. K.
Fotografije: Andrej Murenc

Briška mladina in evropsko leto mladih

Z namenom vzpostaviti pozitivne obete za mlade v Evropi so poslanci Evropskega parlamenta decembra lani z znatno večino leto 2022 izglasovali za evropsko leto mladih. Organizacija dejavnosti in pobud, osredotočenih na mlade, ter večja prizadevanja za vključitev prednostnih nalog za mlade v politike Evropske unije (EU) na vseh ravneh odločanja so jasne smernice v naslednjih mesecih.

Koliko glasne pa so pobude mladih v naši občini in koliko je mladina dejansko aktivna? Se kdo nanje sploh odziva? Kakšni so obeti za mlade pri nas? Na Zavodu za turizem, kulturo, mladino in šport Brda pobude mladih z navdušenjem sprejemamo, sodelovanja mladih spodbujamo, željno mladino vodimo skozi ustvarjalni proces in pomagamo, da se zastavljena ideja prelije v konkreten projekt oziroma rešitev. Ampak potrebno je medsebojno zaupanje, iskrena podaja roke, odpravljene morebitne stare zamere in resnična želja po skupnem oblikovanju jutrišnjega dne, ki bo briški mladini nudil možnosti in priložnosti za udejstvovanje in življenje v domačem prostoru. Ko se gradi pristne odnose, so lastni interesi in spletkarjena izvzeti! Seveda se odnosa zaupanja ne zgradi čez noč, ampak mislim, da smo se v Brdih tako mladi kot tudi odločevalci že večkrat izkazali in dokazali, da smo odkritemu in iskrenemu dialogu kos in lahko skupaj gradimo odlične zgodbe o uspehu. Povezovalno telo med mladimi in »občino« je zagotovo tudi naš Mladinski svet Brda, ki z oblikovanjem strategije za mlade podrobno analizira posamezna področja družbe ter išče najboljše rešitve in smernice za kakovostno življenje briške mladine. Recept za uspeh je zelo preprost: z vsakodnevnimi majhnimi skupnimi koraki, zaupanjem in sodelovanjem zgraditi trde temelje, ki bodo v oporo današnji in jutrišnjim generaci-

jam. In naj ne bo tako samo v letu 2022, ko obeležujemo evropsko leto mladih, ampak naj bo to vodilo skozi leta, ki sledijo.

V zimskih mesecih smo nekaj aktivnosti za mlade in otroke izpeljali tudi v sklopu Mladinskega centra Brda.

Solidarnostni dogodek

Drugi del projekta rEUral Europe smo zaključili z dvema decembrskima dogodkoma. V prostorih Mladinskega centra Brda smo pripravili informativni kotiček, kjer je bil mladostnikom ves december na voljo informativni material in majhna presenečenja. Mlade smo ozaveščali, da imajo odločitve Evropskega parlamenta vpliv na življenje državljanov in so legitimne, kes so rezultat demokratičnega procesa. ZTKMŠ Brda je tudi letos prevzel pobudo na območju briške občine pri koordinaciji solidarnostnega dogodka, ki povezuje Goriško - zbiranje peciva za starejše. Brike in Brici smo se pridružili sladki in srčni dobrodelni akciji, ki prinaša veselje, pekovske izzive, slastne piškote in široke nasmeh. Ker prav vsi potrebujemo topel nasmeh, iskreno besedo spodbude in občutek, da nekdo misli na nas, smo letos poleg peciva zbirali tudi lepe želje in pozitivne misli. Skupaj s pecivom smo starostnike presenetili še s kratkim pismom ali voščilnico. Polno kombinirano vozilo, natrpano s sladkimi prazničnimi dobrotami, smo predali zaposlenim Centra na pomoč na domu v poslovalnici v Solkanu. Vsi uporabniki centra so naslednji dan poleg kosila dobili še sladko presenečenje. Pecivo smo zbirali

Briška mladina in evropsko leto mladih

21. in 22. decembra lani kar na treh lokacijah v Brdih: v mladinskem centru, na TIC in Vili Vipolže. Praznično sladki vonj iz domače pečice in srčne želje so zaobjele celotno Goriško.

Mladi in prosti čas

Pri organizaciji in izpeljavi aktivnosti za mlade se vse bolj krepi tudi sodelovanje z Osnovno šolo Alojza Gradnika Dobrovo. Skupaj z devetošolci smo se podali v pilotni projekt kot prva manjša slovenska občina (sodelujeta še Mestna občina Ljubljana in Mestna občina Maribor). Lani so na Norveškem izvedli anketiranje 9. razredov osnovne šole in 3. letnikov srednje šole z namenom pridobiti povratne informacije, kaj mladina v prostem času dela in kakšne aktivnosti potrebuje oz. si jih želi. Ker so bili rezultati zelo spodbudni, smo v sredo, 16. marca, anketiranje izvedli tudi pri naših devetošolcih. Na podlagi rezultatov anket bomo strateško krojili nadaljnje aktivnosti za mlade v Brdih.

Zimsko počitniško varstvo

Ni šolski počitnic brez počitniškega varstva. Tudi to zimo sta se po našem mladinskem centru razlegala smeh in veselje. Od 21. do 25. februarja smo briškim otrokom ponovno ponudili teden aktivnosti, zabave, druženja, pa tudi učenja. Kuharske in ustvarjalne, športne ter sprostitvene urice so nadomestile dolgčas in brezdolje naših najmlajših. Petkov zaključek smo popestrili s pravo pustno zabavo, kjer ni manjkalo niti sladkih pustih krofov in drugih slaščic. Tudi naši animatori Brigita Kuštrin in Anja Rožič sta se prepustili pustnim vragolijam in na plesu z maskami bili postavljeni kot varnostniki ob vhodu na prizorišče. Zaradi vse večjega zanimanja in povpraševanja staršev smo se odločili, da bomo za otroke poskrbeli tudi med prvomajskimi počitnicami. 28. in 29. aprila ponovno odpiramo prostore našega mladinskega centra za najmlajše. Organizirali bomo dvodnevno varstvo, zato ne spreglejte naših objav na socialnih omrežjih.

Jezikovni tečaji

Ljudska univerza Nova Gorica v sodelovanju z Občino Brda in ZTKMŠ Brda na letni ravni omogoča vsem prebivalcem briške občine udeležbo na

enem brezplačnem tečaju. Določitev vsebine tečaja je prepuščena občini. Na ZTKMŠ Brda smo se odločili, da za mnenje povprašamo kar Brike in Brice. Glede na številčne anketne odgovore je tokrat prevladalo mnenje, naj se v Brdih organizira začetni tečaj francoščine. Februarja smo 25-urni brezplačni začetni tečaj francoščine v našem mladinskem centru tudi izpeljali. Ko se bodo krajši zimski dnevi ponovno spustili na briško deželo, si lahko obetamo novih priložnosti učenja. Čeprav je do takrat še kar nekaj mesecev, so vaši predlogi glede vsebin tečajev vedno dobrodošli.

Gledališke predstave v Vili Vipolže

Marca smo zaključili tudi z abonmajsko maratonsko sezono. Šestmesečno pravljичno popotovanje za najmanjše v Vili Vipolže smo zaključili s predstavo *Čudežna omara*. S predstavami nadaljujemo v novem šolskem letu.

Ob zaključku še ena misel, ki me je navdahnila in se me dotaknila ob poslušanju mladega podjetnika, ko je orisal svojo prehojeno življenjsko pot učenec in dijakom. Mladi, delim jo z vami v želji, da tudi sami z majhnimi koraki pridete do svoje sreče. »Že v mladih letih naj si vsak poišče svojo zvezdo severnico in ti zvezdi naj zvesto sledi celo življenje!« Zagotovo bodo na poti navidezno nepremagljive ovire, ampak oviro se lahko premaga, četudi zavijemo levo ali desno, in ni nujno potrebno, da moramo vedno čeznjo. Pot se vedno najde, če je želja močna in predvsem srčna. In bodo trenutki, ko bi bilo najlažje odnehati in se predati, ampak če takrat pogledate proti svoji zvezdi, vam bo ta dala moč za nadaljevanje. Kaj pa ti, si jo že našel? Svojo pot, svojo zgodbo, svojo zvezdo ...?

Mateja Drnovšček
Fotografiji: arhiv ZTKMŠ Brda

Brda na svetovni razstavi EXPO v Dubaju

Makrodestinacija Mediteranska in Kraška Slovenija, v katero spadajo tudi Brda, se je na EXPO v Dubaju predstavila s petjem, plesom in igro. Poglavitno sporočilo predstavitve je bilo: »Let your senses be blown away« (Naj se vaši čuti predramijo).

Med 9. in 16. februarjem se je v sklopu slovenskega paviljona na svetovni razstavi EXPO v Dubaju predstavila tudi makrodestinacija Mediteranska in Kraška Slovenija, ki povezuje destinacije Brda, Vipavsko dolino in Novo Gorico, Zeleni kras, Kras in Brkine, Ankaran, Koper, Izolo, Portorož ter Piran.

Slovenija se na EXPO v Dubaju predstavlja s sloganom »Slovenija. Green and Smart Experience« (Slovenija. Zelena in pametna izkušnja), Mediteranska in Kraška Slovenija pa je obiskovalce med drugim skušala navdušiti tudi z video predstavitvijo, glasbo, petjem in plesom v sodelovanju s Kobal Production in prvo Slovenko, ki se je šolala na Kraljevi akademiji za glasbo v Londonu, **Tjašo Fajdiga**. »Mediteranska in Kraška Slovenija je očarljiva. Vse njene lepote lahko raziskujemo s kolesom, zato v pripovedi o regiji kolo predstavlja svojevrstno rdečo nit. Prvoosebna pripoved sledi čutom, pristnim vtisom in nas popelje od morja čez istrske griče vse do kraške planote, pa vse do Vipavske doline in briških gričev, preko znamenitih naselij, edinstvenih okusov in štirih vinorodnih okolišev. Nastopu daje čar tudi prostorski zvok, ki nas spremlja na kolesarskem popotovanju po čarobni mediteranski in kraški Sloveniji. Ob privlačnih gibljivih slikah, petju in plesu v živo ter vonjavah vzbudi vse naše čute, zato je krovno sporočilo predstavitve, Let your senses be blown away«, je predstavitev povzel **Lenart Kobal iz Kobal Production**, kjer so zasnovali koncept predstavitve.

Koordiniranje skupne predstavitve osmih destinacij je prevzelo Turistično združenje Portorož. To je bilo prvič, da smo se destinacije Mediteranske in Kraške

Slovenije povezale in pripravile skupno video predstavitev in skupen nastop. Delovali smo zelo usklajeno, enakovredno prispevali predloge ter se hitro zedinili pri izboru kreativne in inovativne predstavitve, ki je s svojo dinamičnostjo takoj ponesla navdušenje v svet. Uspešna realizacija skupnega nastopa nas navdihuje, da bomo taka sodelovanja v prihodnje le še okrepili in svoje moči združili še pri drugih projektih.

Brda so se na slovenski stojnici samostojno predstavljala dva dni

Brda so se na slovenski stojnici samostojno predstavljala dva dni, ostale dni pa v okviru celotne destinacije. Odziv obiskovalcev na naše kraje je bil izjemno pozitiven. Na slovenski kulturni praznik, 8. februarja, je potekal v slovenskem paviljonu Slovenski nacionalni dan. Ta dan je bil celoten EXPO obarvan v slovenske barve. Na glavnem prizorišču pa sta obiskovalce nagovorila tako minister za zunanje zadeve Anže Logar ter minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek. Dan kasneje je v okviru STO potekala turistična delavnica, ki se jo je udeležilo več kot 70 predstavnikov turistične industrije iz Združenih arabskih emirатов in Slovenije, vsi v iskanju novih poslovnih priložnosti. Za nekatere je bila Slovenija pravo presenečenje, spet drugi so Slovenijo obiskali že večkrat. Delavnice so se udeležili v iskanju posebnih novih doživetij, primernih za goste Arabskih emirатов, ki si želijo nekaj več, predvsem pa osebnega pristopa. Delavnica je izpostavila Slovenijo kot zeleno, butično in varno državo, kar tudi Brda zagotovo so.

Brda na svetovni razstavi EXPO v Dubaju

Vtise z EXPO razstave je nemogoče povzeti v besedah, tudi fotografije in filmi jih ne morejo povsem zajeti. Gre za bogate predstave preteklosti, sedanjosti in – v tem primeru še najbolj – prihodnosti. Razstavni prostor paviljonov se razteza v velikosti Velenja, pod njim, v podzemlju, je pa še en Expo enako velikost prostor, ki živi skozi oči kamer. Od vseh držav samo štiri niso predstavljene. V enem dnevu lahko glede na čakalne vrste obdelas do nekaj deset paviljonov. 191 sodelujočih držav se predstavlja na 200 paviljonih in zunanjih prizoriščih (Alif, Terra in drugi). Celoten projekt je vreden 7 milijard dolarjev, poteka pod temo »Povezovanje umov, ustvarjanje prihodnosti« in ima tri podteme: priložnost, mobilnost in trajnost. Naš paviljon se nahaja v zadnjem, trajnostnem sektorju.

Kaj pa Dubaj? Mesto priložnosti, z velikim poudarkom na visoki kakovosti storitev in celostnim poudarkom na slehernega obiskovalca, ki sem pride, bodisi kot turist ali kot poslovni gost. V teh dneh nismo srečali »domačina«, ki ne bi govoril angleškega jezika. Prijaznost in ustrežljivost sta kot privzgojeni vsakemu posamezniku. Gost se počuti dobrodošlega in varnega. Na to temo moramo doma še veliko postoriti. In ja, vsi smo turizem!

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda

Koncesija za izvajanje 24-urne dežurne službe v okviru pogrebne dejavnosti

Občina zaupa Komunalni

Župan Občine Brda Franc Mužič in direktor novo-goriške družbe Komunala Darko Ličen sta 14. februarja podpisala petletno pogodbo o izvajanju obvezne občinske gospodarske javne službe 24-urne dežurne službe v okviru pogrebne dejavnosti. Skupna vrednost petletnega izvajanja storitve na območju briške občine znaša 48.313,15 evra (z DDV).

Koncesionar je bil izbran na podlagi najugodnejše ponudbe na skupnem javnem razpisu občin Nova Gorica, Brda, Miren-Kostanjevica in Renče-Vogrsko. Za območje briške občine je bil izbran v skladu z določili Odloka o pogrebni in pokopališki dejavnosti ter pokopališkem redu v Občini Brda (Uradno glasilo slovenskih občin, št. 14/2021), ki v točki IV. (Pokopališki red) vsebuje določila koncesijskega akta, s katerim so določeni predmet, način in pogoji opravljanja obvezne občinske gospodarske javne službe 24-urna dežurna služba.

24-urna dežurna služba obsega vsak prevoz od kraja smrti do hladilnih prostorov izvajalca javne službe ali zdravstvenega zavoda zaradi obdukcije pokojnika, odvzema organov oziroma drugih postopkov na pokojniku in nato do hladilnih prostorov izvajalca javne službe, vključno z uporabo le-teh, če zakon ne določa drugače.

Cene naftnih derivatov v Italiji skočile v nebo

Prometni kolaps v Brdih

Povišanje cen naftnih derivatov pri zahodnih sosedih je bil vzrok za nejevoljo in dodatne sive lase ter izstopajoče žile na obrazih številnih Bricev, ki so se morali v marcu dnevno prebijati mimo vrst italijanskih vozil čakajočih, da pridejo do cenejšega goriva. Razlika v ceni je namreč v določenem času dosegla celo 60 do 70 centov na liter. Petrolov bencinski servis v Štalonih je bil v marcu oblegan do te mere, da so vrste onemogočale varen promet vse do Brdic pri Neblem na eni strani in Poslovne cone Dobrovo na drugi. Nič manj težav niso imeli v Golem Brdu in Vipolžah.

Kako do šole, vrtca, službe?

Nepregledno cestišče in nič kaj veliko manevrskega prostora za umikanje, pa tudi onemogočen dostop do bencinske črpalke oziroma lastnih domov je povsem razumljivo podžgalo jezo briških občanov. Marsikateri se je v izogib slalomu med vozili posluževal, če je bilo le mogoče, poti čez Italijo. Najbolj pogumni so jo kljub vrsti ubrali kar mimo kolone vozil, ali odšli na pot v času, ko ni bilo vrste.

»Občina ne ukrepa nič«, »Katastrofa od občine in zaposlenih«

Kolapsirale niso samo ceste, ampak tudi telefoni v občinski upravi, kamor so romale pritožbe in zahteve po nujnem ter hitrem ukrepanju. Na družabnih omrežjih je »hitre prste« in zagon dobil marsikateri jezičnej. Kljub nepreverjenim informacijam o tem kdaj, s kom in kaj se je občinska uprava z županom na čelu dogovorila, je občinska uprava »pokasirala« marsikatero začinjeno besedo.

Občina Brda je ukrepala, kar je bilo v njeni pristojnosti, poudarjajo v občinski upravi. Cesta mimo Štalonov je namreč regionalna cesta v lasti države, dostopna cesta mimo makadamskega parkirišča (vključno s parkiriščem) pa last družbe Petrol. Vrste italijanskih vozil niso nastajale zaradi cen goriva, ki naj bi jih do-

ločila občina, temveč jih je določal prodajalec goriva oziroma zamrznila država. Torej na plečih občine je bila skrb, da je opozorila in še vedno opozarja lastnike, da je potrebno nekaj nujno ukreniti. Opozorila je novogoriško policijsko postajo in medobčinsko redarstvo, da bdijo nad morebitnim prometnim zamaškom. Sestala se je s predstavniki Direkcije RS za infrastrukturo in koncesionarjem, podjetjem Kolektor CPG, predstavniki bencinskega servisa in ostalimi, nato pa tudi z novogoriško projektantsko hišo.

Rešitev, ki je bila najbolj hitro izvedljiva in ki jo je občina ponudila družbi Petrol, je bila preusmeritev vozil v neke vrste pentljo na območju parkirišča za črpalko. Poleg tega je bila navržena še možnost širitve ceste proti Poslovni coni Dobrovo. Pentlja naj bi absorbirala od 40 do 50 vozil kar na samem dvorišču Petrola. Kot lastnik pa mora ravno Petrol poskrbeti za preusmeritev kolone v pentljo. Občina je namreč, kot smo zapisali, Petrolu zgolj ponudila hitro izvedljivo rešitev. Po drugi strani je bilo dogovorjeno tudi, da bodo na bencinskem servisu skušali čim hitreje organizirati delo in usmerjati kupce. Tako kar zadeva največjo črpalko v Brdih, pri manjših v Vipolžah in Golem Brdu pa naj bi zadostovali policijska in redarska kontrola ter namestitve prometnih znakov.

Žal prve rešitve v drugem vikendu navala niso uspele omiliti težav. Gneča je bila tolikšna, da naj bi v soboto popoldne že zmanjkalo nafte. Razumljivo, saj je prihranek tolikšen, da je vabljev ne zgolj za potrošnike iz obmejnega pasu, temveč tudi za tiste iz notranjosti Italije.

Velja pa na tem mestu izpostaviti, da so se že pri pisanju tega prispevka razmere spreminjale in niso kazale poslabšanja stanja.

Cene naftnih derivatov v Italiji skočile v nebo

Nivo komunikacije ni bil nikomur v ponos: »Omejiti vstop Italijanom v Slovenijo!«, »Pisat jim kazni, nas bi v Italiji takoj kaznovali za tako početje!« »Oni tankajo, mi naj***mo!« »Policija samo sedi v avtu!«

Takšni in drugačni vzkliki so bili podani telefonsko ali na družabnih omrežjih. Žal je stiska zaradi večdnovnega prometnega zamaška in onemogočenega dostopa do črpalke in goriva privedla do izredno nizkega nivoja komuniciranja, celo do verbalnih izbruhov jeze briških občanov do italijanskih državljanov na sami lokaciji gneč. A ni prvič, da italijanska vozila v tolikšnem številu čakajo pred bencinsko črpalko v Štalonih. Nazadnje je občina ravno na ta račun uspela priboriti, da je Petrol ponovno odprl črpalko v Golem Brdu. To je bilo leta 2014. Poteza je pripomogla tudi k oživljanju gospodarstva v Golem Brdu, ki je več let stagniralo. Gneče v Štalonih in Vipolžah so se sicer začele leta 2012. Takrat se je kot rešitev ponudila sprememba prometnega režima ob bencinski črpalki, na servisu pa so zaposlili več ljudi, kar naj bi pripomoglo k večji pretočnosti strank. Ni prvič sploh, da so v Brdih vrste zaradi cenejšega goriva. Kolikokrat so bile že na stari črpalki v Neblem ali na Dobrovem, ko si je še šolski avtobus težko priboril pot mimo? To je privedlo do gradnje večje Petrolove črpalke v Štalonih. Te gotovo ne bi bilo, če bi bencinsko v Neblem obiskovala peščica domačinov. Bencinski turizem je poganjal zahodni del Brd. Zahodni sosedje se namreč držijo načela, da s prihrankom najprej nakupijo cigarete, potem (če ostane še kaj evrov) nakupijo meso, potem (če še kaj ostane) si gospe uredijo frizuro pri briških frizerkah, nato (če še kaj ostane) se oglasijo v kakšni oštariji, da kaj »piknejo« in potem (tisti, ki jim še ostane) se oglasijo še pri kakem čebelarju, vinarju, v igralnici ... Prihranek redko odnesejo domov. Ni potrebno šteti, koliko zaposlitev sloni za kuliso bencinskega turizma. Sploh ne, po dveh letih covida-19, ko je bilo prehajanje meje in odprtje storitev bolj po principu trgovanja cvetov marjetic: »Lahko, se ne sme, lahko, se ne sme ... zaprti, odprti, zaprti, odprti ... na čakanje, pa delamo, na čakanje, pa delamo.« Štiri mesnice, trije marketi, trije gostinski obrati, dva frizerska salona, kozmetični in masažni salon, zasebno zobozdravstvo, mehanična delavnica, igralni salon in velika bencinska črpalka samo Štaloni–Neblo, plus storitve v Golem Brdu, plus Vipolže. Potrebno je vzeti na znanje, da odganjanje

italijanskih potrošnikov ni koristno za briško ekonomijo, ker je soodvisnost storitev zelo močna in je vsaka zaposlitev v domačem okolju zelo pomembna. Takšni vali so »dodatne vndime«, ki upravičujejo naložbe v dodatne storitve in zaposlitve v Brdih. Mimogrede, Petrol je, kot je navedel portal N1 v objavi 18. marca, prvi vikend letošnjih marčevskih gneč na obmejnih prodajnih mestih zabeležil kar enkrat večjo prodajo goriva v primerjavi z vikendom prej.

Stiska je ogromna, a potrebna je tudi strpnost

Po drugi strani je povsem razumljiva stiska občanov. Jutranje hitenje po opravkih. Iskanje možnih obvoznic. Zaparkiran vhod na lastno dvorišče ali v lastno vas. Nuja dotočiti gorivo. Vse to je postala cela avantura, ki zahteva veliko mero prilagodljivosti, strpnosti, potrpežljivosti. Zato je tudi težko razumeti omejitve vpletenih pri reševanju težav, ki nastanejo ob daljših kolonah za bencin (Petrol, DRSI, Kolektor CPG, CZ, policija, redarstvo, občinska uprava ...).

A občutek, da se rešitev nikamor ne premika in da občina ne pritiska na prave tipke oziroma da zgolj čaka, da se problem sam od sebe razblini kot počen milni mehurček, je lahko zelo varljiv in nekorekten. Kot smo že omenili, občina je bila »sitna« do ustreznih sogovornikov. Stanje ob bencinskih črpalkah si je nemalokrat ogledovala. A velja tudi izpostaviti, da vsakič, ko se je v preteklih letih pojavila gneča, so rešitve pripomogle ne samo k omilitvi gneče, temveč tudi k lokalni ekonomiji in infrastrukturi (ponovno odprtje bencinske črpalke v Golem Brdu, oživitev tamkajšnjih vasi, dodatne zaposlitve, dodatne storitve na relaciji Štaloni–mejni prehod Neblo). Morda bo ravno na račun te gneče že pred štirimi leti napovedana obnova regionalne ceste vse do nekdanjega mejnega prehoda Neblo (trenutno se gradi obvoznica v Kojskem, zgrajena pa sta že krožišči Gonjače in Drnovk, občina je tik pred obnovo nevarnega cestnega odseka med Dobrovim in Biljano), dobila dodaten pospešek in bo odsek od Štalonov do mejnega prehoda s širitvijo cestišča in obnovljenim središčem ter križiščem na Križadi še prej urejen od predvidenega. Prave tipke se pritisnejo ob pravem času in na pravi način, so vedno poudarjali naši nonoti.

E. K.

Fotografija: Andrej Colja

Šolski center Nova Gorica

Srednješolski program gastronomsko-turistični tehnik mladim širi znanja in priložnosti

»Zakaj gastronomija in turizem? Ker se nahajamo na križišču Goriških brd, Vipavske in Soške doline, Krasa in italijanske Furlanije-Juljske krajine. Ker imamo petzvezdično naravo. Ker želimo dvigniti podjetniško kulturo. Ker so neokrnjena narava, urejeno

podeželje, prijazni ljudje glavni motiv prihoda gostov v Slovenijo.« S temi besedami Šolski center Nova Gorica nagovarja bodoče dijake, naj se odločijo za vpis v srednješolski program gastronomsko-turističnega tehnika.

Na področju gostinstva se program osredotoča na tematike, kot so: vodenje priprave jedi v kuhinji, vodenje strežbe in celotnega poslovanja gostinske enote, organizacija strežbe, sestavljanje jedilnikov, priprava obračunov in uvajanje novosti v delo. Na področju turizma pa dijaki spoznajo delo na recepcijah in v turističnih poslovalnicah, kako poteka sprejemanje gostov, posredovanje informacij, organizacija dogodkov, vodenje gostov itd. Ta poklicna pot terja komunikativnost, iznajdljivost in ustvarjalnost. Pa tudi estetski čut in olikanost.

Zaposlitev bo gastronomsko-turistični tehnik lahko našel v

večjih ali manjših turističnih podjetjih, lahko pa se bo s pridobljenim znanjem odločil v domačem okolju, morda na domačem posestvu, pričeti samostojno podjetniško pot. V porastu je namreč turizem na podeželju. Gostje se odločajo za bivanje v turističnih kmetijah, kampih, glampingih, torej stran od vsakodnevnega mestnega vrveža. Odločajo se doživeti proizvode po njihovi meri, iščejo poudarke na zdravem življenju, sezonskost in lokalnost produktov. Pa doživetje bivanja na kmetiji. Torej iščejo pristnost, ki jo lahko ponudi lokalni gostitelj.

Goriška brda, Vipavska in Soška dolina ter Kras so v tem kontekstu kamen, ki se brusi, a že močno odseva in opozarja mednarodno javnost o lokalnih posebnostih. Goste navdihuje tukajšnja neokrnjenost in gostoljubje. V promocijo omenjenih destinacij so dotične občine vložile precejšnja sredstva, ki se seveda že obrestujejo s porastom obiska. Ustvarja in obnavlja se infrastruktura, oblikuje se nove produkte, ki posebnosti naših krajev še bolj dajejo pred žaromete. Zato je sedaj čas, da se ustvari tudi ustrezen kader, ki bo vedno več in vedno bolj zahtevne goste znal strokovno gostiti.

Zato Občina Brda kot izrazito turistična občina vabi bodoče dijake, da se odločijo za vpis v program gastronomsko-turističnega tehnika in si na ta način naberejo znanja, ki bodo soustvarjala zgodbo briške turistične destinacije.

E. K.

T-2 storitve tudi na omrežju RUNE

Pozdravljeni,

izkoristite vse prednosti optičnega omrežja, kot so stabilnejše povezave, visoke hitrosti prenosa podatkov ter zanesljivejše delovanje storitev in se **pridružite več kot 200.000 zadovoljnim uporabnikom T-2 storitev**. Nudimo vam brezplačno izgradnjo priključka na RUNE omrežju, če ste strošek izgradnje priključka že plačali, vam **T-2 povrne strošek v višini 150€**.

Za ponudbo nas **pokličite na 064 160 160**, lahko nam tudi **pišete na ponudbe@t-2.si** ali nas obiščete veni izmed poslovalnic v Novi Gorici.

T-2, d. o. o.

Zakaj izbrati T-2?

VISOKE INTERNETNE HITROSTI
Na stabilnem in varnem omrežju.

ENOTNA UPORABNIŠKA IZKUŠNJA
Na vseh napravah enak prikaz vsebin.

WI-FI SIGNAL V VSAKEM KOTIČKU
S Pametno Wi-Fi mrežo do maksimalnega izkoristka internetne hitrosti.

NAPREDEN ČASOVNI ZAMIK
Edinstveno prikazovanje slik med prevrtavanjem z možnostjo ogleda do 7 dni nazaj.

PRILAGOJENE TV VSEBINE
Pričakajo vas pod osebnim TV profilom, za vsakega gledalca posebej.

VKLJUČENA MOBILNA TELEFONIJA V PAKETNO PONUDBO
S klici, sporočili in prenosom podatkov.

Izberite paket po vaši meri.

OPTIMALNA IZBIRA

Oranžni optimum

Internet hitrosti do **300/50 Mbit/s**
Wi-Fi brezžični internet

170+ TV programov
(programska shema L)

Časovni zamik za doplačilo

Mobilni paket **Oranžni Mini**
1000 minut, 1000 SMS sporočil,
5 GB prenosa podatkov v T-2 omrežju¹,
od tega 5 GB v EU²

Stacionarna številka
z neomejenimi klici v T-2 omrežje

Cena ob vezavi za prvo leto

29⁹⁹€*
na mesec

Redna cena 52,99 €/mesec

Oranžni diamant

Internet hitrosti do **750/150 Mbit/s**
Wi-Fi brezžični internet

190+ TV programov
(programska shema XL HD)
+ dodatni TV paket po izbiri¹

Časovni zamik vključen v ceno

Mobilni paket **Oranžni Maxi**
neomejeno minut, neomejeno SMS sporočil,
500 GB prenosa podatkov v T-2 omrežju¹,
od tega 13 GB v EU²

Stacionarna številka
z neomejenimi klici v vsa SLO omrežja

CENA OB VEZAVI ZA DVE LETI

49⁹⁹€*
na mesec

Redna cena 73,99 €/mesec

AKCIJSKA PONUDBA VELJA LE DO KONCA APRILA

*Neposredno ugotovljeno na naročilu paketa Oranžni Optimum ali Oranžni Diamant velja za nove naročnike T-2, ob vezavi naročnega razmerja za 24 mesecev. Pogost vija le za nove naročnike paketa, ki v dodatku tretji 08 mesecev pridobijo naročilo paketa Oranžni Optimum ali Oranžni Diamant. Akcija velja za prvi dve leti obdobja vezave. Po istem akcijskem obdobju se obračunava redna cena paketa po vsakokratnem veljavem ceniku. Posredni razpisni akcij se ne seštevajo. Akcija ne velja za posilne uporabnike. Akcija velja do 30. 4. 2022. T-2 si pridržuje pravico do zvezne naravnosti, če zvezda bankovskega obdobja zaradi tehničnih razlogov ni mogoča. Slika in klici T-2 pomeni, da pri koriščenju storitve uporabnik za nove naročnike tipa prenosa naročnega razmerja na drugo mesto znotraj istega gospodinjstva. Za več informacij o ponudbi obiščite T-2 spletno stran www.t-2.si ali pokličite številko 064 064 064. Za ponudbo velja razpisni pogoj, objavljen na <http://www.t-2.si> in spletni strani podjetja. Vse cene so v EUR in vključujejo DDV. Programski paket po izbiri klicni se običajno HSD Premium, Plošča NOW, Goro Slim X, Venus X, Argo X, Vago 65+, Pink, FlirtBox, Oranžni Premium, Vago. Navedene količine veljajo za posilne spremembe v omrežju T-2. V omrežju nacionalnega operaterja je v paketu Oranžni Mini vključen 1 GB, v paketu Oranžni Maxi 20 GB in v paketu Oranžni Maxi 50 GB prenosa podatkov. Po prazni vključenih količin v omrežju nacionalnega operaterja se rednosta uporaba prenosa podatkov zaračuna skladno s veljavimi cenami. In stor v paketu Oranžni Mini do dodatnih 3 GB podatkov, v paketu Oranžni Maxi pa do dodatnih 50 GB podatkov. Po obsegu navedene mreže se prenosi podatkov v omrežju nacionalnega operaterja omejujejo. V paketu Oranžni Maxi se po obsegu vključenih količin (50 GB) prenosa podatkov v omrežju nacionalnega operaterja omejujejo. Količina porabljenega podatkovnega prenosa v EU in dodatnem omrežju se seštevajo. Ob porabi količine v EU do skupne količine prenosa podatkov v Sloveniji izpolni lahko še večjo porabo prenosa podatkov, a se to ne zaračuna po ceni 0,55 centa (0,0055 €/kB) z DDV na MB. Po porabi količine dodatni prenos podatkov v Sloveniji, ne morej obratoma dodatni prenos po dodatni ceni 0,14 z DDV na MB. T-2 bo naročniku prenos podatkov v gostovanju v tujini biskoval, ko bo naročnik dosegel strokovno mejo 61.000 kDVI. Naročnik lahko storitev podatkovnega prenosa v tujini obdobja z upravljanjem naročil, leti mu bodo opredeljena v smislu sporočila o biskoval. V nasprotnem primeru se bo biskoval prenos podatkov informacije sporočila v prvih dneh v naslednjem mesecu. V paketu Oranžni Maxi se do mesečne porabe 500 GB v T-2 omrežju hitrost prenosa podatkov ne omejuje. V primeru, da naročnik v obratovanjem obdobju dosegel porabo 500 GB, bo T-2 naročnika obvestil o dodatnih količinah in mu zmanjšal hitrost prenosa podatkov na 217 Mbit/s, prenos podatkov pa lahko še vedno poteka v omrežju T-2.

Obiščite nas v vam najbližji poslovalnici.

Nova Gorica Supernova

Prvomajska ulica 35,
5000 Nova Gorica
T: 064 160 160

Delovni čas:
pon - pet: 9:00 - 19:00
sob: 9:00 - 14:00

Nova Gorica

Sedejeva ulica 8,
5000 Nova Gorica
T: 064 275 555

Delovni čas:
pon - pet: 8:45 - 16:45
sob: zaprto

Šola v naravi za šestošolce

Aktivni v vodi in na kopnem

Šestošolci so se 29. novembra lani odpravili v šolo v naravi na Debeli rtič. Že prvi dan so si najprej ogledali Luko Koper, nato pa so v bazenu preizkusili svoje plavalne sposobnosti ter se razdelili v pet zahtevnostnih skupin. Vsak dan dopoldne so plavali, popoldneve pa so izkoristili za mnoge zanimive

dejavnosti: lokostrelstvo, nogomet, košarka, sprehodi, spoznavanje morskega življenja ... Zvečer so se družili ob igranju tombole, različnih družabnih iger, imeli so tudi zabavo s karaokami. Pester teden so zaključili s preizkusom znanja plavanja. Veseli so bili, saj so prav vsi napredovali in dobili diplome.

Spominska slovesnost v Čedadu

Mučenci svobode

Spominska obeležja padlim slovenskim partizanom so postavljena na vsem slovenskem etničnem ozemlju. V Čedadu je spominska plošča na vhodu v športni park, ki nosi ime Mu-

čenci svobode. Centralni spomenik žrtvam pa je v sklopu kasarne Franciscatto in je posvečen vsem padlim, ubitim in deportiranim prebivalcem Furlanije in tudi Slovencem.

Na spominski plošči ob vhodu v športni park so med osmimi imeni štiri poitalijančena imena slovenskih partizanov:

Stojan Terpin
(29. 3. 1925, Vipolže),
Anton Marinič
(23. 1. 1926, Dobrovo),
Franc Pahor
(26. 5. 1924, Sela na Krasu)
in
Rudolf Doro Boštjančič
(16. 11. 1912, Krmin).

Centralni spomenik v bivši kasarni

Občina Čedad z županom in predstavniki javnega življenja vsako leto okoli 18. decembra organizira komemoracijo v spomin na pobite meščane in partizane med nemško okupacijo. Te slovesnosti se udeležijo tudi predstavniki in praporščaki Organizacije borcev za vrednote NOB iz Brd, Tolmina in Kobarida. 19. decembra lani so se zbrali pri spominski plošči v športnem parku in tam položili vence, in sicer županja v imenu občine Čedad in predstavniki v imenu KO ZB iz Brd. Nato so skupaj odšli do centralnega spomenika, kjer je sledila daljša slovesnost

z nagovori. Prisotne sta pozdravila županja Čedada dr. Daniela Bernardi in predstavnik ANPI. Glavni govorec je bil dr. Gabriele Donato, mlad zgodovinar in raziskovalec druge svetovne vojne. K spomeniku so položili vence predstavniki občine Čedad, ANPI in predstavniki ZB Tolmin in Kobarid. Pred leti je prisotne na tej slovesnosti nagovoril tudi župan Franc Mužič in enkrat Žarko Kodermac v imenu občine Brda in KO ZB Brd.

Milena Beguš
Fotografija: Karlo Passoni

Cerkev v Dolnjem Cerovem

Razbran zagonetni napis iz 16. stoletja

Pred nekaj leti so med prenovo cerkve sv. Lenarta v Dolnjem Cerovem pod oltarnim prostorom naleteli na srednjeveške ostanke. Najstarejše najdbe segajo, po oceni arheologov, do skoraj tisoč let nazaj. Odkrili so zidovje, grobišče, kovinske, lončene in steklene drobce ter nekaj srebrnih novcev. Pri

Prezbiterij cerkve v Dolnjem Cerovem s poznogotskim obočnim rebrovjem je bil najbrž zgrajen po letu 1509, kmalu po opustošenju cerkve v vojni med Avstrijo in Benetkami za osvojitve Goriške. Nekateri kamnoseški detajli so namreč že renesančni, čeprav so del gotske zasnove. Pri čiščenju ometa in odstranjevanju starih slojev beleža so na južni steni prezbiterija, ob zakristijskih vratih, prišli na dan ostanki naslikanega posvetilnega križa in nekaj drobnih napisov. Najdaljši izmed njih je ostal doslej nerazrešen, saj je zaradi odpadlega ometa, okrajšav in obledelih črk precej pomanjkljiv in težko berljiv. Ostali napisi pa so tako okrnjeni in zabrisani, da so sploh neberljivi.

Zdaj razrešeno besedilo sestoji iz petih vrstic v latinščini, napisanih na steno z drobnim rdečim grafitom, svinčnikom, ki se mu je narečno pravilo *lapiš*. Z dopolnitvijo številnih okrajšav in manjkajočih črk se napis glasi: *crede in deum / fuge peccatum / age bonum / time supplicium / appete praemium aeternum*. V prevodu: »Veruj v Boga, izogibaj se greha, delaj dobro, boj se kazni, stremi po večni nagradi«. Pozno humanistična pisava postavlja napis v 16. stoletje, ko je bil dograjen prezbiterij. Razen zadnje besede *aeternum* je napis dobresedni navedek iz pridige sv. Bonaventure, frančiškana in cerkvenega učitelja, ki je živel v 13. stoletju. Bonaventurova pridiga, namenjena za četrto postno nedeljo, razlaga, da celotno Sveto pismo sloni na petih glagolih: »verovati, izogibati se, delati, bati se, stremeti«. Bonaventurovi vzorci so bili še v rabi na začetku novega veka: navedek je na steno napisal morda škof, duhovnik ali izobražen vernik.

Ob napisu vzbuja pozornost še narisan znak, ki je, kot kaže, delo iste roke. Na prvi pogled spominja na Kristusovo znamenje, hkrati deluje tudi kot domiselno stiliziran človeški lik. Dejansko pa skriva v

obnovi so pod prezbiterijem uredili nov podzemni prostor, ki je dostopen obiskovalcem. Izkopani grobovi pa so ostali prazni. Po antropološki analizi v laboratoriju se okostnjaki niso več vrnili na svoje mesto, kjer bi lahko postali prava znamenitost za Brda.

sebi tri med seboj prepletene črke: T v obliki križa, iz kategega raste R, v stičišču pa je manjši O. Gre najbrž za monogram, podpis z začetnicami. Čigav pa naj bi bil? Take znake so navadno uporabljali notarji in duhovniki. Če črke preberemo v sosledju TOR,

lahko postavimo zanimivo domnevo. Cerovo je nekoč sodilo pod faro v Mošu, kjer je v zadnjih desetletjih 16. stoletja bil za župnika Ivan Toroš, doma iz Medane. Leta 1593 je župnije na Goriškem obiskal nadškof Francesco Barbaro, ki je kmalu zatem postal oglejski patriarh. Pomudil se je tudi v Dolnjem Cerovem. Torošu je naložil denarno kazen 36 beneških srebrnikov, ker je v Mošu preredko maševal, pridigal in spovedoval pa je izključno slovensko, tako da so se furlanski verniki pritoževali. Ali se je morda prav župnik Toroš na steni svoje podružnične cerkve v Dolnjem Cerovem podpisal s Kristusovim znamenjem, ki skriva začetne črke njegovega priimka, TOR(oš)? Domneva je dokaj vabljiva. Cerke v Brdih, v tem primeru cerovska, skrivajo pod lupino še marsikatero zanimivost iz davnih časov.

Alessio Stasi

Čebelarstvo društvo Kanal-Brda

Čebelarji z optimizmom v novo leto

Čebelarji upamo, da nam bo letošnje leto vendarle prizaneslo z vremenskimi neprilikami, saj je za nami leto, ki bi ga vsi najraje pozabili, a ga bomo težko. Cela Slovenija se je znašla v razmerah, ko so čebele že zgolj za lastno preživetje stežka nabrale komaj dovolj hrane. Zatajila je tudi naša zelo zanesljiva lipova paša.

V letu 2021 je bilo zaradi ukrepov za omejevanje covida-19 okrnjeno tudi delo v društvu. Omejili smo sestanke in pozvali člane, naj se udeležujejo predavanj preko spleta. Občni zbor smo izpeljali poleti na prostem. Pod vtisom omejitev se je iztek el tudi projekt Tradicionalni slovenski zajtrk. V društvu smo šolam na našem območju podarili med in jih založili s poučnimi zgibankami, srečanja z učenci in prikaz čebelarjenja v živo pa

preložili na čas, ko se sprostijo ukrepi.

V upravnem odboru društva smo ob koncu leta znova izpeljali dobrodelno akcijo. Čebelarska zveza Slovenije pogosto pozove k

vseslovenski pomoči, mi pa smo se odločili, da bomo raje dobrodelni v našem domačem okolju in smo zato darovana sredstva nakazali v šolske sklade naših šol.

Za čebele pravijo, da so preživele že marsikaj: dinosavre, ledeno dobo, slabe letine in še bi lahko naštevali, zato tudi v Čebelarskem društvu Kanal-Brda na prihodnost gledamo z optimizmom. Veselimo se, da bomo ponovno lahko obiskali čebelarski sejem v Celju, s še večjim veseljem pa smo pred kratkim obiskali našega člana Antona Škodnika in mu voščili za častitljivih 90 let. Želimo mu, da bi ostal še naprej tako čil in zdrav, vsem čebelarjem pa, da bo letos znova veljal čebelarski pozdrav: »Naj medí!«

Čebelarstvo društvo Kanal-Brda

PRVOMAJSKA BUDNICA

**TUDI LETOS SE BODO 1. MAJA BRIŠKI GRIČI
PREBUJALI V POMLADNI MAJ OB ZVOKIH PIHALNEGA
ORKESTRA BRDA.**

Budnico bomo začeli ob **6.00** (Nebljo), **6.30** (Šlovrenc), **7.00** (Fojana), **7.30** (Dobrovo), **8.00** (Biljana), **8.30** (Kozana), **9.00** (Šmartno), **9.30** (Gonjače), **10.00** (Kojško), **10.30** (Podsobotin- Dom upokojenecv), **11.00** (Hum), **11.30** (Števerjan), **12.00** (Gornje Cerovo), **12.30** (Vipolže), **13.00** (Medana)

VLJUDNO VABLJENI!

Več na: www.po-brda.si

Dom upokojencev Podsabotin

Ko je pozitivna energija vedno blizu

Vsak od nas se znajde kdaj pa kdaj v situaciji, ko potrebuje spodbudo, lepo besedo, topel objem, ljubeznivost in prijaznost nekoga, razigranost, nasmeh in smeh ... Med njimi smo tudi mi, stanovalci Doma upokojencev Podsabotin.

V takšnih trenutkih lahko drobna pozitivna misel, obisk, pesem, razigran ples, norčija, cvetlica, pa da ne pozabimo vrtenja pletilk in kvačk, naredi veliko.

Take drobtinice in obiski nas motivirajo, ko smo na tleh, nas dvignejo, ko smo žalostni, nam vlijejo upanje, ko včasih obupamo. Tako je pozitivna energija vedno blizu, ko jo potrebujemo.

Romina Velušček

Simon Debenjak s.p.

Podjetniško in poslovno svetovanje
Kozana 63
5212 Dobrovo v Brdih

simon.sp@siol.net **gsm: 040 747 565**

AKTUALNI RAZPISI

Do 1.6.2022 je odprt razpis iz **podukrepa 4.2.** za nepovratna sredstva za predelavo in trženje kmetijskih proizvodov, ki je med drugim namenjen tudi za vinarsko dejavnost, in sicer za investicije v:

- gradnjo vinskih klet,
- opremo za vinske kleti (stiskalnice, cisterne, polnilne linije, etiketirke, inox in barrique sode, vinifikatorje, črpalke, hladilne sisteme, repkalnike ...)
- gradnjo in opremo degustacijskih, skladiščnih in prodajnih prostorov, hladilnic.

Pridobite lahko do 50% nepovratnih sredstev glede na višino investicije. Investicije bo potrebno zaključiti in vložiti zahtevek najkasneje do 30. junija 2025.

www.debenjak-invest.si

Pet novih defibrilatorjev v Brdih

Božično darilo občine

Na lanski predbožični dan so briške vasi Hum, Kozana, Vipolže, Višnjevik in Ceglo dobile nove defibrilatorje. Pred dobrim letom so jih namreč neznanci ukradli in jih zamenjali z nemškimi.

»Baterija je delujoča,« se je slišalo iz novih slovenskih defibrilatorjev, preden jih je na lanski predbožični dopoldan Erik Klavora, skrbnik briških defibrilatorjev, namestil v omarice na Humu, v Kozani, Vipolžah, Višnjeviku in Ceglem. Tam imajo tako že štiri mesece spet naprave AED, ki rešujejo življenja.

Te briške vasi so bile namreč od začetka leta 2021, ko so odkrili tatvino petih naprav, ki jih je nekdo zamenjal z nemškimi, brez defibrilatorjev. »K sreči v tem času nihče v Brdih ni potreboval pomoči debirilatorja, kjer ga ni bilo,« je tedaj povedala podžupanja Teja Jelina, ki je na občini zadolžena za upravljanje z defibrilatorji.

Nove AED naprave so bile težko dobavljive

Namestitve rumenih naprav na predpraznični dan nista izbrala po naključju, ampak je to bilo božično darilo občine Bricem. »Še dobro, da smo imeli naprave zavarovane. Počakati smo morali do konca policijske preiskave, nato pa še na rebalans proračuna. Ko je bilo vse to pod streho, pa smo lahko naročili pet novih naprav v vrednosti 5900 evrov,« je orisala podžupanja. Skrbnik je ob tem dodal, da so bili defibrilatorji zaradi epidemije in razmer na trgu trenutno zelo težko dobavljivi. Naročili so jih že septembra lani, prispeli pa so šele nekaj dni pred božičem.

V Brdih imajo skupno 24 defibrilatorjev, neznani tatovi pa so jih pred slabim letom ukradli pet. Da tega Brici niso opazili takoj, so poskrbeli prav nepridipravi sami, saj so slovenske naprave zamenjali z nemškimi, ki so po videzu enake. Šele podrobnejši pogled pa je razkril, da so bili napisi na napravi v nemščini. »To je bilo zelo neodgovorno početje, saj te naprave rešujejo življenja,« je še

Erik Klavora, skrbnik AED naprav v Brdih, in podžupanja Teja Jelina.

menila podžupanja, skrbnik pa je poudaril, da so Brici - tudi zaradi objav v medijih - od tedaj postali bolj pozorni na dogajanje v bližini defibrilatorjev. »Mimoidoči mi kdaj rečejo, ko jih pregledujem v omaricah, naj nikar ne odnesem kakšnega s sabo,« se je pošalil.

Tatovi Goriško osiromašili za 15 naprav

Po tatvinah petih defibrilatorjev v Brdih so brez naprav ostali tudi na Lokvah, v Čepovanu, Grgarju, Ravnici, Grgarskih Ravnah, Lokovcu, na Banjšicah, v Ozeljanu, Gradišču nad Prvačino in Prvačini. Pri celotni zgodbi je bilo najbolj nenavadno to, da so storilci defibrilator zamenjali z drugim, prav tako delujočim defibrilatorjem.

Besedilo in fotografiji: CA

Vaščani organizirali pohod v Vrtače

Dolg pohod po epidemiji povezal Krasenčane

V pričakovanju pomladi smo vaščani Krasnega v Goriških brdih v nedeljo, 6. marca, organizirali pohod v Vrtače, dolg 18 kilometrov. Pot nas je vodila proti Koradi, s čudovitim razgledi na briške griče, v daljavi pa se je lesketalo morje ob Tržiču. Po gozdni, novo zgrajeni požarni cesti, smo prišli v spodnje Vrtače, kasneje pa še v zgornje Vrtače. Po podatkih iz leta 1928 je v Vrtačah živel 65 prebivalcev, sedaj pa so tam le še vikend hiše. V okrepčevalnici Na skednju v zgornjih Vrtačah, ki slovi po dobri domači hrani, predvsem po orehovitih in skutnih štrukljih, smo si privoščili kosilo in si vzeli čas za prijetno druženje in fotografiranje. Prešerne volje smo se odpravili proti vrhu Korade na nadmorski višini 812 metrov ter do cerkvice svete Genderce. Tukaj se odpre pogled vse do Julijskih Alp z mogočnim Kaninom na vzhodu, na desno pogled na Sveto goru, na jugu na Sabotin, pod njim pa na Novo Gorico. Pot smo nadaljevali do planinske koče, lovske koče in ponovno nazaj v Brda. Sončen dan in prijetno vzdušje je pohodnike lepo povežalo, padla pa je tudi ideja za nov podvig.

Pohoda v Vrtače so se udeležili prebivalci Krasnega in drugih krajev od 11. do 62. leta starosti. Zaradi ukinjenih ukrepov po dveh letih epidemije se je med njimi čutila neizmerna dobra volja in veselje ob ponovnem druženju.

VK

Drugi pohod Ringa raja od kraja do kraja

Mladi pohodniki so spoznali Podsabotin z okolico

5. marca smo se po dolgem času zbrali in odkorakali v naš drugi pohod v okviru obogatitvene dejavnosti Ringa raja od kraja do kraja. V sodelovanju s Planinskim društvom Brda se namreč podajamo po zanimivih poteh v naši okolici in to že več kot deset let. V dejavnost so vključeni predšolski otroci, pa tudi šolarji, ki obiskujejo planinski krožek.

Planinec Oskar Kristančič nas je tokrat vodil po poti od pokopališča v Podsabotinu, skozi vas Podsabotin vse do ceste, ki vodi na Sabotin.

Monika Prinčič

Poroka v Kamunu nekoč

Naši predniki se pred 500 leti niso poročali v cerkvi, temveč doma

Naši predniki se še pred 500 leti navadno niso poročali v cerkvi, temveč doma ob prisotnosti obeh družin, sorodnikov in skupnosti. Cerkevni vpliv na sklepanje zakonov se je uveljavljal počasi in postopoma, dokončno šele v obdobju protireformacije. S sklepom tridentinskega cerkvenega zbora v 16. stoletju je bilo predpisano, da župniki poleg oklicev obvezno vodijo krstne in poročne matične knjige.

Slednje je pri sklepanju zakonske zveze pripomoglo pri ugotavljanju morebitnih zadržkov (npr. sorodstvo, poprejšnja poroka ...). Ženitno svobodo so v takratni kmečki družbi največkrat omejevale dejanske gospodarske in družbene razmere. Marsikdo je bil prereven, da bi se lahko poročil. Izjave mladoletnih nevest in ženinov pred sodiščem kažejo, da so le-ti ob prošnji za poroko morali dokazati zmožnost za preživljanje. Povedali so, da so si pridobili najemno pogodbo za kmetijo, ali pa, da so ali bodo dediči premoženja. Poroka tako ni bila pomembna le za zakonca, temveč tudi za celotno vaško skupnost. Mladi so si poroke želeli, saj so z njo dobili nov, pomembnejši položaj v vasi. S tem so bila povezana tudi razna verovanja oziroma vraže. Naj omenimo le eno. Skrbno so izbrali in opazovali, koliko časa je za božič gorela čuja na ognjišču. Če je božična čuja gorela več kot tri dni, je to pomenilo, da bo v hiši naslednje leto poroka.

Gospodarski razvoj vplival na manjšo umrljivost otrok

Pred leti sem pripravljala razstavo, ki bi predstavila kraje, ki jih danes poznamo pod imenom Kožbanski kot. Prebivalci same sebe imenujejo drugače, in sicer *Kamnunanje* in kraje *Kamun*. Tradicionalno poimenovanje je del naše kulturne dediščine in naše identitete, zato se mi zdi pomembno, da ga uporabljamo in ohranjamo. Kraji so mi vzbudili tako pozornost, da sem želela tudi na podlagi matičnih virov dognati, ali držijo dejstva, ki sem jih izvedela od ljudi, s katerimi sem bila v stiku. Pregledala in analizirala sem rojstne, mrliske

in poročne matične knjige ter si izpisala številne pomembne podatke. Ugotovila sem, da marsikaj, kar sem o *Kamunu* slišala, drži, marsikaj pa tudi ne. Večina podatkov, ki sem jih izvedela na terenu, je veljalo za obdobje po prvi svetovni vojni. Za čas pred 200 leti pa so mi podatki kazali povsem drugačno sliko. Porok v obdobju od leta 1810 do leta 1920 je bilo v Kamunu malo: od dveh do pet na leto. Kaotične razmere ob ukinitvi Beneške republike konec 18. stoletja, kamor je spadala tudi večina obravnavanega ozemlja, prihodu francoskih vojakov v začetku 19. stoletja ter zadnji veliki hudi lakoti med leti 1815 in 1817, ki jo pozna celotna Evropa, gre pripisati maloštevilne poroke v času od leta 1810 do leta 1819. Takrat se je letno poročil en par ali največ dva. Gospodarski razvoj in vpliv modernizacije je prinesel marsikatero spremembo, med drugim tudi manjšo umrljivost otrok. Tako je prebivalstvo počasi rastlo in s tem tudi število porok. Porastu in najvišji točki števila porok sledimo v času po zemljiški odvezi, torej po letu 1850, ko beležimo več kot pet porok letno. Svoj vpliv v zmanjševanju števila porok je pokazala tudi gospodarska kriza pred 1. svetovno vojno.

Ob pogovorih s starejšimi prebivalci v *Kamunu* sem dobila vtis, da je bilo zanje zakonsko življenje nekaj težkega, a vendar potrebnega in želenega. Strah pred odnosi v hiši, kamor so se navadno primožile ženske, je bil viden. Na to kažejo tudi znane briške vraže, ki s svojimi prepovedmi ob ritualu poroke skrbijo, da bi bile neveste kasneje srečne: Če se nevesta poroči v modri obleki, bo nesrečna. Če si nevesta zmoči poročno obleko, bo v zakonu nesrečna. Starejša generacija se je še lahko spominjala, da je bil najbolj zaželen ženin tisti z velikim premoženjem ter da so bile njegove ostale lastnosti sekundarnega pomena. Včasih pa so se za poroko zmenili starši. Skrbeli so, da se grunti niso med seboj *prtili* (delili), da so bogati prišli skupaj. So gledali na doto. Ustvarjanje družine je odvisno od zagotavljanja pogojev za njeno preživljanje, kar je bilo v kmečkem okolju povezano z zemljo. Ljudje pa so mi vseeno pogosto govorili o ženitvah, ki so se sklenile na podlagi neke čustvene navezanosti. Mladi so se spoznavali pri nedeljskih mašah, na cerkvenih *shodih*, kjer so bili popoldne tudi plesi. Plesi so bili tudi po vaseh v predpustnem času in po pripovedovanju so se tam začete vezi - če starši temu niso nasprotovali - nadaljevale z obiski v

Poroka v Kamunu некоč

dekletovi domači hiši. Marica Sirk iz Noznega mi je povedala o pravilu, da ob praznikih fantje niso smeli priti na obisk k dekletu, temveč je moral vsak praznovati v krogu svoje družine. Primeren kraj za spoznavanje pod budnim očesom odraslih je bila tudi preja: dekleta so predla na kolovrat ali vreteno. Svetil jim je le ogenj iz ognjišča. Vsa vas se je zbrala v tej hiši: dekleta in fantje. Dekleta so pletle in predle, fantje pa prepevali.

Mnenje staršev je bilo določilnega pomena

S primerno poročno izbiro si je lahko posameznik izboljšal svoj družbeni položaj, utrdil ali okreplil sorodstvene vezi in odnose s sosesko. Prosto sklepanje porok bi v skupnosti, ki je s težavo ohranjala preživetje, povzročilo zmedo in obubožanje. Zasedimo seveda tudi zgodbe o tem, kako se mladenič iz bogatejšje družine zaradi prepovedi domačih ni poročil, ali pa se je šele po smrti staršev. Ob poskusu mladih, da bi uveljavili svojo željo in se poročili drugače od pričakovanja staršev, so pogosto sledili prepiri. Če je otrok vztrajal, so zapisali leta 1953, so ga *izplačali* in so mu rekli: »Ne boš imel sreče«. Mnenje staršev je bilo odločilnega pomena tudi pri primerih, ko je šlo za mladoletne osebe do 24. leta starosti, saj so morali očetje ali njihovi skrbniki pri poroki pred duhovnikom, pa tudi pred skrbniškim uradom in poročnima pričama, dati svoje privoljenje. Če otrok ni imel živega očeta ali zakonitega skrbnika, je dovoljenje dal skrbniški urad, ki je na prošnjo mladoletnega razglasil za polnoletnega oziroma mu dal pravico odločanja. 13. februarja 1828 sta se V Kožbani poročila kmet Jožef Kolarič iz Mirnika, star 35 let, in Katarina Luiš, stara 23 let. Oba očeta Anton Kolarič in Luka Luiš sta bila že mrtva, zato je lokalni kaplan Janez Sovigna zapisal, da je »bila nevesta z odlokom okrožnega sodišča v Kojsem razglašena za polnoletno«. 1. maja pa sta se poročila Janez Blažič, sin Luke Blažiča in Agnes, rojene Mavrič iz Dolnjega Brezovka, star 25 let, in Katarina Erzetič, hči Martina Erzetiča in Marijane, rojene Blažič iz Gornjega Brezovka, stara 18 let. »*In matrimonium sponsae consensit ejus pater martinus Ersetig signo crucis propria manu qui allegato praesentibus testibus*« – dovoljenje za poroko je z znakom križa ob prisotnosti prič dal nevestin oče. Tako je bil edini zadržek do poroke odpravljen.

Povprečna starost ob poroki ženinov, če ne upoštevamo porok vdovcev, je bila 27,5 leta in nevest 24,4 leta. Z upoštevanjem porok vdovcev in vdov se povprečje dvigne pri ženinih na 29,4 leta in nevestah na 25,7 leta. Ženini, ki so ostali na domači kmetiji kot mladi gospodarji, pa so bili še starejši. Njihova povprečna starost pri prvič poročenih je znašala 29 let, pri nevestah pa 24,9

Poroka Franke Gabrijelčič z Brdic in Franca Skubina iz Hlevnika okoli leta 1920

leta. To nam kaže, da se je veliko mladih, predvsem fantov, ki so prevzemali kmetije, odločalo za poroko, ko so postali tudi dejanski hišni gospodarji, ali ko je pri hiši nastala potreba po delovni sili. Na to namiguje tudi briški pregovor: *hišni prag je najvišja planina*. »Zeti so se topli za vsako dekle in ni bilo važno, kakšna je bila,« je povedala Marica Sirk leta 2004. Visoka starost ob vstopu v zakonsko zvezo in s tem večja možnost, da bosta ženin in nevesta že brez enega ali obeh staršev, bi lahko namigovala na to, da so se mladi s tem poskušali izogniti direktnemu vplivu staršev pri izbiri partnerja. Najstarejši sin je *verbal* (podedoval), ostalim so dali delež – *pört*. To je naredil oče s tremi pričami, ki so se po navadi podkrižale, ali pa so *naredili na besedo*. Če je oče umrl brez *testamenta*, so na sodnji *sprtili* (razdelili) vsakemu nekaj. Dokler je bil oče živ, je bilo upravljanje in premoženje njegovo, tudi če so na sodnji že *naredili pismo*. Zapisali so si žefrut – užitek: hrano, obleko in stanovanje: *vito vestito dopo morto sepolito*. To pomeni, da so prepustili premoženje in upravljanje z njim otroku, ki jih je bil dolžan do smrti vzdrževati in nato dostojno pokopati. Pogosto so dodali pogoj, da je vo-

Poroka v Kamunu nekoč

denje in odločanje v njihovih rokah. Večinoma je veljal pravilo: »Jest tebe ključ – ti mene luč,« kot je leta 1953 povedal Peter Bajt. Ohranjena je zanimiva ženitna in darilna pogodba iz leta 1888, kjer oče Matija in mati Katarina Sitar pred poroko sina Filipa Sitarja februarja 1888 »/.../ darujeta svoje nepremičnine v takojšnjo pravo in dejansko posest in se izrecno odpovedujeta pravici preklica te pogodbe. Določen je dedni delež za ostale otroke in sicer po 300 goldinarjev za ostale tri otroke po očetu in 78,75 goldinarjev po materini smrti. S tem je bilo določeno skupno gospodinjstvo med bodočima mladoporočencem, darovalci in ostalimi družinskimi člani in bodo dohodki darovanih nepremičnin skupni, s tem da vodi in upravlja premoženje sin Filip Sitar.« Vsi so bili dolžni po svojih močeh skrbeti za hišna in kmečka dela v skupno korist. Zanimivo je, da se je od vseh prisotnih lastnoročno podpisala le bodoča nevesta Filipa Sitarja Jožefa Korečič, vsi ostali so se podpisali s križcem.

Želja vsakega dekleta, da bi se omožila, pa je bila velika

Raziskava o starostih ob poroki skozi stoletje ne kaže kakih velikih nihanj. Rahlo padanje starosti ob poroki do leta 1820 bi lahko bilo posledica velike smrtnosti v času katastrofalne lakote leta 1817, ko je v teh krajih zaradi nje umrlo 43 ljudi, in s tem potrebe po obnovitvi populacije, čemur sledi tudi povečanje števila porok. Ko so bile vse ne nove oblikovane kmetije zasedene, se fantje niso več mogli odločati za poroko, čemur je sledil trend kasnejšega vstopa v zakonski stan. Takrat se je povprečna starost ob poroki dvignila na 30 let pri moških in 25 pri ženskah. Podatki kažejo, da so se za ponovno poroko odločali predvsem moški vdovci, ki so potrebovali žensko za gospodinjstva dela. Praviloma so bile neveste vdovcev veliko mlajše. Eden takih zanimivih in izjemnih primerov je bil Franc Erzetič iz Slapnika št. 4. Prvič se je poročil v starosti 29 let z 18-letno Ano Jerončič, nato 50-leten pa s 26-letno Alojzijo Žnidarčič in 54-leten s 27-letno Katarino Čafarin. V prvem zakonu se mu je rodilo osem, v drugem dva in v tretjem pet otrok.

Poleg dejstva, da so imeli na izbiro ženina oziroma neveste (zeta ali snahe) močan vpliv starši, je zanimiva tudi ugotovitev, da je bilo veliko porok »posredovanih«. Če je nanoslo, da je zaradi različnih vzrokov ostal na posestvu edini dedič (dedinja), ki bi si sam ne mogel dobiti neveste oziroma ženina in bi s tem posestvo propadlo, je zelo na tiho nastopila skupnost. Sorodniki ali določeni zaupni možje so poiskali primerne partnerje in ju na nek način seznanili in povezali in nastala je nova družina. Velikokrat so bile za nevesto

mladenke, ki so se doma ali kot služabnice v mestu preveč »svobodno« obnašale in se s tem dale »na zobe« sosesčini in niso imele zato drugih možnosti, da bi se doma omožile. Želja vsakega dekleta, da bi se omožila, pa je bila velika, zato ni bilo težko najti »primerne« neveste ženinu, ki bi je sam nikdar ne našel. Čeprav je bilo to splošno znano dejstvo, o tem ni nihče pisal ali govoril. S »posredovano« poroko je neka skupnost znala reševati zelo intimne družinske slučaje, ne da bi s tem prizadela posameznika, zato teh zadev niso obešali na »veliki zvon«.

Največ porok februarja in novembra

Tradicionalna meseca za sklepanje porok sta bila februar in november, tako kot sta narekovala vera in tradicija. Kar 77 % porok je bilo sklenjenih v času pred adventom in pred pustom. Informatorji govorijo o času pred pustom, ob sv. Martinu in po veliki noči, v ostalih spomladanskih (čas posta), poletnih (čas, ko je bilo na kmetiji veliko dela) in zgodnjih jesenskih (čas trgatve) mesecih porok skorajda ni bilo.

Kamunanje so se pogosto poročali v okviru svoje ali sosednjih vasi ali župnije. Po pripovedovanju informatorke Marice Sirk iz Noznega je veljalo nenapisano pravilo, da se je ženska, če je bila le kaj vredna, poročila znotraj *Kamuna*, drugam pa so se poročila dekleta, ki si niso mogle v *Kamunu* dobiti moža. Kljub vsemu so se poskušali izogniti porokam s sorodniki in znotraj *Kamuna* se je poročilo 50 % vseh ženinov in nevest, 35 % se jih je poročilo v bližnje vasi, 17 % si je poiskalo partnerja izven okolice *Kamuna*, v ostalih primerih so podatki nepopolni. V vasi, kot so Mirnik in Skrljevo, in v vaseh Beneške Slovenije so širili krog svojih poročnih izbir ženini in neveste iz vasi Vrhovlje, Senik in Golo Brdo. Zlasti v Golo Brdo so prihajale neveste iz Beneške Slovenije ter okoliških vasi. Po pripovedovanju Danila Piculina iz Golega Brda sta bili vasi Golo Brdo in Breg, ki sta stali v ravnini pod hribi Korade, zadnji vasi, kamor so se poročale tudi furlanske neveste. Vasi Kožbana in Brezovk sta razširili svoj krog ženitnih izbir na Hruševlje, Hlevnik ter Slavče. Nozno je svoj krog širilo na kraje lastne fare: Krasno, Breg in Višnjevik, Slapnik pa v Kojško Šmartno in Imenje. V času od leta 1790 do leta 1920 se je 9,7 % parov poročilo s sorodstvenim spregledom, ki je bil potreben, če sta bila ženin in nevesta sorodnika do četrtega pokolenja. Poleg bratrancev in sestričen so pri škofu za sorodstveni spregled zaprošali tudi tisti, ki jih je družilo svaštvo. Tako sta se npr. 7. februarja 1907 s sorodstvenim spregledom – *dispenatio affinitatis in primo gradu aequalis lineae transversae* poročila 40-letna vdova Agnes rojena Markočič, vdova po Mihaelu Miščiču, z moževim prav tako -40letnim bratom Jožefom Miščičem. Poleg

Poroka v Kamunu nekoč

tega so ženini potrebovali neke vrste politični konsenz za sklenitev poroke, ki je bil naperjen predvsem proti porokam najnižjih socialnih slojev in se v rubriki posebej omenja med leti 1844 in 1868. Po dvornem dekretu iz leta 1765, ki je odredil splošno ženitno svobodo, so v 19. stoletju ponovno uvajali nekatere omejitve za tiste posle, dninarje in rokodelce, za katere so menili, da ne bi mogli primerno preživljati svojih žena in otrok. Fantje iz posamezne vasi niso dovolili, da bi se v njihovo vas prišel ženit fant iz druge vasi, kar kaže tudi zgodba Petra Bajta iz Golega Brda: »Je šel fant iz Senika v Brdce v vas. So rekli fantje: na stoj hodit več. So ga prijeli 3–4 fantje in zvezali roke na križ.«

Testament in dota

Podatki nam kažejo na obliko zakonske zveze, ki je v skladu s časom temeljila na gospodarski osnovi. Zdi se mi neosnovano govoriti o kakršnikoli prevladi oziroma vodstveni vlogi moža in očeta. Prav gotovo je bila odločujoča oseba v družini lahko žena ali pa mož, kot je še dandanes. Na podeželju je tedaj vendarle prevladoval tradicionalni sistem delitve dela, ki sicer poročeni ženski – gospodinji ni prisojal enakopravnosti, vendar je dokaj strogo zamejil področje v hiši in okoli nje, v katerem je ženska vendarle imela odločilno besedo. Na skrb za preskrbljenost žena in vdov nam kažejo tudi na moževem zemljišču zapisani deleži neveste. Žena je hotela, da ji je mož podpisal proti v doti – to je, da ji je dal toliko vrednosti v zemljišču, kolikor je bila vredna njena dota. To je bilo sicer skupno, žena ga je izkoristila le, če se je ločila od moža. Po njeni smrti, če umre brez testamenta, pripade to njenim otrokom. To nam dokazuje tudi ženitna pogodba, sklenjena v Krminu 12. 2. 1872, kjer ženin Ivan Skubin iz Hlevnika »/.../ v jamstvo in poroštvo nevesti dovoljuje, da na vsej svoji sedanjosti in bodoči lastnini vknjiži zastavno pravico za vrednost njene dote«. Za doto so se dogovorili pred štirimi pričami. Po poročnih pogodbah, ki jih hranijo v družinskem arhivu družine Sitar v Seniku, vidimo, da so bili pri teh pogodbah prisotni ženin in njegov oče, nevesta z očetom in štiri priče, od katerih sta bili dve navadno uslužbenca na sodnem ali notarskem uradu. Če je pogodba vsebovala tudi prenos lastnine ali darilno pogodbo, je bila prisotna tudi mati, ki je sinu in ostalim otrokom določila svoj delež od premoženja.

Podatki iz matičnih virov še pravijo, da je bilo veliko porok sklenjenih prav po smrti družinskega gospodarja, saj polovica ženinov med leti 1825 in 1848 ob poroki ni imela več živega očeta. Pogosto je bila pokojna tudi mati. Tako se poroka vidi ne samo kot čustvena naveza temveč tudi pragmatično dejanje, ko se svežo delovno silo pridobi k hiši takrat, ko se po njej pojavi potreba.

Tanja Gomiršek, Goriški muzej

Pomlad

Aktivni na številnih področjih za boljše življenje mladih

Pozdravljeni briški mladeniči, briške mladenke ter vsi ostali, ki redno spremljate našo rubriko mladih v Brdih. Pomlad je že potrkala na naša vrata, epidemija se umirja. Na žalost pa prihajajo novi dogodki, ki bodo zaznamovali našo mladost in naše življenje v prihodnosti. Seveda pa ta rubrika ni namenjena političnemu diskutiranju, ampak zgolj informiranju mladih o tekočih zadevah v Brdih.

Mladinski svet Brda se je končno ustanovil. Sedaj pa s polno paro sestavljamo delovno skupino, torej strokovne delavce občine in zastopnike mladih, ki bodo strategijo Mladinskega sveta Brda obravnavali in jo skupaj z nami uresničevali na občinskem nivoju. Po domače: »To so ljudje, ki bodo odgovorni, da se bo cilje mladih uresničilo«.

Sedaj pa nekaj o strategiji Mladinskega sveta Brda, ki smo jo napisali na podlagi vaših odgovorov, pridobljenih v anketi za mlade pred enim letom. Po analizi odgovorov smo si zadali cilje in izdelali ukrepe za doseganje in njihovo uresničevanje. Področja, ki smo jih zajeli, so participacija mladih, informiranje, izobraževanje in zaposlovanje, stanovanjska politika, mobilnost mladih znotraj in izven občine, mladinsko organiziranje športnih, kulturnih, izobraževalnih, zabavnih dogodkov ter spodbujanje zdravega življenjskega sloga. To so področja, na katerih bomo delali in poskušali izboljšati življenje mladih.

Za več informacij o strategiji bomo izvedli okrogle mize in predstavili, kako se bo izvajala. V pomladnem času pripravljamo razne dogodke, na katerih boste lahko sodelovali ali si samo krajšali čas. Prvi oziroma naslednji dogodek je čistilna akcija v aprilu.

Da boste na tekočem in vedno dobro informirani, ne pozabite slediti našim objavam na Facebooku. Če vas kar koli zanima v zvezi s sodelovanjem ali želite zgolj osnovne informacije, nam lahko pišete na naš e-mail naslov: mladinskisvetbrda@gmail.com.

Spodbujamo vse mlade, da se nam pridružite, pomagajte ali pa z nami delite vaše ideje, da skupaj naredimo naša Brda še boljša!

Mladinski svet Brda

Vaška skupnost Cerovo

»Butj`ga na vasi« - Market Cerovo

Trgovina je na vasi več kot le trgovska iznajdljivost, je tudi prostor klepeta, druženja. Vas diha in je aktivna, če v njej delujejo gostilna, trgovina, cerkev,

mladinska soba ... – objekti in ustanove, kjer se lahko vaščani srečujejo, družijo in razvijajo ideje.

»Crawci« smo zaenkrat še lahko ponosni, da naše »Crwvo« zares diha. Namen tega zapisa je ovrednotiti pomen trgovine na vasi. Te po Brdih v manjših vaseh na žalost izginjajo. Trgovina je, poleg njenega primarnega namena – prodaje, tudi prostor srečanja in druženja vaščanov. Pomembno je gledati širše, z vidika predvsem starejših vaščanov. Dnevni jutranji odhod v trgovino je navada, tradicija. Poleg tega je trgovina tudi prostor informiranja oziroma po briško – prostor »kvantanja«. Tudi to je pomemben del družbene kulture.

Slabost takih franšiznih trgovin je lahko višja cena določenih

izdelkov. Zato mladi in mobilni vaščani večje nakupe opravljajo v mestih. Pa vendar s(m)o vsi radi

na »komot« in takrat »paša« priročno vaška trgovina. Čeprav jih je vse manj, si želimo, da bi naša, »Crawska«, obstala.

Z novim letom so Market Cerovo posodobili. Nova oprema, večja in bolj pestra ponudba, zadovoljive količine kruha, prijazna ekipa podajalk ... Po vasi se širijo res dobre besede o trenutnem delovanju Marketa Cerovo. Naj ostane in obstane takšna trgovina še naprej.

Crawski pust 2022 se Marketu Cerovo še posebej zahvaljuje za pustno pogostitev »crawskih« olimpijcev s krofi.

Tereza Peršolja

Darilo članic DU Kojsko šempetrski porodnišnici

Copatki za novorojenčke

Članice krožka ročnih del, ki ga pri Društvu upokojencev Kojsko vodi Jelka Kumar, že nekaj let izdelujejo copatke, da novorojenčki v šempetrski porodnišnici ne bi »odšli domov bosi«. Lani so copatke pletle Jelka Kumar, Vesna Koštrin, Vanja Bizaj in Tanja Peršolja in jih napletle 320 parov. Material so deloma prispevale same, nekaj jim ga je priskrbelo Tatjana Rihtaršič iz Gorenjske predilnice Škofja Loka.

Zaradi znanih ukrepov so morale počakali, da so jih iz porodnišnice povabili, kar se je zgodilo 23. decembra lani. Copatke sta v treh velikih torbah v Šempeter pri Gorici odpeljali Vesna Koštrin in njena hči Katarina. Javili sta se pri vratarju in povedali, da ju pričakujejo. Sestra s porodniškega oddelka ju

je pospremila na oddelk. Vodstvo in osebje porodnišnice se je članicam DU Kojsko kot vedno zahvalilo za darovane copatke.

Milena Beguš

Fotografija: Vesna Koštrin

Preizkušeni pripravki v sveži preobleki

Ljudem in okolju
prijazno varstvo rastlin

www.karsia.si

KARSIA®

Matej Srebrnič, zagnani snovalec novih idej

V Brdih lahko naredimo Ljubljano

»Seveda sem počaščen,« odgovori na vabilo za pogovor. »Ma sem že bil v časniku.« Ja, je bil, sodelavka Monika ga je predstavila kot tonskega mojstra, a tokrat predstavljamo Mateja še drugače. Kot mladega Brica, ki je osvojil Brda in so Brda osvojila njega. Kot zagnanega snovalca novih idej, ki se ne ustraši nobenega izziva. Fanta, ki je sladkosneden in ima neskončno rad *kuhno* tete Metke, čeprav zelenjave ne mara. Kot glasbenega samouka, ki še vedno hrani nonotovo mandolino, na katero poleg bas kitare, ustne harmonike, klavirja, ukulel, bobnov in harmonike tudi sam igra. Kot mladega človeka, ki mu njegov svet izgleda enostaven, kot popotnika, ki so ga očarale maroške začimbe, in seveda kot glasbenika, ki z vsem srcem živi v glasbi in se z njo oplaja.

»Mogoče včeraj nisem prav dobro razložil«

Da je Matej fant od fare, dokazuje na vsakem koraku. Za 8. marec se pojavi na vratih z bombonjero v roki, je pozoren poslušalec, iskren, prijeten sogovornik, a kakorkoli steče pogovor, vedno se sklene pri glasbi. »Mogoče včeraj nisem prav dobro razložil ene točke,« sporoči naslednji dan po pogovoru. »Jaz poslušam zelo malo glasbe v prostem času (ko sem bil mlajši, sem jo veliko veliko več). Saj sem v njej dobesedno noč in dan. A glasbo sem nehote začel poslušati preveč kritično. Po domače povedano, namesto da v njej uživam, jo poskušam analizirati, ugotoviti slabosti ali prednosti, ugotavljam, kateri inštrumenti so izbrani, kakšna je barva zvoka in zakaj, katere so posebnosti itd. To me v bistvu kar izčrpa. V avtu ali v prostem času si zato raje vklopim kakšno pogovorno oddajo, ki pa se seveda tematsko vedno veže na glasbo.«

Delo v studiu

Klasične glasbe ne posluša, a je ne zavrača. »Kar poslušam glasbe, so projekti, ki jih delam, pesmi, ki jih miksam, pesmi, ki jih pišem, da ugotavljam, kaj izboljšati, popraviti. Ko začnem nov glasbeni projekt, o katerem nimam veliko izkušenj, si velikokrat naložim nekaj glasbe v istem žanru, da jo preučim in se na nov projekt tako bolje pripravim. Seveda imam nekaj preverjenih hitov, ki me vedno spravijo v dobro voljo.«

Melodije iz gozda

Poleg glasbe snema tudi videospote in promocijske videe, ne spušča pa se v filmsko režijo. Zanima ga združevanje zvočne in vizualne podobe, ki izpopolnjujeta ena drugo. Ker njegovo delo nima urnika, saj gre večinoma za projektna dela z rokom za oddajo, preživi veliko časa v snemalnem studiu. Zato si težko vzame prosti čas za sprostitev, kajti dokler projekta ne zaključi, je ves v njem. Priznava, da ne daje ravno prednosti aktivnemu obiskovanju narave. »Mogoče enkrat pa bom,« se nadeja. »Pri vseh delih, ki jih opravljam, res veliko sedim. Zato sem si moral nujno najti šport, ki bi mi omogočal ostati fizično aktiven. Tako sem se iz čistega veselja pred leti vpisal na redne treninge borilnih veščin na drugi strani meje. Zaradi koronskih ukrepov in zapiranja meja je bilo obiskovanje treningov v zadnjih dveh letih precej oteženo. Smo pa bili zato s prijatelji domačini aktivni v teku po naravi,« še doda. »Imam to srečo, da živim v Ceglem, kjer smo

Matej Srebrnič

obdani z naravo. V bližini hiše imamo majhen gozd, iz katerega se v večernih in jutranjih urah sliši ptičje petje. Velikokrat se po končanem delu usedem na balkon in poslušam ter se čudim tem melodijam in poliritmijam, ki prihajajo iz gozda.«

Pasti interneta

Nerad kritizira. Se ne pritožuje. Da si olajša dušo, z glasbo pove tisto, česar sicer ne bi izgovoril, zato piše tudi besedila.

Pa kak je to sistem, da ne veš, kdo pije in kdo plača?

Kdo pošteno dela in kdo le kupe keša obrača!

Enakopravnost, enotnost in spoštovanje, vem!, da žal to so le sanje.

Gnid je preveč tle okrog

in vsak ta drug

bi rad bil bog!

(Iz pesmi Je blo zadost!, briške družbenokritične skupine Pigs Parlament (Prašičji parlament), avtor besedila Matej Srebrnič

»Kar se v svetu dogaja, je star problem, en sam velik pohlep je, ki nas vse uničuje. Kapitalizem, ki žene svet naprej, spreminja mišljenje ljudi. Glede prihodnosti sem najbolj v dvomih zaradi interneta, ki marsikaj spreminja. Mladi ne hodijo več ven, nimajo osebnih druženj, to me najbolj skrbi. Niso samo mladi kar naprej na telefonih, so tudi starejši. Človeštvu se kaj takega še ni dogajalo. Glasba je izgubila velik čar, ni več ljudi, ki bi kupili zgoščenko, se usedli, uživali v glasbi. Glasbenim korporacijam internet omogoča, da poslušamo glasbo, ki jo oni hočejo. To je glasba, ki hitro pride v ušesa, saj sta melodija in besedilo začrtana po točno določenem načelu. Žal tu ne najdemo nobene umetnosti več. Zato se vse manj poslušata kvalitetno glasbo, podpira se svetovne hite, porinjene v naš telefon.«

Dober odnos je dobra zadeva

Doma ima snemalni studio z vso opremo, nobena kredita ni najel, počasi je spravljal denar na kup. O glasbi je začel razmišljati in jo razumevati šele po osnovni šoli, pred 17 leti. »Prej mi ni bilo jasno, prej se nisem znašel, sem bil malo zgubljen. Tudi nisem igral nogometa kakor vrstniki, imel sem težave z očmi, očala pa bi me pri tem športu ovirala.« Knjige ga niso zanimale; šele ko se je začel zanimati

Snemanje promocijskega videa

za glasbo, je začel prebirati biografije glasbenikov, se poglobljati v učno gradivo. Tudi filmov ne gleda, film secira in zato je na koncu izmozgan, raje gleda dokumentarce. Ne ocenjuje človeka po obleki, ima veliko prijateljev, punco Tino, ne mara priti z njimi v spor, je miroljuben. »Prijateljstvo ti pomaga,« sklene, »dober odnos je dobra zadeva, ključna, da prideš do uspeha.«

Brda premorejo mnogo talentov

Želi delovati na polju kulture, umetnosti. Neskončno idej je v njegovi glavi, tudi veliki projekti, o katerih še ne govori. Eden od njih je bil (v sodelovanju s Tilnom Šfiligojem in Martino Kocina) povezovanje briških glasbenikov vseh generacij. Pri iskanju novih članov so odkrili številne mlade briške glasbenike in spoznali, da Brda premorejo mnogo talentov. »In prav tu vidim velik potencial Brd. Hotel sem iti v Ljubljano, uspeli v kulturnem, umetniškem okolju. Potem sem spoznal, da tisti svet ni zame, v njem bi bil zgubljen. In sem si rekel, da lahko v Brdih naredimo Ljubljano (kjer je že vse narejeno – uničeno). V Brdih je še vse odprto, Brici smo zaradi geografske lege bolj zavedni, tu je lahko delati na več področjih, karkoli potrebujem za svoje delo, dobim. Mi je samoumevno, koliko in kaj je nastalo v Brdih.«

V Brdih se počuti odlično, veseli ga, da se vedno več mladih odloča za sonaravno pridelovanje vina, a sam ne bi bil zadovoljen kot vinogradnik. »Tu ni nič novega, jaz pa hočem delati kaj novega, drugačnega, ne bi ponavljal za drugimi. Zanimajo me stvari, ki mi dajejo vizije, ideje, ki me ženejo naprej.«

Matej Srebrnič, zagnani snovalec novih idej

Vztrajnost je pomembnejša od talenta

Zaradi ritma, ki nima reda (lahko dela en teden vse dni in noči), so tudi njegovi obroki neredni. »Zelenjave nimam rad, a teta kuha zelenjavne kuhnje, ki so tako dobre, da jih komaj čakam.« Ko sta bila s Tino na Tajskem, o kateri pripravlja potopisni film, je bil v skrbeh zaradi hrane, ki je v glavnem zelenjavna, a je bil nad njo navdušen. »Hladilnikov in zamrzovalnikov nimajo, nimajo sira, salame, vse je zdravo, sveže, očarali so me tamkajšnja kultura, nasmejani obrazi, prijazni ljudje. Ni kriminala, ni policije. Tam sem igral na neki instrument, ki mu ne vem imena.« Očaral ga je tudi Maroko s svojimi začimbami, pa Portugalska ...

Igranje na tajski inštrument.

Matejeva vrlina je vztrajnost. »Večino stvari mi uspe zaradi vztrajnosti. Mislim, da je vztrajnost pomembnejša od talenta,« ugotavlja. Tudi februarjski projekt v Vili Vipolže (Vse se vrti) je rešila vztrajnost. Oba *nonota* sta bila

vztrajna kakor vsi Brici. Treba je imeti cilj, željo; ko se en cilj doseže, šele potem pride drugi na vrsto. Cilji izpred desetih let so mimo.

Iva Sivec

Fotografije: zasebni arhiv Mateja Srebrniča

Programa ZORA se udeležuje več kot štiri petine Brik

Preprečimo lahko skoraj vsak nov primer raka materničnega vratu

Od 17. do 23. januarja 2022 je potekal 16. evropski teden preprečevanja raka materničnega vratu. Ob tej priložnosti je državni program ZORA objavil podatke udeležbe presejalnega programa za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu (DP ZORA), ki se v Sloveniji odvija že skoraj 20 let. V Občini Brda je bila 3-letna pregledanost na dan 30. junija 2021 82,1 %, kar je nad ciljno vrednostjo 70 % in nad slovenskim povprečjem, ki je znašal 71,7 %.

Med 212 občinami je to 7. največja pregledanost. Lansko leto je bila pregledanost v briški občini 78,4 %, kar je briško občino uvrstilo na 8. mesto med vsemi slovenskimi občinami. Sicer pa je tudi na ravni statističnih regij Goriška izstopajoča. Dosega namreč najboljši rezultat (80,2-odstotna pregledanost). Na ravni zdravstvenih regij se lahko

z 81,5-odstotno pregledanostjo Goriška ravno tako pohvali s primatom v državi.

Kot poudarjajo v programu ZORA, je rak materničnega vratu med raki izjema, saj o njem vemo dovolj, da lahko preprečimo skoraj vsak nov primer tega raka. Če je dekle cepljeno proti HPV in se po 20. letu starosti redno udeležuje presejalnih pregledov, je verjetnost, da bo zbolela s tem rakom, izjemno majhna.

E. K.

Zora

Državni program zgodnjega odkrivanja
predrakavih sprememb
materničnega vratu

Z vami
že od leta
1896.

*Dobrodošli
v vaših
Banki domači*

Bančništvo. Tukaj. Zdaj.
www.phv.si

Primorska
hranilnica

Korak h kakovostnemu življenju

»Krepimo zavedanje otrok in mladostnikov, da nam lahko zaupajo in se vedno obrnejo na nas za pomoč ko jo potrebujejo.«

Ambulanta za motnje v razvoju (AMR) je kasneje postala Center za mentalno zdravje (CMZ), z oktobrom leta 2019 pa so ga poimenovali **Center za duševno zdravje otrok in mladostnikov (CDZOM)**. Že vrsto let je pomemben del Zdravstvenega doma Nova Gorica, saj ima osrednjo vlogo pri varovanju duševnega zdravja otrok in mladostnikov v lokalnem okolju na primarni zdravstveni ravni. V njem deluje 14 strokovnjakov s sedmih različnih področij, ki vsakodnevno multidisciplinarno medsebojno sodelujejo z namenom celostne obravnave otroka ali mladostnika. Strokovno pomoč lahko pri njih dobijo vsi otroci, mladostniki in njihovi starši, ki potrebujejo podporo pri reševanju stisk ter ohranjanju in krepitvi duševnega zdravja.

Pogovarjali smo se s **Tino Šilc, diplomirano medicinsko sestro v CDZOM**, ki nam je predstavila delovanje centra in poudarila pomen timskega dela ter povezovanja, ki je za delovanje takšne enote nadvse pomemben.

Kakšna je vloga Centra za duševno zdravje otrok in mladostnikov in katere profile zaposlenih najdemo v njem?

V CDZOM si prizadevamo za pravočasno prepoznavo in učinkovito zdravljenje duševnih motenj in težav ter preprečevanje njihovih posledic, pomemben del našega dela pa je tudi preventivno delovanje v obliki sistematskih pregledov (pri 3-letih za psihologa ter pri 5-letih za logopeda), delavnic za starše in otroke ter sodelovanja z lokalno skupnostjo. Naš CDZOM sestavljajo strokovnjaki različnih profilov (pedopsihiater, klinični psiholog, psiholog, logoped, specialni pedagog, delovni terapevt, diplomirana medicinska sestra ter tehnik zdravstvene nege), ki vsakodnevno multidisciplinarno medsebojno sodelujejo in se povezujejo.

Kako se lahko otrok vključi v vaše programe, vas lahko kontaktirajo svojci, je potrebno imeti napotnico osebnega zdravnika?

Za pogovor s strokovnjaki v CDZOM se lahko odloči otrok oziroma mladostnik sam ali pa se po po-

moč obrnejo njegovi starši oz. skrbniki. Kontaktirajo nas lahko preko telefona ali elektronske pošte, lahko pa se tudi osebno oglasijo pri nas. Za prvi pregled pri pedopsihiatru ali kliničnem psihologu je potrebno imeti napotnico, za vse ostale terapije pa delovni nalog – oboje izda otrokov izbrani pediater. Za nadaljnje in ponovne preglede napotnice in delovni nalogi niso obvezni.

Se pri svojem delu med seboj povezujete in sodelujete? Se povezujete tudi s katerimi zunanjimi službami in institucijami?

Pri našem delu je zelo pomembno, da člani tima sodelujemo in se medsebojno povezujemo, saj otroci in mladostniki pogosto istočasno obiskujejo več strokovnjakov. Samo tako lahko podamo celovito oceno otrokovih težav z vidika različnih strok in zagotovimo celostno in kakovostno obravnavo. Seveda je pri našem delu pogosto tudi sodelovanje z zunanjimi ustanovami, kot so vrtci, šole, centri za socialno delo in morebitne druge ustanove, v katere je otrok ali mladostnik vključen. Po potrebi lahko otroka tudi napotimo k zunanjim strokovnjakom in specialistom (npr. nevrolog), ali ga usmerimo v različne programe pomoči v drugih ustanovah (npr. Mladinsko klimatsko zdravišče Rakitna, Vzgojni zavod Planina in drugi).

Kako so trenutne razmere (covid-19) vplivale na duševno zdravje otrok in mladostnikov? Opažate kakšne posledice?

Breme epidemije covida-19 je za otroke in mladostnike veliko. V obdobju zdravstvenih in ekonomskih tveganj ter socialne izolacije ob zaprtju družbe se poglobljajo prav stiske najbolj ranljivih posameznikov. Veliko otrok in mladostnikov poroča o strahu in tesnobi, stresu in občutku nemoči, kar vodi tako do kratkoročnih kot dolgoročnih posledic za duševno zdravje, sploh pri tistih, ki so se z določenimi težavami soočali že pred tem. Tako smo že med prvim valom opažali porast duševnih težav pri otrocih in mladostnikih in posledično povečano število klicev tako mladostnikov samih kot njihovih staršev, stanje pa še kar vztraja. V obdobju epidemije so se otroci in mladostniki dlje časa šolali na daljavo, kar je predstavljalo velik izziv učencem/dijakom, še posebej tistim z učnimi težavami, zato smo predstavljali vezni člen med šolami in starši. V CDZOM so

čakalne dobe za prvi pregled po vseh regijah in pri vseh strokovnjakih krepko presežene, ponekod se za prvi pregled čaka tudi dve leti. Pri mlajših otrocih se kažejo primanjkljaji na čustveno-socialnem področju, pri mladostnikih pa so v porastu predvsem psihotične motnje in motnje hranjenja, opaziti pa je tudi strmo naraščanje na področju obsesivno-kompulzivnih motenj. Zdravljenja so zahtevna in dolgotrajna, včasih je zaradi resnosti klinične slike potrebna tudi hospitalizacija. Posledično so tudi pedopsihiatrični oddelki in oddelki za adolescentno psihiatrijo nenehno prezasedeni.

Lahko starši pridejo k vam tudi samo na informativni posvet ali po nasvet? Jim je kdo na voljo samo za pogovor?

Pri našem delu poleg otroka ali mladostnika v obravnavo vedno vključimo tudi starše ali (po potrebi) druge družinske člane. Vsi starši, katerih otroci ali mladostniki so pri nas v obravnavi, se lahko ob vnaprejšnjem dogovoru naročijo tudi na individualni posvet brez otroka. Če govorimo o prvem pregledu pri pedopsihiatru ali kliničnem psihologu, pa je pot naslednja: starši se zglasijo na osebem ali telefonskem triaznem razgovoru pri diplomirani medicinski sestri, s katero se pogovorijo o razlogih za iskanje pomoči in morebitnih dosedanjih poskusih reševanja težav. Na podlagi pridobljenih informacij nato ta otroka usmeri k ustreznemu strokovnjaku znotraj tima.

Kaj je za vas najlepše pri takem delu?

Posamezniki, s katerimi se srečujemo, se soočajo z različnimi stiskami in res je prijeten občutek, ko vidiš, da si nekomu pomagal premagati ovire, ki so se mu postavile na pot. Obenem nas otroci in mladostniki vsakodnevno učijo sprejemanja raznolikosti – z vsakim dnem spoznamo nekoga in nekaj novega, zato nam izzivov nikoli ne zmanjka. Nenazadnje pa tudi upamo, da s svojim delom krepimo zavedanje javnosti glede pomembnosti duševnega zdravja za kakovostno življenje in prispevamo k zmanjševanju stigme pri iskanju pomoči na tem področju ter krepimo zavedanje otrok in mladostnikov, da nam lahko zaupajo in se vedno obrnejo na nas po pomoč, ko jo potrebujejo.

Za več informacij lahko novogoriški CDZOM kontaktirate preko elektronske pošte na naslov cdzom@zd-go.si ali preko telefonske številke 05 338 33 09.

Nina Bizjak

Zahvala Zorka Simčiča

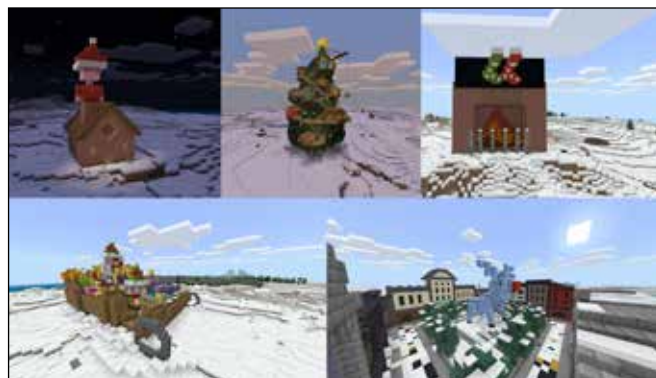
Učencem podaril dve svoji knjigi

Zorko Simčič se je zelo razveselil voščilnice naše šole ob njegovi stoletnici. Poslal nam je zahvalo, v kateri izraža izjemno presenečenje in veselje. Pismo zaključuje z besedami: »Prisrčen pozdrav in krepak stisk roke vsem! Vaš daljni, pa vendar v mislih vedno vam bližnji.«

Podaril nam je dve svoji knjigi, in sicer *Trije muzikantje* ali *Povratek Lepe Vide* in knjigo **Človek na obeh straneh stene**, ki je izšla letos ob njegovi stoletnici.

Inovativni in kreativni devetošolci

Tretje mesto v Minecraftu

Ob prehodu starega leta v novo so se devetošolci **Marsel Gabrijelčič, Jan Prinčič in Blaž Kumar** pod mentorstvom učiteljice Danice Aščić lotili **izziva gradnje božičnih simbolov v svetovno znani igri Minecraft: Education Edition**. Tekmovanje sta organizirala Digital School in Microsoft. Učenci so zgradili pet božičnih simbolov, in sicer Božička, severnega jelena, božično nogavico, škrate in smrečico. S svojo **inovativnostjo in kreativnostjo** so med **86 ekipami** iz Slovenije in Hrvaške **dosegli izjemno 3. mesto**.

Izbirajo najboljše svetovne destinacije

Agenti ameriškega združenja Signature Travel Network obiskali Brda

V nedeljo, 27. marca so se najboljši ameriški agenti združenja Signature Travel Network v organizaciji incoming agencije Roundabout travel med svojo »inšpekcijsko« turo po Evropi ustavili tudi v Brdih. Gre za agente, ki delujejo v segmentu luksuznega turizma in za svoje goste izbirajo le najboljše svetovne destinacije.

Po jutranji novici, da je na ladji križarki s katero so se zasedrali v Benetkah prišlo do vdora okužbe s covidom in nekoliko slabi volji, ki je razpolovila njihovo skupino (polovica jih je zaradi okužbe ostala v karanteni na ladji), je skupina svoj prvi stik s Slovenijo doživela v Vili Vipolže. Na terasi pred vilo sta jih pričakali direktorica ZTKMŠ Brda, Tina Novak Samec in sodelavka odgovorna za turizem, Petra Marušič ob zvokih godalnega dueta na balkonu ter v spremstvu dveh srednjeveških gospoda. Uvodni celostni predstavitev Brd s poudarkom na posebnih butičnih doživetjih ter lokalnih posebnostih je sledil sproščen klepet ob kulinarčnih presenečenjih izpod rok Tomaža Kavčiča in ekipe Kruh in vino. Spoznavanje Brd so nadaljevali z ogledom vinske kleti Edija Simčiča ter degustacijo najbolj-

ših izbranih vin pod strokovnim vodstvom Aleksa Simčiča. Martina Alma je gostom razkazala vilo Alma Vista, ki sodi med butične namestitvene kapacitete v Brdih, po katerih gostje tega segmenta tudi povprašujejo. V Grediču jih je v nadaljevanju pozdravila Nina Grmek ter jim predstavila celotno ponudbo. Agentje so si ogledali celoten objekt. Sprehodili so se od zunanje terase, kjer so bili navdušeni nad razgledom, mirom in butičnostjo, ki jo nudi

lokacija, do vinoteke, kjer so jim predstavili širok izbor vin vrhunskih briških vinarjev, ki jih lahko gostje okušajo. Obisk so nadaljevali s kosilom v restavraciji. Pripravili so jim 3 hodni degustacijski meni z vinsko spremljavo. Ob koncu kosila je goste pozdravil tudi chef Mitja Humar, ki so mu navdušeno zaploskali in pohvalili specialitete, ki jih je ustvaril za njih.

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda, direktorica

Humanitarna akcija za pomoč Ukrajini

V upanju, da bo vojne čim prej konec

Tudi OŠ Alojza Gradnika Dobrovo se je pridružila zbiranju materialne pomoči za družine in posameznike, ki

Zbirali so dobro zapakirana osnovna živila, higienske pripomočke, otroške plenice, vodo v plastenkah, čaj, instant kavo, sanitetni material. Učenci so darovali tudi nekaj oblačil, odej, spalnih vreč, hrane za živali, igrač in šolskih potrebščin, pa tudi veliko sladkarij za otroke. Takoj so bili pripravljeni tudi priskočiti na pomoč. Mlajši učenci so pomagali pri sortiranju in tehtanju, starejši pa pri prenašanju in natovarjanju v šolski kombi. Vsako škatlo so opremili z napisom v slovenščini in angleščini.

Zbranega je bilo približno 1780 kg dobrin, ki smo jih odpeljali na Rdeči križ in Karitas v Novo Gorico, nekaj pa smo jih oddali tudi v Nastanitveni center Logatec.

Ob koncu humanitarne akcije so učenci 4. a zapisali:

Za darovanje sem se odločila, ker rada pomagam ljudem. Upam, da bo vojne čim prej konec. Težko je gledat porušena mesta in ljudi, ki trpijo.

Počutila sem se žalostno, ko je začela vojna. Mislila sem, da bo trajala dva dni. Zato sem se potrudila in prinesla v šolo hrano za begunce, moja sestra pa vodo.

Vojn ne bi smelo biti, ker lahko umre milijon ljudi.

Zelo sem žalostna, ko vidim porušena mesta. Morali bi se dogovoriti in vojno končati.

Daroval sem hrano.

Zelo sem vesel, da smo na šoli zbrali veliko stvari za Ukrajino.

Ko gledam, kaj se dogaja v Ukrajini, me razžalosti. Upam, da jim bo uspelo. Rada sem pomagala pri zbiranju hrane in drugih stvari za ljudi, ki trpijo zaradi vojne.

Skupaj s prijateljicami smo pomagale zlagati hrano. Nosile smo vrečke tudi iz vrtca in kombija. Da smo lahko čim več pomagale, smo prihajale v šolo predčasno.

Počutim se žalostno, ko gledam, kaj se dogaja ... Otroci nimajo ne vode ne hrane, nimajo doma. Tudi jaz sem prinesel v šolo nekaj stvari in pomagal pri zlaganju.

trpijo zaradi posledic vojne v Ukrajini. Odziv učencev, staršev šole in vrtca je bil izjemen.

Vsem staršem šole in vrtca, ki ste skupaj z učenci in otroki pokazali svojo srčnost in se odzvali pozivu k humanitarni akciji ter vsem zaposlenih, ki ste priskočili na pomoč, da smo akcijo lahko izpeljali, se iskreno zahvaljujemo.

Marca so sredstva za Ukrajino pod okriljem Občine Brda in Civilne zaščite v sodelovanju z Rdečim križem Slovenije in Slovensko karitas zbirali na Medani in na Humu

Pust veselih ust

Neblo

Vedrijan

Medana

Medana

Neblo

Vipolže

Crowske olimpijske igre

Crowske olimpijske igre

Fotografije: Marjan Feri in Andrej Colja

Pust veselih ust

Vrhovlje pri Kojskem

Vrhovlje pri Kojskem

Vipolže

Neblo

Cerovo

Medana

S pustno modno revijo odganjali zimo in vabili pomlad

Pust, pust veselih ust! Na pustni torek, 3. marca, smo na Dobrovem odganjali zimo in klicali pomlad. Pri tem so sodelovale številne zabavne pustne maske. Najprej smo imeli pustno modno revijo, nato smo se skupaj s Sneguljčico in sedmimi palčki sprehodili po Dobrovem. Za zaključek smo še zarajali na šolskem igrišču.

Bilo je lepo in toplo. Prepričani smo, da nam je uspelo prestrašiti zimo.

Humani medsebojni odnosi

»Imejte ljudi radi take, kot so, ker drugačnih ni ...«

Sedem milijard nas je in vsak je drugačen! To je največji čudež! Je tudi knjiga s tem naslovom!

Če sprejmemo dejstvo, da je vsakdo enkrat in da se odrasli težko in le počasi spreminjamo, potem je eno najosnovnejših pravil za humane medsebojne odnose sprejeti in spoštovati drugačnost ljudi okoli nas. Dovoliti moramo ljudem, da so to, kar so in se ne navezovati na predstavo, da bi morali biti drugačni. Nekdo je lepo povedal: »Imejte ljudi radi take, kot so, ker drugačnih ni ...«

Sprejemanje drugačnosti

Molitev sv. Frančiška Asiškega: »Bog, daj mi moč, da sprejemem, česar ne morem spremeniti, pogum, da spremenim, kar lahko, in modrost, da bom znal ločiti prvo od drugega.«

Dejstvo je, da drugega ne moremo spremeniti. Lahko pa spreminjamo sebe.

Če se med seboj spoštujemo, sprejemamo drug pri drugem tudi napake. Pomembno je, da se zavedamo, da imamo prav vsi poleg dobrih lastnosti tudi napake. Če se zavedamo svojih, nas pri drugem ne bodo tako motile. Dejstvo je, da zelo hitro sodijo in obsojajo tisti, ki se ne zavedajo lastnih napak.

Prav vsak od nas ima svojo temno stran, svojo senco, ali po domače - napake. Prav je, da delamo na svojih in ne na napakah partnerja, prijatelja, sosedu ... Radi imamo toliko, kolikor lahko partnerja, prijatelja sprejmemo takega, kot je, brezpogojno. Opazovati moramo sebe in delati na sebi, ne pa opazovati partnerja, prijatelja in delati na njegovih napakah. Edini človek, ki ga lahko spremenimo, smo mi sami. Vendar ob tem, ko postajamo mi boljši, se spreminjajo tudi ljudje okoli nas ... Spreminjanje drugih lahko poteka le indirektno, preko nas samih. Preko našega vzgleda! Neupravičene zahteve kot: »Bodi vendar drugačen!«, so v bistvu pogojna ljubezen. Zrel odnos, ljubezen je ustvarjalno prilagajanje, sporazumevanje, ne pa vsiljevanje lastnega stila, prisiljevanje, da živi po naše ...

Stapljanje dveh v eno, kar mnogi smatrajo kot popolno ljubezen, je možno le, dokler traja obojestranska slepa zaljubljenost, ali pa, da se eden svoji osebnosti odpove.

Kdaj se lahko odrasel človek relativno hitro spremeni? Ob udarcih usode! Huda bolezen, smrt bližnjega, razveza, izguba dela ... Ob tožbi za razvezo ali pa ob grožnji za izgubo dela bo marsikateri alkoholik lahko relativno hitro spremenil svoje obnašanje.

Primerno izražanje negativnih čustev

Večina težav v medsebojnih odnosih izvira iz nesposobnosti pravočasno in na pravi način izraziti svoja negativna čustva. Pod jezo, žalostjo, strahom in zamero se vedno skriva ljubezen in želja po povezanosti. Vendar do tega pridemo le, če se negativnega čustva zavemo in ga na katerikoli primeren način izrazimo. Pogosto smo bili vzgajani in vzgajamo tako, da negativna čustva (strah, jeza, ljubosumje ...) prepovedujemo. V otroštvu smo bili kaznovani, če smo negativna čustva izrazili. Zato naša negativna čustva niso mogla odrasti. Nismo se jih naučili na pravi način izraziti tako, da ne bi škodovali sebi in drugim.

»Jaz sporočila«

Če človeku, ki nam je blizu, na neprimeren način izrazimo negativna čustva (ki se nujno pojavijo v vsakem odnosu), je neizogibno, da mu sčasoma odtegnemo tudi svojo ljubezen. Ljubezen ostane pod kupom neizraženih negativnih čustev.

Ko potlačimo negativna čustva, otopimo za ljubezen in v telesu se lahko pojavijo bolečine in znaki bolezni. V odnosu se pojavijo nekontrolirane eksplozije. Odkrito in na primeren način (»Jaz sporočilo«) izraženo čustvo sprosti obilje ljubezni v našem srcu. Vsakič, ko na primeren način izpovemo popolno resnico o naših čustvih in se nato povrnemo k ljubezni, ki jo nosimo v sebi, se naša sposobnost za ljubeč odnos poveča in zdravje okrepi.

Tvegajte in se soočite z osebo, ki je v vas vzbudila negativno čustvo. Samo naravnost ji povejte, da ste jezni ali žalostni ali prestrašeni ali razočarani. Ostanite pri sebi in čim bolj podrobno opišite, kaj čutite. Če je nemogoče ali neprimerno, da bi izrazili svoje negativno čustvo, se lahko odločite za odkrit pogovor s prijateljem. Pomaga tudi telesna aktivnost (hoja, tek, plavanje, ples itd). Pomembno je, da gre navlaka ven. To je (zlasti, če gre za jezo ali sovraštvo) surova energija, zato je nujno, da gre ven in naredi prostor za mir in ljubezen. Pazimo, da te

Humani medsebojni odnosi

navlake ne stresamo na nedolžne ljudi v svoji okolici!

Reševanje sporov

Popolna harmonija je lažna harmonija. Zdrav ni tisti odnos, kjer ne prihaja do sporov, ampak tisti, kjer se pri sporih upošteva določena pravila, kjer so spori kvalitetni, ustvarjalni. V kvalitetnem sporu ni žalitev. V kvalitetnem sporu prevladujejo »jaz sporočila«. Gre zato, da govorimo predvsem o svojih čustvih in svojem doživljanju. Ob tem lahko ugotovimo, da smo isto stvar zelo različno doživeli. 75 % vseh sporov gre na račun tega, da stvari okoli nas zelo različno doživljamo in je rešitev spora že to, da si priznavamo in dovoljujemo biti različni.

Najpogostejša rešitev spora je kompromis. Gre za obojestransko popuščanje. Oba v nečem popustita in oba nekaj svojega uveljavita. Tu ni ne zmagovalca ne poraženca in komunikacija se lepo nadaljuje.

Ob sporu nam bo v veliko pomoč naslednja tehnika: poskusimo se vživeti v partnerja, prijatelja. Postavimo se na njegovo mesto. To nam omogoči, da vidimo vsebino spora z obeh strani in lažje uvidimo lasten delež pri konfliktu.

Zelo bi zmanjšali napetosti v medsebojnih odnosih, če bi se naučili reagirati, ko nam je pri drugem nekaj všeč. Gre za več pohvale in spodbude v medsebojnih odnosih.

Ko smo jezni, poskusimo ugotoviti, na koga smo pravzaprav jezni. Čustva so nekaj, kar zelo radi prenašamo na nedolžne ljudi okoli nas. Razjezimo se nad otrokom, v resnici pa smo jezni zaradi neprijetne pripombe sosedu. Če smo zelo jezni, poskrbimo, da se pred razgovorom umirimo. Pomagata že globoko dihanje in meditacija. Lahko pa se odločimo za tek, hitro hojo ali pa pogovor z dobrim prijateljem. Dolgotrajno tlačjenje negativnih čustev vodi v pešanje ljubezni, bolezen in na nepričakovane »eksplozije« ob nepomembnih dogodkih.

Pogovor je ključen del razumevanja

Brez pogovorov ni resničnega stika med ljudmi. Če nikoli ne izvemo, kako vpliva naše vedenje na drugega, niti slednji ne ve, kako njegovo vedenje vpliva na nas, odnos med nami kaj kmalu postane »vožnja na dveh tirih« brez medsebojne kretnice, se pravi brez možnosti, da bi se srečali. To je življenje drugega ob drugem brez možnosti, da bi se srečali. To je življenje drugega ob drugem in ne odnos drugega z drugim.

Če ni povratne informacije, se pojavijo nerazumljive reakcije partnerjev. On se razjezi, ker nismo zadovoljili neke njegove potrebe, ki nam je ni nikoli zaupal, pa je to s sigurnostjo pričakoval. Tu je tudi razlog za neskladnosti v postelji, ker nismo nikoli drug drugemu izrekli svoje želje in potrebe.

Ljudje smo nagnjeni k dajanju nebesednih informacij, za katere pričakujemo, da jih bo drugi razumel, nato pa

smo globoko razočarani, ker se to ne zgodi. Samo stalne in jasne besedne informacije so garancija za zadovoljujoče medsebojne odnose. Naučiti bi se morali čim bolj jasno izražati svoja čustva, potrebe in pričakovanja.

Zelo pomemben del pogovora je poslušanje. Kvaliteten pogovor pomeni po Michaelu L. Moellerju 4 pripravljenosti:

pripravljen sem se ti odpreti in izraziti,
pripravljen si mi prisluhniti,
pripravljen si se mi odpreti in izraziti,
pripravljen sem ti prisluhniti.

Michael L. Moeller pravi: »Deljeno trpljenje je polovično trpljenje. Deljeno veselje je dvojno veselje. Kvalitetni pogovori vodijo v »krog življenja«. Več resničnih pogovorov - večje zadovoljevanje temeljnih potreb - rastoča naklonjenost - večje zaupanje - večja telesna privlačnost. Nepogovarjanje vodi v »začaran krog«; v manjše zadovoljevanje temeljnih potreb: razočaranje - stopnjevano jezo - manjšo telesno privlačnost - okamenitev odnosa.«

Čas? Treba si ga je vzeti! Življenje nas vleče stran! Pomislimo, koliko časa si vzamemo za TV, računalnik?! Tu je velika skrita rezerva.

Skrb za osebnostno rast

Vsi bi morali imeti možnost razvijati se. Nimamo pravice v imenu tako imenovane »ljubezni« preprečevati nekomu, da bi se svobodno razvijal, siliti ga, da bi bil to, kar mi želimo, in ne to, kar hoče on. Zakon, izvenzakonska skupnost, prijateljstvo ne bi smeli biti zavora za razvoj partnerjev. Žal pa se mnogi odnosi spremenijo v zapor za enega od partnerjev. V mnogih skupnostih ima možnost za razvoj le eden in ne oba partnerja. Posledice: nezadovoljstvo, nevrotičnost, prepiri zaradi nepomembnih malenkosti ...

Omogočanje razvoja vsebuje tudi pravico do ločitve, prekinitve odnosa. Vsak odnos med ljudmi, ki ga ni mogoče prekiniti ali pa ga ne smemo prekiniti, je izkoriščanje, zloraba, zasužnjevanje. Prisila nekoga v medsebojni odnos uničuje ta odnos. Skupaj smo ne zato, ker moramo, ampak zato, ker si to želimo.

Možnost razvoja, ločitve in ustvarjanja novega odnosa so pomembni elementi slehernega svobodnega odnosa.

Najlepše darilo, ki ga lahko damo svoji družini, je skrb za lasten razvoj, razvijanje svojih potencialov, svojih močnih strani, pa tudi delo na svojih napakah. Edini človek, ki ga lahko spremenimo, smo mi sami. Drugega ne moremo spremeniti, razen s svojim zgledom. Zanimivi za partnerja, prijatelje ostanemo, če skrbimo za svoj razvoj.

Mirjam Dovečar, psihologinja

Lidlov natečaj Mladi vinar Slovenije

Mladi vinar Slovenije 2021 je postal Jakob Bizjak

Deveti Lidlov natečaj Mladi vinar Slovenije je ponovno nagradil briško mlado ustvarjalnost. Tokrat je priznanje romalo v vasico Brestje. Absolutni zmagovalec natečaja za perspektivne mlade slovenske vinarje je namreč postal Jakob Bizjak, ki je strokovno komisijo prepričal s svojim chardonnayem letnika 2020. Osvojil pa je še en primat: prvič se je namreč zgodilo, da je bilo nagrajeno belo vino.

Za nagrado se je potegovalo skoraj 30 vin. Med temi je bila najprej izluščena sedmerica finalistov, nato pa se je v super finalu za naslov Mladega vinarja leta 2021 potegovalo po eno vino iz vsake kategorije: belih in rdečih vin ter penin. Prostor med super finaliste si je tudi letos izboril lanski zmagovalec natečaja Andrej Erzetič iz Višnjevika.

Takoj po zmagi je 29-letni Bizjak dejal: »Veselim se poslovne priložnosti, ki mi jo je natečaj omogočil, saj imamo mlado blagovno znamko, ki potrebuje več prepoznavnosti.« Zmagovalno vino je bilo namreč s pomladjo umeščeno na Lidlove police, za kratek čas in v omejeni količini pa bosta na Lidlovih policah tudi vini preostalih dveh super finalistov, torej penina Pallidia, pridelana iz malvazije Petre Sanabor, ter cabernet sauvignon letnik 2019 Andreja Erzetiča.

Velja še izpostaviti, da je zadnja štiri leta naziv ostajal kar v Brdih: v letih 2018 in 2019 je priznanje prejel Martin Erzetič iz vinarstva Čarga, za leto 2020 ga je prejel Andrej Erzetič in za leto 2021 Jakob Bizjak. To do-

kazuje, da v Brdih izžareva močna mlada ustvarjalnost, saj mladi kujejo svojo zgodbo o uspehu na domačih kmetijah in ostajajo v Brdih.

E. K.

Fotografija: Lidl

IZDELAVA IN MONTAŽA
PARKETA, STOPNIC,
VRAT IN LESENIH TERAS

Šiles d.o.o. | Tomačevica 22 | 6223 Komen
Tel. 05 708 00 000 | info@siles.si | www.siles.si

GROMAP d.o.o.
Cankarjeva 62
5000 Nova Gorica
t: 05 333 0 100
e: gromap@siol.net
www.gromap.si

*Želimo vam vesele in
zdrave velikonočne
praznike*

- UREJANJE MEJ
- PARCELACIJE
- GEODETSKI NAČRT
- ZAKOLIČBE
- VPIS STAVB
- BONITETE ZEMLJIŠČ
- SOODNO IZVEDENIŠTVO
- SVETOVANJE

Kjer se srečata Strokovnost in Prijaznost

Skrbimo za zdravje, pomagamo v bolezni.

MediGo

**MEDICINSKO TEHNIČNI PRIPOMOČKI
in NEGA BOLNIKA**

- SVETUJEMO
- IZDAJAMO (tudi v breme ZZZS)
- IZPOSODJAMO
- SERVISIRAMO
- IZDELUJEMO PRIPOMOČKE PO MERI
- DOSTAVA NA DOM

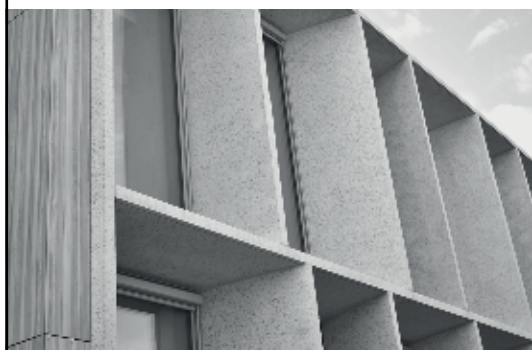
Gradnikove brigade 53, 5000 Nova Gorica

T: 05 330 46 15, 05 330 46 16

E: info@medigo.si, www.medigo.si

Gradimo našo skupno prihodnost

KOLEKTOR

Gradbeništvo

avtocenter
stavanja

- SERVIS VOZIL
- AVTOKLEPARSKA IN AVTOLIČARSKA POPRAVILA
- PRIJAVA IN CENITEV KASKO ŠKOD,
brez obiska zavarovalnice

t: 05 33 84 594
www.stavanja.si

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

Posestvo Peterc

»Sem sva prišla živet.« Stavek, ki mi še danes odmeva, čeprav je od obiska pri njiju minilo kar nekaj časa. Stavek, ki želim, da meni in vam odmeva skozi celotno pot življenja.

Medtem ko mladi odhajajo iskat svojo srečo, svoj smisel drugam, sta onadva srečo, smisel in mir našla tukaj, na briški zemlji. Da lahko najdeš svojo pot, pišeš svojo zgodbo, moraš preizkusiti različne stvari, doživeti trenutke, na koncu pa človeka prepričajo samo tiste pristne, preproste in srčne. Svet te posrka vase, utruji, da ti možnost, da iz njega iztisneš kar največ, na koncu pa vedno iščeš le mir in tega sta zakonca Peterc s svojo družinico našla prav v Kojskem, na lokaciji, ki lovi tiste najbolj barvane sončne zahode. In medtem ko briška burja boža okoliške vinograde, gostitelja ljudi, ki zaidejo k njima na Posestvo Peterc, toplo pozdravita in jim zaupata svojo zgodbo. Tako sta jo zaupala tudi meni, ob kozarčku in s spremljavo puhaštih cimetovih rolic, ki jih je pripravila hčerka Ana. Uroš in Milena pravita, da je privilegij izpostavljenosti celemu svetu v mladosti pokazatelj, kako zelo iščeš preprostost v poznejših letih. Brda so tisti mir, pot vrnitve k sebi. Pravita, da to ni pobeg od kaotičnega sveta, je poglobitev samega vase in priložnost za samorefleksijo. Želela sta si, da Brda skozi njune besede predstavim kot prizmo nekoga, ki je zunanji

Uroš in Milena Peterc

opazovalec, ki hkrati bije in živi za ta raj pod briškim soncem. Skozi prizmo nekoga, ki močno podpira in promovira lokalne ustvarjalce, ki povezuje mostove skozi pripovedovanje briške zgodbe, ki te mostove gradi z nečim, kar znata, s pripovedovanjem.

Zaupala sta mi pripetljaj, ki ga mnogokrat slišimo med briško populacijo. Nepoznavanje briškega narečja pripelje do zanimivih anekdot. Ena se je pripetila tudi njima. Pri selitvi sta pri nošenju škatel naletela na prijaznega sosedu, ki je enega izmed njiju vprašal: »A upaš, ti pomagam?« Sama sta se čudila, kaj bi to pomenilo. Mogoče pomeni, ali ju je strah. Poznavalec briškega narečja pa bo to razumel kot nudenje pomoči.

Sama se strinjata, da Brda kot destinacija nudijo ogromen potencial, ki so ga skozi razvoj dejavnosti, dogodke in doživetja razvijala skozi celotno turistično in vinsko zgodovino. Želita si, da se ta razvoj vedno udejanja in širi nad meje mogočega. Velikemu in hitremu razvoju mora slediti tudi infrastruktura, ki zahteva

širši pogled in razmislek. Razvoj in širjenje potenciala zahtevata konsenz in načrt, za katerim stojijo in se podpisujejo ambiciozni, uspeha in skupne dobrobiti željni ljudje. Razkorak se kaže med velikim številom ponudnikov, turističnih kapacitet, ki gostu hkrati nudijo tudi doživetje. Pojavlja se težnja po kolektivnem sodelovanju. Predispozicije za uspeh in razvoj se skrivajo v vsakem kotičku briške zemlje, kamor prihajajo ljudje iskat mir, doživetje in užitek, »guštirati«. Razvoj in vse, kar ta nudi, je potrebno zadržati, še bolj ga je potrebno znati obdržati in nadgraditi. Želja po konstantnem zadovoljevanju potreb širše publike in zaželenosti mora biti vedno prisotna. Ljudje, ki obiskujejo Brda, so radovedni in željni iskanja novih zgodb, novih doživetij, kar hkrati obudi potrebo po oskrbi doživetij, kjer se ljudje lahko mudijo, kjer se ljudje zamotijo in kjer najdejo tisto, po kar so prišli. Sama to doživetje vidita v majhnih stvareh, vidita ga ob razneženju posameznika ali posameznice, ko okusi domačo

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

marmelado, ko njegove brbončice razvadi okus čaja iz sivke ali vrtnice, okus mladega ali dobro staranega vina iz vinograda pod hišo, sočnost oljčnega olja iz sosednjega oljčnika ali košarica češenj, ki so se malo prej bohotno sončile pod sončnimi žarki. Ljudje si te pristnosti želijo, sama pa vedno poudarjata, da se niti zavedamo ne, kako blizu in na dlani imamo vse to, le oko mora biti široko odprto, uho pa pripravljeno prisluhniti, da lahko roke sežejo v sosednjo roko. Zato tako zelo rada podpreta lokalne ponudnike najrazličnejših pridelkov, saj sama vidita pomen v medsebojnem sodelovanju, podpori in neskončnosti idej, ki ne smejo nikoli zmanjkati. Njuni zajtrki temeljijo na lokalnem, tako Brda še bolj približata vsakemu sleherniku po pristnem, domačem. Včasih pa je potreben domači »forešt«, kot sem ju sama poimenovala, da lahko pokaže tisto, kar še ni videno, da vse ostalo ni tako zelo samoumevno. Vprašam ju, kaj gostje ob obhodu najbolj cenijo. V smehu mi odgovorita: »Naju.« Lahko sem jima samo prikimala. Presrečna sta in čakata na vse, kar še prihaja, veselita se novih lokalnih ponudnikov, posledičnega povečanja prihoda ljudi in pretoka zgodb. Ponujata več kot samo tradicijo, saj menita, da so Brda vse in še več, da segajo čez meje tradicije. Da so Brda prostor, kjer se tradicija združi z doživetji, ki so vpeta v iskanje in zadovoljevanje potreb sedanje družbe. Grb pred posestvom predstavlja prihod in obstoj, dodano

vrednost in priložnost novih zgodbam za vse tiste, ki jim želijo prisluhniti in spoznati nepoznano. Ljudje se bojimo neznanega, strah pred novim pa izvira iz neznanja in nepoznavanja zgodbe. Miti pa se rušijo z odprtim srcem in priložnostjo.

Se spomnite, ko sem ju poimenovala za domača »forešta«? Ob koncu pripovedovanja sem ju začutila tako kot še nikoli. Iz domačih »foreštov« sta se prelevila v topla, domača prijatelja, pri katerih si želim pripovedovati zgodbe, zgodbe, ki jih piše življenje. Hvala vama, Milena in Uroš, za oris in zgodbo, v kateri sta mi razkrila nove še nerazkrite skrivnosti življenja.

Gaja Lesica Marc

Ogled gledališke predstave

Potovanje okoli sveta je prineslo Božička

Učenci prve triade so imeli 17. decembra lani kulturni dan. Odpeljali so se v Kulturni dom Nova Gorica, kjer so si ogledali gledališko predstavo Pod prazničnim dežnikom. Medo Edo in pingvin Pin sta jih popeljala na praznično potovanje okoli sveta in jih s svojimi dogodivščinami nasmejala do solz. Ko so mislili, da je že konec, pa je na vrata potrkal ... nihče drug kot Božiček! Najpogumnejši so

skupaj z njim tudi zapeli. Imeli so se čudovito in že komaj

čakajo na naslednje praznično potovanje.

30 let vrhunske kakovosti vin Bagueri

Napolnimo življenje z vrhunsko kakovostjo

Bagueri skozi čas

Trideset let je minilo od prve polnitve linije vin Bagueri, ki je v času slovenske pomladi pomenila tudi preboj na vinarskem področju. Ta strukturna vina iz izbranih vinogradov zorijo v hrastovih sodih in so izrazno bogata, saj se v njih v polnosti izražajo značilnosti teritorija. V njih začutite tudi osebno noto enologa in značilnosti posameznega rastišča in letnika.

Vina Bagueri so ime dobila po grofu katalonskega rodu z imenom Silverio de Baguer. Bil je zadnji lastnik Gradu Dobrovo, ki je v Brdih v začetku 20. stoletja utiral pot suhim in stekleničenim vinom.

Ideja za ta vina se je v kleti rodila ob koncu 80. let prejšnjega stoletja v želji pridelati vina najvišje kakovosti kot posledica izbora najboljšega grozda in prav posebne butične obravnave v kleti, ki je bila do tedaj opremljena za pridelavo velikih količin vina.

Hkrati so v komerciali v sodelovanju z oblikovalko Silvo Vovk Kete v začetku 90. let oblikovali unikatno steklenico in razvili za takratni čas pionirsko avantgardno podobo linije, ki je še danes njen prepoznavni znak. Za oblikovanje unikatne steklenice so prejeli tudi nagrade s področja oblikovanja embalaže.

Bagueri danes

Kolekcija šestih sort vin zajema v lesu zorjena suha vina super premium segmenta, ki premikajo mejnike v pridelavi strukturnih vin. Ustvarjena so bila za kulinarčno spremljavo izbranih jedi in še danes se v tej vlogi najboljše znajdejo.

Vina Bagueri superior so svetovljanska vina, ki jih strežejo v izbranih restavracijah v 29 državah sveta. Kot vinsko spremljavo vrhunske kulinarike jih tako srečamo v številnih evropskih, azijskih in ameriških restavracijah.

Nepogrešljiva so tudi v domači shrambi ali vinski vitrini, odlično pa se zaradi svoje unikatne podobe in kakovostne vsebine znajdejo tudi kot osebno ali proto-

kolarno darilo. Tudi briški rojak Zoran Mušič, slikar svetovnega slovesa, je steklenico merlota Bagueri podaril osebnemu prijatelju, francoskemu predsedniku Françoisu Mitterrandu. Kasneje je Mušič z velikim zadovoljstvom pripovedoval, da ga je francoski prijatelj po odprtju steklenice izjemno navdušen poklical in vino zelo pohvalil.

Grof de Baguer je imel v svoji diplomatski karieri pomembno vlogo kot predstavnik Španije v Vatikanu in na Dunaju. Tudi danes slovenski veleposlaniki radi posežejo po vinih Bagueri superior za protokolarne potrebe in navezovanje stikov.

30 let vrhunske kakovosti vin Bagueri

Povezujemo vrhunsko vino in kulinariko

Njihovo vrhunsko kakovost pa potrjuje tudi dejstvo, da so vina Bagueri superior prejela že več kot 250 medalj in priznanj na domačih in mednarodnih vinskih ocenjevanjih in tako svojo konsistentno kakovost dokazujejo že 30 let.

Ob 30. obletnici uvedbe linije Bagueri superior v Kleti Brda pod geslom *Napolnimo življenje z vrhunsko kakovostjo* povezujemo vrhunska vina Bagueri superior z vrhunsko svetovno kulinariko. S kulinaricnimi mojstri iz izbranih vrhunskih restavracij Slovenije, Italije, Hrvaške, Srbije, Združenih držav Amerike in Kitajske smo pripravili recepte za njihove paradne jedi, ki se najbolje spajajo z enim izmed vin kolekcije Bagueri superior.

Bagueri in kulinarika

Na podstrani Bagueri 30 let naše spletne strani bomo objavljali video posnetke in recepte vrhunskih kulinaricnih mojstrov in jih delili z našimi sledilci na socialnih omrežjih v želji, da bo vsakdo lahko doma poustvaril

izbrane vrhunske krožnike in si z izborom pravega vina tudi pričaral zares vrhunsko izkušnjo.

Vabljeni k ogledu spletne strani www.klet-brda.si/Bagueri.

Neja Ožbot

OŠ Alojza Gradnika Dobrovo

Dobre želje ob novem letu v španščini

Učenci pri krožku in izbirnem predmetu španščina so za vse učence, zaposlene in obiskovalce šole pripravili dobre želje in močno sporočilne besede v španščini kot popotnico pred božično-novoletnimi prazniki. S snežinko okrašene v obliki samolepilnih lističev so jih razmnožili na ključne točke po šoli. Vsak si je lahko odtrgal besedo, ki mu največ pomeni in si jo želi za leto 2022.

BM ZAVESE

tel. 05 333 03 22

- zaves
- roloji
- pliseji
- prti
- komarniki
- žaluzije

TENDE

Vabimo vas, da nas obiščete v našem salonu, na lokaciji

Vinka Vodopivca 2, KROMBERK.

www.bmzavese.si

BM SENČILA

Pihalni orkester Brda

Glasba je motor, ki nas žene in zato pri nas nikoli ne počivamo

Na čudovito briško pokrajino se počasi slika pomlad. Narava se prebuja, a mi smo že nekaj časa »prebujeni«. Celotna jesen in zima v naših prostorih nista bila zaznamovani s tišino ali zimskim spanjem. Nikakor ne. Ravno nasprotno, kot velewa godbeniška navada, smo petkove večere preživljali v družbi naše najboljše prijateljice – glasbe.

Našemu znancu s številko 19 je bilo namenjene ogromno pozornosti v preteklih letih, prevzel je velik del naših življenj in postavil na obrobje druge pomembne teme ter pozitivne zgodbe. Ker si želim, da bi bil ta članek tudi pozitivna zgodba, se tudi ne želim covidu-19 toliko posvečati. Na kratko, v naši orkestrski družini smo se vsi strinjali, da je zdravje pomembno, a smo tudi ob povratku nazaj začutili prve težke udarce. V luči tega smo se preudarno odločili, da ob upoštevanju ukrepov in priporočil vseeno v naših prostorih izvedemo vaje. V manjših zasedbah, z razdaljo, razkuževanjem in vsem dobro znanimi drugimi ukrepi. Popolnoma varno! In lahko se pohvalimo, da se med nami v tem času ni razpasla nobena okužba.

V božično-novoletnem času, ko smo še živeli pod okovi strožjih ukrepov, smo opazovali sosednje in okoliške orkestre, ki so intenzivno pripravljali in izpeljali tudi koncerte, z več ponovitvami. Podobne opcije smo tudi sami preigravali, a žal dogodka, izvedenega s strani naše zasedbe s spoštovanjem čisto vseh ukrepov, nismo mogli načrtovati zaradi pomanjkanja ustrezne dvorane in njene infrastrukture. Zato smo staknili glave in prišli na idejo, da bi naredili briško božično turnejo, v kateri bi obiskali vaške skupnosti ob postavljanju smrečic in prižigu lučk v njihovih jedrih. In glej ga zlomka, tudi druženja na prostem so prepovedali. Ko se je vse zgrinjalo na nas, pa nismo odnehali in se predali. Vztrajni in polni upanja smo pričakovali pomlad.

Vse se vrti, Füzee smo mi

Morda ste jih kot štiriperesno deteljico prvič slišali na otvoritvi Mladinskega centra Brda, ali pa

Na odprtju Poslovne cone Dobrovo

mogoče na vaškem prazniku v Cerovem. Otroci najstarejših skupin briškega vrtca iz dveh skupin v Biljani in ene v Kojskem so morda nadobudno staršem nekega decembrskega dne pripovedovali o skupinici prijateljev, ki jim je z instrumenti pripo-

Vse se vrti, Füzee smo mi

vedovala pravljico. Če pa nas do takrat niste slišali, ste nas zagotovo v polni petčlanski zasedbi slišali na odmevnem domačem dogodku mladih briških ustvarjalcev. Po tolikih dogodkih je naša glavna dilema še vedno, kaj obleči za nastop, na katerem ne nosimo naše godbeniške uniforme. Pa da ne bi kdo mislil, da Andraž, Anja, Masimo, Zala in Vid samo barvno koordiniramo svojo opravo. Nikakor ne, tudi vadimo. In to ob najbolj nenavadnih dnevih in urah. Že tako smo nenavadna mešanica znanja, norosti, zabave in trme, še bolj netipična pa je kombinacija instrumentov naše zasedbe. Toda tu nas reši naš dirigent Martin Skubin, ki s svojim

Pihalni orkester Brda

izjemnim znanjem vedno uskladi naše harmonije v smiselno celoto. Tudi tokrat smo se s pomočjo njegovih priredb lahko udeležili odmevnega dogodka. Vse se vrtilo v Vili Vipolže, ki je potekal kar dva večera. Predstavili smo se s priredbo skladbe *Vse se vrtilo in Vsak je sam*.

Odprtje Poslovne cone Dobrovo

Letošnji prvi uradni nastop celotnega orkestra smo imeli na odprtju Poslovne cone Dobrovo. Prireditve smo slavnostno otvorili ter jo tudi zaključili, ko smo z našimi zvoki koračnice spremljali rezanje traku. Kljub temu, da je bil nastop v zgodnjih popoldanskih urah, ko še pridno delamo ali poslušamo pri pouku, smo se seveda potrudili in se v skoraj

popolni zasedbi odzvali povabilu. Odrekanja in izostanki pa so se poplačali z druženjem in zakusko po nastopu.

Dragi Brici in drage Brike, prebudimo se skupaj v 1. maj

Po uspešnem in drugačnem lanskoletnem prebujanju se letos vračamo v polni postavi. 1. maja bomo obeležili uradnih 50 let delovanja. Zato vas vabimo, da se nam pridružite in se prebudite skupaj z nami na ne le državni praznik, ampak tudi na naš rojstni dan. V juliju pa pripravljamo spektakularen koncert, ki ga ne gre zamuditi. Zato na svojem koledarju že sedaj obkrožite 2. julij 2022. Se vidimo kmalu!

Anja Rožič, Pihalni orkester Brda

Društvo briških likovnih ustvarjalcev Dablo

Briške pupe in GO art GO

Pomlad je prebudila Dablo. Nastali sta razstavi v Gradu Dobrovo in v arkadah Gradu Dobrovo. Ustvarjalnosti, ki smo se je okužili pred leti, še ni konca. Tako Dablo že šestnajsto leto prinaša nove barvne stvaritve v briško okolico in širše.

Razstava GO art GO je nastala po ex tempore, ki smo ga lani priredili na Trgu Evropa v Novi Gorici tik po prvem rahljanju ukrepov. Po dolgem času smo se družili in ustvarjali z velikim zanosom, saj smo potrebovali tak način sodelovanja in ustvarjanja. Tako naši prijatelji iz Italije, društvo Endas iz Tržiča pod vodstvom Marie Grazie Persolje, kot Dablovci smo na vroč poletni dan, skupaj, a narazen, slikali širokopotezno in brez omejitev vsebine ali materialov ter tehnik slikanja. Nastala je zanimiva razstava, prikazana najprej na občini v

sosednji Gorici, sedaj pa v arkadah Gradu Dobrovo.

Zahvaljujem se Kleti Brda, ki nam je to omogočila, predstavnikom občine z obeh strani meje za oplemenitenje razstav, maloprodaji Kleti Brda in vsem udeležencem. Posebna zahvala Klari Bensa in Alessandru Sugi, ki sta nas z glasbeno spremljavo popeljala v čudovit mavrični svet. Ko se združita dva svetova umetnosti, se vname notranja luč. Naj še dolgo žari.

V avli Gradu Dobrovo želimo z razstavo Briške pupe pričarati pomlad, cvetenje in nove začetke. Bri-

ško žensko smo postavili v domače okolje. Uporabili smo živahne barve in izbrali večji format. Hoteli smo upodobiti marljivo žensko, polno energije, a hkrati čustveno in skrbno pupo, mamo in ženo. Verjamem, da boste našle del sebe v kateri izmed razstavljenih slik. Vpliv novih mentorjev se mogoče že pozna. Azad in Silva Karim nam pomagata in usmerjata k slikanju po drugačnih poteh, vedno v želji po lepem in boljšem.

Vabljeni k ogledu.

Alda Grudina

Večer mladih briških ustvarjalcev v Vili Vipolže

V sinjem prepletu ustvarjalnosti in mladosti

»Mladi so med pandemijo prestali veliko stisk. Evropsko leto mladih bi počastilo njihova prizadevanja za premagovanje ovir, ki so jih doživeli

in ki jih je povzročila kriza covid-19,« so zapisali v utemeljitvi Evropskega parlamenta za razglasitev letošnjega leta za leto mladih.

Vsi skupaj

Mladih kot pomembnih nosilcev sprememb in bistvenih za izgradnjo miroljubnih in demokratičnih družb. Mladih, na katerih svet stoji in si zato zaslužijo evropsko leto, ki jih bo postavilo v središče pozornosti in jim omogočilo vrsto priložnosti za njihov osebni, družbeni in poklicni razvoj. Razglasitev evropskega leta mladih je izjemen dosežek slovenskega predsedstva Evropski uniji, to leto v ospredje postavlja glas mladih in s tem številne plati njihovega življenja, od izobraževanja, zaposlovanja, pa vse do dobrega počutja, njihove samozavesti in zdravja, kulturnega udejstvovanja in iskanja rešitev za izzive prihodnost. Vse leto bodo potekale številne dejavnosti na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni, in nemara je bil februarjski večer v Vili Vipolže, na katerem se je predstavilo nad trideset mladih briških ustvarjalcev, tisti glas, ki je naznanjal, da je leto mladih skupaj s pomladjo vzcvetelo tudi v Brdih.

V slabem mesecu dela jim je uspelo

S pesmijo, plesom, sliko, zvokom, gibom, svetlobo, senco in še čim so mlade Brike in Brici napolnili dvorano kar dvakrat zapored. In še bi lahko, pove Tina Novak Samec, direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport (ZTKMŠ) Brda, pobudnika dogodka, seveda ne brez izjemne sodelavke Mateje Drnovšček, ki se v Mladinskem centru Brda v Štalonih z vsem žarom predaja delu z mladimi. »Mladi Brici se srečujejo v mladinski sobi, tam vadijo, so skupaj, zakaj ne bi potem tudi nastopili skupaj,« teče Matejina misel k vzniku ideje. »Hoteli smo narediti dogodek za kulturni praznik in povabiti čim več različnih ustvarjalcev, pa se je malo zavleklo, še note so morali pisati za glasbo Radovana Kokošarja. Matej Srebrnič in Martin Skubin sta morala skladbe tudi aranžirati. A v slabem mesecu dela nam je uspelo,« pravi Mateja.

Večer mladih briških ustvarjalcev v Vili Vipolže

Vodilna misel iz pesmi *Svet se zavrti*

Režiserske niti je povlekla briška rojakinja Andreja Benedetič, ki jo sicer srečujemo kot pronicljivo povezovalko kulturnih dogodkov. Izbrala je vodilno misel iz pesmi *Svet se zavrti* Marjana Pintarja, iz bere slovenskih avtorjev - Srečka Kosovela, Svetlane Markarovič, Petre Koršič in Mile Kačič – poiskala vedre poezije za mlada usta, zaradi velikega števila nastopajočih zasnovala domiselno sceno s središčnim in dvema stranskima odroma, uporabila svoje večletne izkušnje pri delu z otroki, s pomočjo vsestranskega Mateja Srebrnič (ki ga predstavljamo v posebnem članku) reševala in rešila tehnične težave – in predstava se ji je na koncu »dobro izrisala«. »Seveda bi bilo potrebno še marsikaj izbrusiti, a sem zadovoljna, mladi so se res izkazali,« pravi. »Zelo me veseli tudi, da je marsikdo, za katerega še vedeli nismo, prišel do izraza.«

In se je zavrtelo

Vse. »Sonce, zemlja, življenje, jaz in ti. Življenje, ki je igra kart, in žive karte, ki smo mi! Nič ne vemo, kdo je ta, ki karte meša, jih deli.« S svojimi glasovi so recitatorji Dominik Rusjan, Sara Ambrož, Tina Simčič in Gaja Lesica Marc spleтали in prepletali verze, nabrane iz žlahtne misli slovenskih poetov. A najprej se je začelo v avli, kjer se je s prvimi, mladimi koraki v svet slikarstva napovedala Gaja Velušček z razstavo ženskih aktov, ob katerih razmišlja o identiteti ženske, o razliki med goloto in nagoto. V poltemi dvorane je nato sledilo Prebujanje, izrazni ples vrhunske Lili Grudina, na klavirju se je razkril skriti talent Roka Mariniča Podbrščka. Šolan, mehak sopran Deборе Kocijančič je opeval mlade oči in ponesel glas o kraju, »kjer sem doma«. A »najbrž mora glas vedno sam, iz največjih nižin, prodreti skozi razprta usta,« dodajo recitatorji. In je bil kvintet trobil, ki si je nadel ime Fuzee (v britanski angleščini Varovalka), v katerem so se družili Masimo Pirih, Vid Cukjati, Anja Rožič, Zala Jelina in Andraž Klinec. Je bila klapa Karatel, v kateri so skupaj z njenim ustanoviteljem Denijem Srebrničem prepevali Matej Kos, Žiga Konavec, Rok Skubin, Nejc Skubin in Dimitrij Rijavec. In so bili Združeni briški glasbeniki s pevkami Tino Drnovšek, Emo Marušič in Martino Kocina ter pevcem Tilnom Šviligojem, kitaristoma Ivanom Kokošarjem in Matejem Srebrničem, trobentačem Masimom Pirihiom, bobnarjem Kristjanom Čukom, kahanistom (kahon, cajon, instrument, ki nadomesti celoten set bobnov) Janom Jakončičem. Je bil klarinetist Vid Cukjati in so recitatorji vedeli, da »še sredi noči izveš, koliko oči se zapira v sen, da nisi sam zapuščen; še le opolnoči, ko iz zore zlate zvezde bleščijo na nas«.

Mlade oči

Dve zaslužni

Združeni briški glasbeniki

Tebi le glasi se spev

Svet se zavrti, ko se zgodi življenje

Dih jemajoč je bil nastop Enie Marinič in Indi Mužič, članic plesne zasedbe Vip Dance kluba, ki je na svetovnem prvenstvu v modernih tekmovalnih plesih v Kopenhagnu v disciplini break dance leta 2017 postala svetovni prvak v konkurenci mladinskih malih skupin. Svet se zavrti, ko se zgodi življenje, je bilo slišati recitatorje. In vrtel se je svet tista dva februarjska večera v Vili Vipolže, gorel je ustvarjalni ogenj in naselilo se je življenje »v sinjem lesketu od tihe pomladi«. Bila je erupcija mladostne sile, bila je »smehljajoča se luč novemu življenju«. Živeti, živeti! Je bilo slišati iz mladih ust, ki so letošnjemu letu mladih, svoji mladosti in upanju pela večno mlado odo radosti.

Iva Sivec

Fotografije: Damijan Simčič, ZOSO

Program Zeleni nahrbtnik in čistilna akcija v Kojskem

Ljubezen do narave lahko otrokom privzgajamo le z zgledom

Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško že od leta 2007 organizira okoljevarstveni program Zeleni nahrbtnik, ki je namenjen predšolskim otrokom. Osnovni namen programa je motivirati predšolske otroke k razmišljanju o naravi in okolju, v katerem živijo ter spoznavajo okoljevarstvene probleme, nanje opozarjajo in iščejo rešitve znotraj širše skupnosti. Program je še posebej zaživel v enoti vrtca v Kojskem, saj je postal primer dobre prakse sodelovanja širše lokalne skupnosti z vrtcem.

Program Zeleni nahrbtnik podpira delo strokovnih delavk v vrtcih in jim nudi določena gradiva, otroci pa so motivirani za sodelovanje s pomočjo lutke – zelenega škrata. Otrokom je bila tako predstavljena vsebina knjige *Greta in velikani*, ki jo prejme vsak sodelujoč vrtec, financirana pa je iz projekta ministrstva za zdravje - Premik k zdravju. Zaradi epidemioloških razmer v zadnjih dveh letih se je potek programa nekoliko spremenil in škratek ne potuje več od vrtca do vrtca, temveč smo bile vzgojiteljice povabljene, da lutko izdelamo same.

Zelenko

Lutka je obiskala najprej najstarejše otroke v vrtcu Kojsko, otroke iz skupine Mavrica, nato pa še otroke iz sredinskih skupin, in sicer skupino Krokodili in skupino Pikapolonice. Otroci so škratka poimenovali Zelenko. Skrbeli so zanj, ga obdarovali, mu risali risbice, mu izdelali pustno masko, se igrali z njim, ga imeli ob sebi pri počitku in ga v nahrbtniku nosili s sabo na sprehode. Vzgojiteljice smo preko njega spodbujale otroke k temu, da so postali pozorni na smeti v naravi in jih tudi večkrat nabrali v vreče za smeti. Škratek je otrokom prinašal tudi različne narologe, ki so jih preko igre v naravi motivirale k boljšemu spoznavanju narave in k temu, da naravo začitajo kot prostor, kjer jim je lepo.

Na pobudo otrok odstranili zapuščen avto

Na sprehodu v okolici vrtca pa smo z otroki opazili zapuščen avtomobil. Otroci so zaznali problem. Veliko smo se pogovarjali o tem, da smeti in drugi odpadki ne spadajo v naravo, temveč na primerna odlagališča.

Sklenili smo, da mora zato zapuščen avtomobil iz gozda. Otroci so se pogovarjali o tem problemu s svojimi starši, vzgojiteljice pa s starši, ki so aktivni znotraj lokalne skupnosti. Iskali smo možne rešitve, kako bi odstranili zapuščen avtomobil, ki je več desetletij tičal v gozdu v bližini vrtca in kazil naravo v tem predelu Kojskega.

Ponosni smo, da je bila na našo pobudo v četrtek, 10. marca, izpeljana čistilna akcija. Predsednik vaše skupnosti Sebastjan Štekar je tako s traktorjem povlekel avtomobil iz gozda na pot, pri čemer so priskočili na pomoč še drugi vaščani. Pri vlečni službi Avtovleka Gorica so bili nad našo akcijo tako navdušeni, da so odslužen avtomobil brezplačno odpeljali na uničenje na Jung d. o. o.

Otroci in strokovni delavci vrtca smo hvaležni, da smo bili slišani s strani Vaške skupnosti Kojsko in Društva za kulturo, turizem in šport Kojsko. Bili so namreč edini, ki so nam bili pripravljeni prisluhniti in so se na naše pobude izredno hitro odzvali.

Ljubezen do narave lahko privzgajamo le z zgledom in neposrednimi izkušnjami igre in učenja v njej. Le tako bodo otroci naravo vzljubili in kot odrasli zanj skrbeli in jo ohranjali čisto.

Strokovni delavci in otroci skupin Mavrica, Krokodili in Pikapolonice iz Vrtca Kojsko

Teden pisanja z roko

Ustvarjalni učenci in učitelji

Teden pisanja z roko je vseslovenska akcija, ki jo je letos že sedmo leto zapored organiziralo Društvo Radi pišemo z roko v sodelovanju z Ministrstvom RS za izobraževanje, znanost in šport in Zavodom RS za šolstvo. Pridružila se ji je tudi OŠ Alojza Gradnika Dobrovo. Med 17. in 21. januarjem so učitelji in učiteljice spodbujali učence in učenke k pisanju pisanih črk ter pisanju z roko. Nastali so zanimivi izdelki.

Prvošolci in prvošolke, ki se bodo pisanja črk šele učili, so drug drugemu na list papirja obrisali dlan, nato pa nanjo z barvnimi flomastri narisali različne vrste črt. Iz barvnega papirja so izrezali še plezalne oprimke in tako oblikovali plezalno steno, po kateri (med njihovimi dlanmi) pleza Janja Garnbret. Slovenska plezalka in prejemnica zlate olimpijske medalje je namreč ambasadorica letošnjega Tedna pisanja z roko.

Učence in učenke 2. b je obiskala knjižničarka in jim predstavila nekaj kratkih zgodbic iz slikanice Primoža Suhodolčana Peter Nos, 4 letni časi. Po prebranih zgodbicah so se učenci razdelili v štiri skupine in izdelali plakate, na katere so zapisovali asociacije, vezane na posamezni letni čas.

Učenci tretjih razredov so prvi del Tedna pisanja z roko preživeli

v CŠOD Medved v Medvedjem Brdu v Občini Logatec. Svojim domačim so iz zimske pokrajine z roko napisali vsak svojo razglednico ter jo poslali po pošti.

Izpod peres četrtošolcev so nastali domiselni stripi z naslovom Miren odziv na izziv, v katerih so predstavili načine reševanja sporov.

V 5. b so razmišljali, zakaj je dobro pisati z roko. Odgovore so zapisali in jih oblikovali v barvite kartončke v obliki možganov, žarnice, srca, puščice ipd. Zalepili so jih na stene po šoli ter nam predstavili prednosti pisanja z roko.

Šestošolci so se udeležili kulturnega dne, v sklopu katerega so se sprehodili po Gradnikovi učni poti. Tam so izvedeli veliko novega o značilnih drevesnih vrstah v Brdih, prebrali nekaj Gradnikovih pesmi ter se seznanili z njegovim življenjem. Pesniku so z roko napisali pismo, v katerem so mu povedali, kako so se Brda

spremenila, odkar se je poslovil. Za pisanje so uporabili leseno paličico in tuš. Ustvarili pa so tudi čudovite pesnikove portrete s tehniko tuša in kave.

V 7. b so učenci z roko napisali verze Lainščkove pesmi Nočem. Velikokrat se nam česa ne da narediti in bi to raje predstavili na jutri, o čemer so nato učenci tudi spregovorili.

Z roko so pisali tudi učitelji in strokovni delavci

Učenci in učenke 8. razreda so začeli z obravnavo znamenite Prešernove balade Povodni mož. Vsak od učencev je z roko napisal eno izmed kitic, sošolci so med seboj ugibali, kdo je avtor posameznega zapisa, nato pa so izdelali kolaž z vsemi 14 kiticami.

Devetošolci so si ogledali prvi del slovenske TV-nadaljevanke Jezero, ki je posneta po literarni predlogi pisatelja Tadeja Goloba, enega od treh ambasadorjev letošnjega Tedna pisanja z roko. Učenci so z roko napisali opis oz. oznako izbranega lika iz nadaljevanke oz. romana ali svoje mnenje.

24. januarja, so učenke, ki obiskujejo krožek ustvarjalna angleščina, s tehniko risanja črk ustvarile navdihujoče napise v angleščini.

Z roko pa so se potrudili pisati tudi učitelji in ostali strokovni delavci. Po šoli je bilo naključno zalepljenih 15 rokopisov – vsakega je napisal drug učitelj oz. strokovni delavec. Učenci so se lahko podali v lov na pisave, ko so ugotavljali, komu pripada posamezen rokopis.

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo

Na tržnici znanja v Laškem

Na pobudo vodstva se je pred dvema letoma na šoli oblikovala skupina, ki se pogloblja v formativno spremljanje. Z inštruktorico za formativno spremljanje Matejo Peršolja se redno srečujemo in izobražujemo, udeležujemo se seminarjev ter delavnic, reflektiramo lastno prakso in vnašamo spremembe pri delu z učenci.

»Formativno spremljanje se v nasprotju s klasičnim poučevanjem poglobi v učenčev proces učenja in ga opolnomoči za samostojno učenje. Učenec se uči postavljati cilje, načrtovati pot do cilja in na koncu presoditi učinek. Uči ga spremljanja napredka, samoregulacije in prevzemanja odgovornosti, odkrivanja vrzeli v znanju in njihovega odpravljanja (Peršolja, 2020).«

24. marca smo se udeležili posveta na temo *Formativno spremljanje v praksi* v Laškem, kjer smo se

s primeri dobrih praks, ki jih izvajamo na naši šoli, predstavili na tržnici znanja.

Mateja Čendak, koordinatorica šolske skupine za formativno spremljanje v praksi

Devetošolci v CŠOD Rak

Zadnja šola v naravi

Devetošolci so teden po zimskih počitnicah preživel v CŠOD Rak v Rakovem Škocjanu. Teden je bil zelo zanimiv, saj so imeli veliko različnih dejavnosti. Ogledali so si Zelško jamo, spoznavali Cerkniško jezero, odšli na daljši pohod, spoznavali divje zveri slovenskih gozdov in vrste dreves, učili so se tudi preživetja v naravi in izdelave bivaka

iz naravnih materialov. Ob tabornem ognju so si spekli hrenovke in se posladkali z buhteljmi, ki so jih sami spekli. Preizkusili so se tudi v veslanju, lokostrelstvu in športnem plezanju.

Ob vsem pa niso pozabili na druženje, klepet in ples. Zadnja šola v naravi v osnovi šoli je vsem ostala v nepozabnem spominu.

Sedmošolci v Kranjski Gori

Učenci in učenke sedmih razredov so se na prvi delovni dan v novem koledarskem letu odpravili v zimsko šolo v naravi v Kranjsko Goro. Prvi popoldan so preizkusili svoje smučarsko znanje na bližnjem smučišču. Razdelili so se v pet skupin. Nekateri so prvič stopili v smučarske čevlje. Po športnih aktivnostih so izvedeli vse o FIS pravilih, ki veljajo na smučiščih, ter o nevarnostih, ki jih prinaša zimska narava. Vsak dan so poleg smučanja imeli različne popoldanske in večerne aktivnosti: tek na smučeh, igre na snegu, pohod, spoznavanje značilnosti Triglavskega narodnega parka ... V domu so se tudi zabavali in zadnji večer zaplesali.

Tehniški dan za devetošolce

Tehniški dnevi so sestavina obveznega programa, kjer učenci preverjajo in uporabljajo tehniška znanja, pridobljena pri pouku v povezavi z znanjem drugih predmetov (fizika, kemija, matematika) ter iz vsakdanjega življenja. Tokrat so devetošolci raziskovali, koliko energije se skriva v živilih, računali so energijske izgube pri odboju različnih žog ter ugotavljali lastnosti električne napetosti pri vezavah galvanskih členov kot viru električne energije.

Osmošolci v ČŠOD Breženka

Številne karantene in izolacije so osmošolcem novembra preprečile teden šole v naravi. Veseli so bili, da je šola omogočila nadomestni termin, pa čeprav je trajal le tri dni. Takoj po kulturnem prazniku 9. februarja so odšli v ČŠOD Breženka v Fiesi. Trije dnevi so hitro minili, saj so bili polni zanimivih dejavnosti in aktivnosti. Ogledali so si mesto Piran, spoznavali sredozemsko rastje, ribištvo, življenje v priobalnem pasu in soline v Kranjskem parku Strunjan. Prosti čas in večere so si popestrili z zabavnimi igrami in večernim pohodom.

GEO - Matjaž Filej s.p.
Geodetske storitve

Rejčeva ulica 5, Nova Gorica
Tel.: 05/ 302 92 31
Gsm: 031/ 663 330
Email: info@geostoritve.si

SPREMEMBA BONITETE * GEODETSKI NAČRTI *
KATASTER STAVB * UREDITEV MEJE *
ETAŽNI NAČRTI * PARCELACIJE * ZAKOLIČBE

**UGODNE
CENE**

Osnovna šola Kozara Nova Gorica

60 let šolanja učencev s posebnimi potrebami na Goriškem

Učence slišijo, vidijo in razumejo

»V šoli sem rad obiskoval modelarski krožek. Še danes imam ribo, ki sem jo tam izdelal. Pri kuharskem krožku pa smo pekli palačinke in se zabavali, ko je ena ostala na zidu.« To je le eden od spominov nekdanjih učencev OŠ Kozara Nova Gorica, edine šole, ki na širšem Goriškem skrbi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami (šolo je ustanovilo šest občin širše goriške regije, med drugim tudi Občina Brda). Že lani so obeležili 60-letnico delovanja, zaradi epidemije in z njo povezanimi ukrepi pa so slovesno prireditev izpeljali letos ob dnevu šole 17. marca. Na ta dan so leta 1978 odprli novo šolsko stavbo, v kateri domujejo še danes, in jo preimenovali po znani bosanski planini Kozara, ker je sredstva za gradnjo in tudi gradbince prispevala nekdanja republika BiH kot pomoč za popotresno obnovo v Posočju. Uradni začetek izobraževanja otrok z motnjami v duševnem razvoju sicer sega v leto 1961, ko je v prostorih takratne novogoriške osnovne šole vodenje novega samostojnega javnega zavoda prevzela prva ravnateljica Mara Miklavič. Čez tri leta so dobili lastne prostore v Lenassijevi vili v Solkanu, leta 1976 pa je stavbo močno poškodoval potres, zato so dve leti oziroma do odprtja nove stavbe delovali na različnih lokacijah.

Za čim večjo samostojnost in vključitev v družbo

Skozi desetletja je šola razvijala specialne pristope in metode dela ter tako skušala zagotoviti celosten razvoj otrok v okviru njihovih zmožnosti. Danes upokojena Mara Miklavič pravi, da so na šoli vedno delali »srčni in predani ljudje, ki se zavedajo, da so tam za dobro otrok«. Za njo so šolo vodili Franc Vodopivec (kar 23 let), Jože Batistič in Kati Čubej, sedaj pa je ravnatelj Edvard Vrabič. Zaposleni si prizadevajo, da bi učence opremili z znanjem in spretnostmi, s katerimi bodo lahko dosegli čim večjo samostojnost in se aktivno vključili v družbo.

17. marca so v gledališki dvorani Gimnazije Nova Gorica s pristrčno prireditvijo, imenovano Pustite nam ta svet, počastili 60-letnico vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami na Goriškem.

Osredotočajo se na vsebine z uporabno vrednostjo, ki so povezane z življenjem (npr. pridelava pridelkov na šolskem vrtu in njihova uporaba). Ob tem pa spodbujajo čustven in socialni razvoj učencev ter jim omogočajo, da so slišani, videni in razumljeni.

V bogatem zborniku OŠ Kozara Nova Gorica, ki je letos izšel ob okroglem jubileju, je naveden tudi podatek, da so v šolskem letu 1970/71 na novo odprli kombiniran dislocirani oddelek 1. in 2. razreda na Dobrovem in da je učence poučeval defektolog Mirko Brulc.

Šola izvaja dva programa, in sicer prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom (večina učencev po 9. razredu šolanje nadaljuje v programih nižjega poklicnega izobraževanja, kasneje pa se lahko vpišejo na katerikoli srednješolski program) in posebni program (učenci ga lahko obiskujejo do 26. leta, nato pa se vključijo v varstveno-delovne centre ali invalidska podjetja). V tem šolskem letu oba programa obiskuje 84 učencev, pedagoško delo pa je prilagojeno vsakemu posebej in razvijanju njegovih močnih strani. Eden od nekdanjih učencev pravi: »V šoli sem se naučil vezenja Vilerjevih gobelinov in še danes jih rad izdelujem.« Ključno za uspeh pa je tudi sodelovanje s starši in medsebojno zaupanje.

OŠ Kozara Nova Gorica

Vse več specialne pedagoške pomoči na rednih osnovnih šolah

Leta 1994 je na šoli začela delovati mobilna specialna pedagoška služba, ki se je z leti precej povečala. Trenutno nudi pomoč kar 28 strokovnih delavk na več kot 40 lokacijah (redne osnovne šole, podružnice in vrtci). Delajo z učenci, ki imajo primanjkljaje na posameznih področjih učenja ter z učenci z govorno-jezikovnimi, čustveno-vedenjskimi ali avtističnimi motnjami.

Številčni udeleženci na slavnostni prireditvi.

Na OŠ Kozara Nova Gorica so ob okrogli obletnici poleg slavnostne prireditve izdelali tudi zbornik, dokumentarni film, razstavo v avli MONG ter kratki film. Slednji je nastal v sodelovanju z Akademijo za umetnost Univerze v Novi Gorici (ustvarila ga je študentka iz Brd Renee Stanič) ter s Slovenskim društvom za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke. Vsa ta gradiva si lahko ogledate na spletni strani šole www.os-kozara.si.

Na jubilej šole ter strokoven, predan in srčen kolektiv so ponosni tako zaposleni kot širša skupnost. Zavedajo se, da se s sprejemanjem drugačnosti učimo strpnosti in da na ta način raste tudi družba.

Dominika Prijatelj

Poslovna cona Dobrovo

Nastop učencev na odprtju Poslovne cone Dobrovo

Z domačimi verzi pospremili odprtje

V začetku marca so na Dobrovem odprli novo poslovno cono. Pri pomembnem koraku v razvoju Goriških brd so sodelovali tudi učenci 5., 6. in 7. razreda OŠ Alojza Gradnika Dobrovo, ki so recitirali pesmi slovenskih pesnic Anje Štefan in Zvezdane Majhen ter prepsnitev skladbe Mie Žnidarič, ki je delo Milana Dekleve. V glasbeni točki **Čebelar**, ki jo izvaja Ansambel Lojzeta Slaka, so se predstavili harmonikar in pevc.

Kulturni dan

Gradnikova učna pot

Napisali so tudi pismo Alojzu Gradniku

18. januarja so imeli učenci 6. b kulturni dan z naslovom Gradnikova učna pot. Dan so začeli tako, da so s pomočjo fotografij narisali pesnikov portret, za to pa uporabili tuš in kavo. Naslednja delavnica pa je bila pisanje pisma pesniku Alojzu Gradniku. Pisali so mu o tem, kakšna so njegova rodna Brda danes, in o tem, kako ohranjajo spomin nanj. Povedali so mu, da ga cenijo, da je šola poimenovana po njem, da pred njo stoji njegov spomenik, da vsako leto tekmujejo za njegovo bralno značko in z veseljem berejo njegove pesmi. Za konec pa so se še sprehodili po njegovi učni poti in pri tem reševali zahtevno križanko o lepotah naših krajev.

Planinsko društvo Brda

Letošnji prvi izleti na Primorskem

9. 1. 2022: VRHOVLJE–PLAVE–KORADA–VRHOVLJE

Pohod v prvem vikendu v novem letu je postal že tradicionalen. Žal so bile epidemiološke razmere še vedno neugodne, zato se nas je zbralo le 12 pohodnikov. To je bilo prvo srečanje v novem, upajmo boljšem letu. Namesto stiska roke in objema smo si voščili le z besedo in nasmehom. Z Vrhovlja smo krenili proti Sabotinu, nato pa se po neoznačeni poti spustili proti Soči. Hoja je bila kar prijetna, saj pot ni bila blatna zaradi zmrznjenih tal. Vseeno pa smo bili precej previdni zaradi morebitnih zdrsov. Kot po navadi smo se za kratek čas ustavili »pri Sabotinovih« (ostanki nekdanje kmetije). Sledil je še spust do železniške proge, nato pa po kolesarski poti mimo Prilesja vse do Plavi. Žal smo bili prikrajšani tudi za kavico pri Krlinci v Plavah, ker je bila gostilna zaradi covida-19 zaprta. K sreči je za kavico poskrbela naša Andrejka. Od tu najprej smo sledili oznakam za Korado. Imeli smo še krajši postanek in že smo bili v Vrtačah. Le še slabe pol ure smo imeli do koč, kjer smo se ogreli in okrepčali. Zunaj je za krajši čas celo naletaval sneg. Čakal nas je še povratak do Vrhovlja. V prijetni družbi smo preživeli lep prvi letošnji pohod.

23. 1. 2022: POHOD OB SLOVENSKI OBALI

Briški planinci smo se na lepo sončno nedeljo odpravili na slovensko obalo. Z našim vodnikom Zvezdanom smo se dobili na parkirišču v Strunjanu in se podali mimo strunjanskih solin, ki so naravni in kulturni spomenik znotraj Krajinskega parka Strunjan. Ob pogledu na desno, proti Pacugu, se nam je v daljavi že nasmihala cerkev sv. Jurija v Piranu. Pod veličastnimi stenami klifov smo prispeli v majhen zaliv Pacug, kjer plaža in okoliška igrala kažejo, da gre za letoviški kraj kolonij in šol v naravi. Pot vseskozi poteka tik ob obali in prav čudovit je bil pogled na morje, celo nekaj jadrnic je plavalo po njem. O, tudi mi bi kar zaplaval. Pa smo že bili pri cerkvi sv. Jurija nad Piranom. Od tu je čudovit razgled na Piran. Po ozkih ulicah smo se spustili do Tartinijevega trga. Tukaj je bilo precej živahno. Tik ob morju se sprehajalna pot nadaljuje v smeri Ber-

nardina. S soncem obsijano popotovanje smo nadaljevali skozi bernardinsko laguno, ko se nam je proti vzhodu že odpiral pogled na mondeni Portorož, v daljavi na jugu pa na savudrijski polotok. Na portoroški rivieri smo si vzeli čas za malico in uživali ob zvokih morskih valov ter se predajali sončnim žarkom. Počasi smo se odpravili dalje, mimo Avditorija do predora Valeta. Ta 550 metrov dolg predor je ostanek nekdanje železnice Parenzane (Porečanke) in nas pripelje na drugo stran hriba spet v Strunjan. Čas nam je dopuščal še obisk Strunjanskega križa, kjer naj bi se prikazala Marija in rešila mornarje. Od tu je prekrasen pogled na Mesečev zaliv. Počasi smo se vrnili na izhodišče. Pred odhodom nas je Zvezdan počastil s kavico in potico. Nada, »hubanca« je bila odlična, hvala. Lepa nedelja je bila za nami in v naš spomin smo shranili še nekaj novih vtisov.

Planinsko društvo Brda

20. 2. 2022: ŠMIHEL–SKOZNO–KOPITNIK–VITOVlje–ŠMIHEL

Zaradi vremenskih razmer smo morali odložiti planirano zimsko turo na Matajur. Namesto te smo se podali iz Šmihela do Skoznega, do Kopitnika in Vitovske cerkve do izhodišča Šmihel.

Kolovoz nad pokopališčem v Šmihelu se hitro skrije v gozd. Steza prečka manjšo jaso, ob kateri stoji lovska preža in se znova skrije med drevje. Okrog nas je bilo čedalje več skal, nad katerimi smo kmalu zagledali naravni most. Steza gre pod njim še malce proti zahodu, nato smo se vzpeli na razgleden rob, kjer nas je čakala lesena klop. Pod nami v dolini smo opazovali mrežo njiv, vasi, travnikov in cest. Na jugu se vlečejo Črni hribi s Trsteljem in spomenikom na Cerju, v ozadju se lesketa morje. Na zahodu sta obe Gorici in Soča, ki lenobno vijuga po ravnini. Više na severu vidimo Škabrijel in Sveto goro, za katerima se vleče veriga zasneženih vršacev. Nadaljevali smo desno in čez nekaj minut zagledali naravno okno Skozno. Skozenj naj bi avstro-ogrski feldmaršal Svetozar

Borojević med prvo svetovno vojno opazoval goriški del soške fronte. Spustili smo se do stene, na katero je pritrjena skrinjica z vpisno knjigo in žigom, nato zavili pod skalnim obokom navkreber v manjšo jamo in se skozi tesen preduh na levi izvili na plano. Nadaljevali smo po grebenu, pri lovski koči se kolovoz spremeni v cesto, po njej smo se hitro vzpeli do vzletišča jadralskih padalcev Kopitnik, od koder se nam odpre lep razgled po spodnjem delu Vipavske doline. Nadaljevali smo do starodavne romarske cerkve svete Marije. Ustavili smo se še pri kamnitem znamenju sv. Lucije, zavetnice vida, in že smo bili na izhodišču. Lepo je bilo, v naš spomin smo shranili še nekaj novih prijetnih doživetij.

6. 3. 2022: POHOD PO KRAŠKEM ROBU (SV. KVIRIK–UŠESA ISTRE–KUK–MOVRAŽ–SV. KVIRIK)

Parkirali smo pri cerkvi sv. Kvirina. Pot se prve pol ure počasi spušča, pelje pa nas mimo naravnega okna Bunker, mimo vasi Dvori, kjer je tudi vpisna skrinjica. Pot je krožna, vmes pa je tudi kar nekaj informativnih tabel. Del te planote se na svojem južnem robu imenuje Veli Badin; to so stene, ki strmo padajo proti mejnemu prehodu Sočerga na naši in Požane na hrvaški strani; v svojem najlepšem delu pa se stene raztezajo nad vasico Mlini, tik pred mejo. Stene so tu najbolj strme in spodjedene. Te velike zajede v to mogočno steno so ostanki zrušenih kraških jam. Njihov nastanek ni povsem razjasnjen, verjetno pa gre za kombinacijo tektonskega, temperaturnega in tudi korozivnega dogajanja. Nadaljevali smo proti Kuku.

Ko smo šli proti vrhu pobočja, smo imeli lep pogled na vas Movraž in Movraško valo (dolino), ki je kraško polje, dolgo približno 3,5 kilometra in široko od 200 do 800 metrov. Z vrha travnate planote smo imeli lep razgled na Slavnik, Kojnik, Črnokalski viadukt, Trst, grad Miramare. Od tu smo nadaljevali do našega izhodišča. Polni lepih vtisov smo se vračali proti domu.

Iva Šibav

foto atelje
pavsic
zavadlav
www.fotopavsic.com
tel: 040 618 741

Nudimo vam hitre in kvalitetne fotografske storitve.

Fotografije za dokumente izdelamo v 15 minutah. Oseb, ki nas ne morejo obiskati v našem ateljeju, fotografiramo tudi doma.

Poleg tega vam nudimo še vrsto drugih storitev: poročno fotografiranje, studijsko fotografiranje, fotografiranje šolskih in drugih skupin, izdelava magnetkov, povečav, okvirjanje...

Društvo Tudi jaz pomagam

Dobrodelnost in izobraževanje za vse mlade

Pomlad je jutro življenja, trenutek, ki ga imamo samo zase, trenutek, ko se ozremo na pretekli dan, teden, leto in mu damo možnost, da zadiha in vase vtisne in poglobi tista najlepša čustva. Spomnimo se na dobra dejanja, ki smo jih storili in prejeli ter jih ovekovečimo s hvaležnostjo ter jih vtisnimo v najgloblji spomin. Hkrati pa je pomlad tudi čas, ko lahko ponovno zadihamo in pripravimo misli in telo za nove možnosti in priložnosti ter uresničitev do sedaj še pod zimsko odejo zavitih ciljev, ki si jih zadamo do prihodnje zime.

Tako se lahko najprej ozremo pod vtise starega leta. Z izvedbo projekta ŠIK, s katerim preko razpisa sfinanciramo otroke do 15. leta starosti pri aktivnostih na področju športa, kulture ali izobraževanja, nam je uspelo obdarovati in osrečiti štiri nadobudne otroke. Slednji so si z našo pomočjo pomagali pri lovljenju še bolj poglobljenega znanja, treninga in udejstvovanja na športnih področjih. Sami smo neskončno hvaležni za izpeljano obdarovanje pod projektom Briški dobri možje. Hvaležni smo za zlate roke prostovoljcev in srčne sponzorje, ki so se nam pridružili pri izpeljavi projekta, brez njih nam nikakor ne bi uspelo obdarovati toliko posameznikov in

družin. Radost v očeh obdarovanih, nasmeh na obrazu in hvaležnost, ki je kar sijala, ko smo jim izročili darila, ne more opisati veselja in toplote, ki s(m)o jo občutili. To je dokaz, da imamo v Brdih in bližini tople, dobre posameznike in podjetja, ki resnično cenijo pomen obdarovanja in so pripravljeni odreči delček svojega, da nekemu podarijo cel svet.

V prihodnjih mesecih Društvo Tudi jaz pomagam pripravlja več aktivnosti, dogodkov in delavnic, kjer bo prav vsak izmed vas lahko našel nekaj zase. Aprila so priredili 2. Briški bazar, katerega namen je ozaveščanje in spodbujanje ljudi k trajnostnemu, bolj etičnemu »nakupovanju« oblačil, potrebščin itd. in manjšemu onesnaževanju okolja. Potekal bo na način, kot je potekal prvi, dobrodošel je kdorkoli, ki se želi z nami družiti, poklepetati, spiti kavo, hkrati pa si vsakdo lahko brezplačno izbere, kar potrebuje. Po zmožnosti vsakega posameznika/-ce pa bomo veseli vsakega prostovoljnega prispevka, ki ga bomo na koncu namenili za izpeljavo razpisa, namenjenega otrokom do 15. leta starosti za kakovostno preživljanje časa v poletnih počitnicah.

Sledila bo delavnica o osebnih finančah, kjer se bo ozaveščalo o naših vrednotah, prepričanjih in vzorcih ter kako so povezani z našim odnosom do denarja.

Družili se bomo ob branju knjig najrazličnejših vsebin in hkrati izboljševali kvaliteto življenja ljudi skozi predajo znanja in poglobitev v čudežni svet pisane besede. Bralni klub bo ponudil glas vsaki/-emu, ki želi biti slišan ter si želi deliti mnenja in izkušnje.

Na jesen pa bomo skozi debatni klub *Za vsakim uspešnim dekletom/žensko, stoji ona sama!* v coaching skupini, namenjeni mladim in pogumnim puncam, razvijali argumente in razbijali stereotipe, govorili o najrazličnejših, najbolj perečih temah, se poglobljali vase, se učili imeti radi in ta odsev pošiljati v svet z glasnim sporočilom poguma.

Srčno in toplo vabljeni, da se nam pridružite pri ogledu naše spletne, facebook in instagram strani, kjer boste pridobili vse potrebne informacije v zvezi z zgoraj omenjenimi dogodki. O njih boste obveščeni tudi preko navadne pošte.

»Tudi jaz pomagam, pomagaš tudi ti?« Pridruži se nam k pisanju naše zgodbe, postani naš član, prostovoljec, partner ali donator in nam zaupaj svoje ideje, predloge, želje, misli. Dobrodošel prav ti, ki želiš narediti spremembo v svetu in postati ta sprememba tudi sam.

Ko prižigamo luč drugim, razsvetljujemo tudi našo pot.

Anja, Gaja, Manca in Tine

DARKO
KOVŠCA s.p.

GRADBENA MEHANIZACIJA

041-488-772

KMETIJSKA
ZADRUGA
TOLMIN

Market z
Oštarijo Brda
Dobrovo v Brdih

- ☞ Nova trgovina KZ Tolmin z okrepčevalnico Oštarija Brda
- ☞ Več kot 1.000 m² prodajnega prostora
- ☞ Trije tematski otoki z degustacijskim prostorom – Sirarna, Kotiček z mesnimi izdelki in Vinska klet
- ☞ Široka ponudba izdelkov s poudarkom na lokalnih proizvajalcih in pridelovalcih
- ☞ SVEŽE MESO, MESNI IZDELKI, MLEKO, MLEČNI IZDELKI, SIRI, DELIKATESNI IZDELKI, KRUH, SVEŽE SLAŠČICE, SADJE IN ZELENJAVA, HRANA ZA MALE ŽIVALI, IZDELKI/PRIPOMOČKI ZA GOSPODINJSTVO, DETERGENTI
- ☞ Bogata delikatesa in mesnica
- ☞ Vse goveje meso in drobnica iz Posočja, vse svinjsko meso je slovenskega izvora
- ☞ Zagotovljen parkirni prostor
- ☞ Oštarija Brda – za malico lahko vsakodnevno izberete drugo sveže pripravljeno jed na žlico, hamburgerji, pohano; popijete kavico in pojedete slasten rogljič

Azijski ambrozijski podlubnik tudi v Sloveniji

Nov škodljivec na kakiju v Brdih

Na območju Kojškega v Goriških brdih smo odkrili novega škodljivca kakija. Gre za azijskega ambrozijskega podlubnika z latinskim imenom *Xylosandrus crassiusculus*. Škodo lahko povzroča na številnih gospodarsko pomembnih gozdnih in kmetijskih rastlinah. Naravno območje razširjenosti tega hroščka iz družine pravih rilčkarjev (Curculionidae) in poddružine podlubnikov (Scolytinae) je jugovzhodna Azija, od koder se je uspešno razširil v Afriko, Severno, Srednjo in Južno Ameriko, Avstralijo, Oceanijo in Evropo.

Prvi pojav azijskega ambrozijskega podlubnika na področju Slovenije sega v leto 2017, ko je bil **škodljivec** prav tako najden v Goriških brdih, in sicer v Podsobotinu v pasti za spremljanje podlubnikov v okviru izvajanja programa preiskav za ugotavljanje navzočnosti škodljivih organizmov rastlin. V istem letu so njegovo navzočnost potrdili tudi v Prvačini. V naslednjih letih je bil *X. crassiusculus* v tem delu Slovenije stalno zastopan, vendar so bile vse najdbe omejene na ulove v pasteh, nikoli pa ni bil najden na gostiteljskih rastlinah. Drugih podatkov o pojavu hroščka ali morebitni gospodarsko pomembni škodi do sedaj ni bilo. Avgusta lani smo škodljivca prvič odkrili v intenzivnem nasadu kakija v Snežatnem. Več dreves je bilo močno napadenih z opaznimi izvrtinami v lesu in izcejanjem smole na deblu. Po temeljitem pregledu nasada smo v lesu našli rove in odrasle hroščke, ki smo jih pozneje v velikem številu ujeli tudi na enostavne, doma izdelane alkoholne pasti. Nasad kakija je bil spomladi podvržen pozebi, zaradi česar je bilo pridelka malo. Poleg močnega smoljenja na deblu in vejah smo na prizadetih drevesih opazili tudi sušenje posameznih vej. Splošne oslabiljenosti ali upada vitalnosti dreves zaradi napada podlubnika nismo zaznali. Pojav smoljenja na lesu kakija, ki bi lahko bil povezan s prisotnostjo podlubnikov, smo v jeseni ugotovili še na nekaterih lokacijah v Vipavski dolini. Vendar navzočnosti morebitnega povzročitelja nismo uspeli potrditi.

Razširjenost

V Evropi je bil *Xylosandrus crassiusculus* prvič najden v Italiji. Najprej so ga potrdili leta 2003 v Toskani v mešanem gozdnem sestoju obmorskega bora (*Pinus pinaster*) in hrasta cera (*Quercus cerris*).

V letu 2007 so o močnem napadu in škodi, ki jo je povzročil na drevesih rožičevca (*Ceratonia siliqua*), poročali iz Ligurije. Leta 2009 pa je bil škodljivec odkrit v Venetu. Na drevesih rožičevca so leta 2014 prvi pojav vrste potrdili tudi v Franciji v okolici Nice, dve leti pozne-

je v Španiji in nazadnje leta 2021 na Malti. *Xylosandrus crassiusculus* je v zahodno Slovenijo najverjetneje zašel spontano, po naravni poti iz sosednje Italije, kjer se je vrsta razširila in ustalila na območju severnega dela države.

Značilnosti

Izcejanje smole na drevesu kakija kot posledica napada podlubnikov

Odrasli osebki *X. crassiusculus* pod stereo lupo

Azijski ambrozijski podlubnik tudi v Sloveniji

Telo odraslih hroščkov je čokato, rdeče rjave barve. Samice, ki so nekoliko večje od samcev, merijo v dolžino 2 do 3 milimetre, so krilate in lahko letajo. Samci so dolgi okoli 1,5 milimetra. Ker nimajo kril, vse svoje življenje preživijo znotraj rovnega spleta v lesu gostiteljske rastline. Njihova vloga je razmnoževanje, čeprav lahko samica odlaga jajčeca tudi brez oploditve (partenogeneza) in samci za vzpostavitev nove populacije niso nujno potrebni. V populaciji močno prevladujejo samice. Ličinke so brez-noge, telo je oblikovano v obliki črke C, belkaste barve, približno 3 milimetre dolgo, z izraženo glavino kapsulo.

Odrasli hrošči so aktivni od pomladi do jeseni. Samice v tem času napadajo nova drevesa. V skorjo gostiteljske rastline izdolbejo vstopno odprtino, v lesu izoblikujejo rovni sistem in vanj zaležejo jajčeca. Sočasno v gostitelja vnesejo tudi simbiotske glive (*Ambrosiella* sp.), s katerimi se odrasli in ličinke prehranjujejo. Intenzivnost napada je največja spomladi. Razvoj od jajčeca do odraslega hrošča, ki v celoti poteka v lesu gostitelja, traja približno dva meseca. Običajno se v enem letu oblikujeta dve generaciji. Za uspešen razvoj glive in azijskega ambrozijskega podlubnika je zelo pomembna visoka vlažnost lesa. Najpogostejše napadajo dele rastlin s premerom med 2,5 in 8 centimetrom, pa tudi debelejša debela do premera 30 centimetrov ali koreninski vrat sadik. Posledica izvrtavanja rogov in razrasta simbiotskih gliv v lesu gostitelja je prekinjen pretok vode in asimilatov, kar privede do venenja listov, lomljenja in odmiranja vej ter vsesplošne oslavitve in izčrpanosti napadene rastline. V primeru močnega napada, še zlasti na mladih rastlinah, nastanejo nepopravljive mehanske poškodbe, ki lahko vodijo v njihov propad.

Gostiteljske rastline

Azijski ambrozijski podlubnik je izraziti polifag. Poškodbe povzroča na številnih drevesnih in grmastih vrstah listavcev. Prepoznan je kot potencialni škodljivec nekaterih pomembnih gozdnih in okrasnih rastlin (hrastov, topolov, vrb, brestov, jelš, drenov, akacije, javorjev, kostanjev ...), sadnega drevja (poleg že omenjenega rožičevca in kakija so med njegovimi gostitelji tudi jablana, češnja, sliva, breskev, figovec ...) in tudi vinske trte. Napadu podlubnikov so običajno podvržena zlasti oslabiljena drevesa, ki so bila izpostavljena stresnim razmeram, vendar je za azijskega ambrozijskega podlubnika znano, da lahko uspešno napade tudi povsem zdrave rastline.

Simptomi, na katere moremo biti pozorni, če sumimo na prisotnost vrste *Xylosandrus crassiusculus*:

- rastline kažejo znake slabenja, sušenja ali odmiranja,
- prisotnost črv - štrleče paličaste tvorbe, opilki na debelih (3 do 4 centimetre),
- prisotnost številnih vhodnih in izhodnih odprtin (2 milimetra),

- izcejanje drevesnega soka ali smole,
- rovi v lesu, modrenje lesa,
- prisotnost jajčec, ličink, bub ali odraslih hroščkov pod lubjem ali v lesu.

V času leta azijskega ambrozijskega podlubnika (od konca marca do jeseni) lahko za namene spremljanja in omejevanja škode uporabljamo različne tipe pasti za lovljenje škodljivca. Obstaja več izvedbenih različic, a dovolj učinkovite so že čisto preproste alkoholne vabe, ki jih izdelamo kar sami.

Primer doma izdelane alkoholne vabe

Primer je vaba, sestavljena iz dveh plastenk in zaščitnega pokrova. Večja vrhna plastenka, z izrezanimi 2 do 5 pravokotnimi odprtinami, vsebuje etanol, ki deluje kot vaba. Spodnja, lovilna ali zbirna 500 mililitrska plastenka vsebuje milnico (voda z dodanim detergentom) in služi temu, da škodljivci ne pobegnejo. Vabe obesimo na drevesa, na višino od 30 do 50 centimetrov nad tlemi. Pasti tedensko praznimo, spremljamo ulov in opremimo s svežim privabilom. Na tako izdelano vabo se lahko v enotedenskem intervalu ujame tudi več kot sto podlubnikov.

Škodljivec je v evropskem okolju relativno nov, zato ga še ne poznamo dovolj dobro. Njegovo pojavljanje je potrebno spremljati in v primeru potrditve škodljivosti izdelati ustrezno strategijo zatiranja.

Julija Dariž, Mojca Rot, Vasja Juretič
Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica

Zavarovanje vinogradov

Spomladanska dela v vinogradih se zaključujejo in prične se skrb, kako bo z letnikom 2022. Kakšen vpliv bo imelo vreme na pogoje zaščite, ali bo dosti vlage ali bo sušno leto. Na vsak način so vinogradi in seveda posledično pridelek trte – grozdje odvisni od vremenskih dejavnikov, ki nam v jeseni pričarajo veliko zadovoljstva (odličen letnik) ali pa tudi veliko skrbi, kako pripraviti za trg kar se da najboljšo vino, če vremenski pogoji niso bili najboljši.

Da pa vinogradi niso izpostavljeni samo tem vplivom, je tu še ena nevarnost, ki se vsako leto pojavlja in grozi z najhujšim možnim vplivom na pridelek. TOČA je vremenski pojav, ki nam kljub vsem ampelotehničnim opremljenim in uspešno zaščito uniči pridelek brez možnosti ubraniti se pred njo.

Tudi zavarovalnica ne nudi zaščite pred točo v fizični obliki, nudi pa jo v finančni obliki. To pomeni, da z izplačilom odškodnine nadomesti izpad dohodka oziroma pokrije stroškov pridelave in posredno ohrani ekonomsko stabilnost kmetijskega gospodarstva.

Ker je čas obnove zavarovanja, vas želimo spomniti, da ste v Božičnem času prejeli VREDNOSTNE BONE, katere lahko sedaj ob obnovitvi zavarovanja vnovčite. Za vse informacije pokličite vašega zavarovalnega zastopnika.

90-letnica Natalija Mikulin

Razveseljujejo jo vnuki in pravnuki

Na Dobrovem smo 27. decembra lani v ožjem družinskem krogu praznovali 90. rojstni dan Natalije Mikulin.

Rodila se je pred 90 leti v Vrhovlju pri Kožbani družini Zelinšček. V Anhovem na plesu je spoznala bodočega moža Željka. Junija leta 1960 sta se poročila in si uredila hišo na Dobrovem. V zakonu sta se jima rodila sin Jordan in hči Leonida. Sedaj ima pet vnukov in pet pravnukov, ki ji lepšajo življenje.

Draga Natalija, radi te imamo.

Vsi tvoji

Obisk prestolnice

Po simfonijah še ogled rastlin in živali

Šestošolci in sedmošolci so 15. februarja obiskali našo prestolnico Ljubljano. Najprej so prisluhnili simfoničnemu orkestru Slovenske filharmonije v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma. Šestošolci so si ogledali še botanični vrt, sedmošolci pa živalski vrt. Kljub deževnemu vremenu je bil dan zelo zanimiv.

OŠ Alojza Gradnika Dobrovo

SencilaRus

+386 40 186 860
www.sencila-rus.si
info@sencila-rus.si

IZDELAVA IN MONTAŽA SENČIL

Tende ■ Pergole ■ Bioklimatske pergole ■ Komarniki
Plise zavese ■ Panelne zavese ■ Lamelne zavese
Steklene stene ■ Alu. žaluzije ■ Roloji

SencilaRus

KUPON
10%
POPUST

MAS
AVTO

KIA - največ avta za Vaš denar.

MAS AVTO d.o.o.

Uradni zastopnik in serviser za vozila Kia.

BestBuy AWARD® - najboljša razmerja med ceno in kakovostjo

KIA

IZJEMNO UGODNE CENE SKUTERJEV IN E-KOLES

SKUTERJI SYM

JET 14 50/25 E5

E-KOLESA

SBIKES

zložitljivo kolo F50e

mestno kolo C70e

SUV kolo C80e PRO

+386 5 333 03 03

masavto.kia.si

Mas Avto d.o.o., Industrijska cesta 4 F, Kromberk, Nova Gorica.

Polavi

Jovimer group

Bliža se glavna sezona odkupa domačega sadja in zelenjave

Še mesec, dva in začela se bo glavna sezona odkupa domačega sadja in zelenjave, na to smo se pripravili v družbi Polavi, ki se edini na Goriškem, Vipavskem in v Goriških brdih že nekaj let ukvarjamo z odkupom domačega pridelka - sadje in zelenjave za konzum.

V družbi Polavi vlagamo veliko truda k povečanju in spodbujanju odkupa domačega sadja, zelenjave in drugih pridelkov, pomemben nam je vsak pridelovalec, tudi najmanjši. V preteklem letu smo sodelovali s 400 kmeti, letos želimo odkup še povečati, zato VABLJENI vsi, ki se ukvarjate s pridelavo različnih vrst zelenjave, sadja, krompirja... k čimprejšnji sklenitvi pogodbe.

Vsem omogočamo urejen odkup, zagotovljeno prodajo in plačilo. Odkupno mesto imamo v Šempetru pri Gorici.

Zadovoljni smo, da nam oskrbo s pridelki zaupajo tudi v osnovnih šolah, vrtcih, hotelih...

Vabimo vas k sodelovanju!

Dosegljivi smo po telefonu **05/3936184, 031/607763**
ali e-mail: **info@polavi.si**

LOKACIJA odkupnega mesta v Šempetru pri Gorici - Bratuževa ulica (blizu Mercator Cash&Carry) dostop mimo Hoferja.

Prodajne pogodbe lahko sklenete na sedežu Občine Brda.

POLAVČEK
SVEŽINA JE PRI NAS DOMA

100-letnica Danila Lipicer

Doživela je tudi grozote taborišča

18. decembra lani je Danila Lipicer iz Šmartnega dopolnila 100 let življenja. Obdana z najboljšo energijo svojih najbližjih, bilo jih je okoli trideset, je slavila doma. Hiša je bila polna sonca, smeha in dobre volje. Danila je kljub letom še vedno polna vedrine in optimizma. Dobro se spominja vseh obdobj svojega življenja.

Komaj tri leta je bila stara, ko ji je umrla mama. Dobila je mačeho, ki ji ni bila naklonjena. In prav to je najbrž v njen značaj vsadilo trmo, odločnost in nepopustljivost. Tako je komaj desetletna dosegla, da jim davčna uprava pod italijanskim fašizmom ni vzela kmetije. Da bi pomagala družini, je pri štirinajstih letih odpotovala v Neapelj, kjer je služila pri bogati družini. Najbolj pa je njeno življenje zaznamovala druga svetovna vojna.

Poročila se je 24. januarja 1942 s Francetom Lipicerjem v cerkvi v Šmartnem in na matičnem uradu v Kojskem. Ker je bila poročena, ni bila organizirana kot mladinka. Je pa nekega dne nadomeščala obolelo sestro Miro, ki je bila kurirka. Na poti v Krmin so jo aretirali. Najprej je bila v krminskem zaporu, kjer so jo zasliševali, nato so jo premestili v goriškega, kjer so ji le grozili. Tam jo je obiskovala sestra in ji prinašala oblačila in hrano.

Bil je 11. januar 1945, ko so jo skupaj z mnogimi sojetniki v prenatrpanih živinskih vagonih odpeljali proti Avstriji. Sestri je uspelo, da ji je na železniški postaji pred odhodom izročila še nekaj hrane. Prvi daljši postanek je bil v Špitalu ob Dravi. Na vlaku so bili že šest dni in noči, ko so jim le dali lonček grahove juhe. V Berlinu so pod stražo SS-ovcev lahko šli na stranišče. Ker se je tam predolgo zadrževala v upanju, da bodo nanjo pozabili, je občutila težke udarce s puškinim kopitom. Ko so prispeli v Ravensbruck, je bilo mrzlo, zasneženo in vse poledenelo. V takem so hodili dva kilometra peš do taborišča. Tam so čakali in pojedli, kar so še imeli svoje hrane. Kmalu so jih postavili v kolono in jim vzeli vse, kar so imeli. Njej je uspelo obdržati fotografijo moža Franceta, ki ji je dajala moč za preživetje. Slekli so jih, jim vse pobrali

in poslali pod tuš. Dobili so jetniška črtasta oblačila in cikle. Na oblačilih so imeli trikotne znake: rdečega politični jetniki, Kurdi so imeli modrega, Židje rumenega. Bivali so v barakah, po štiri ali pet jih je ležalo na vsakem pogradu. Ponoči je bilo slišati vpitje, ječanje in jokanje otrok. Ob štirih zjutraj so jih zbujali, jih do sedmih imeli na mrazu, ko je zatulila sirena. Kdor je bil pri močeh, je moral opravljati težka fizična dela. Hrana, ki so jo dobili v precej oddaljeni kuhinji, je bila slaba ali pa je sploh ni bilo. Bilo je tako hudo, da od lakote ni bilo mogoče niti zaspati. Za vsak najmanjši prekršek so bili deležni hudih kazni.

V začetku marca so jih prvič preoblekli, ker naj bi jih poslali na delo v devet kilometrov oddaljeno tovarno. Kdor bi na poti omagal, bi ga na mestu ustrelili. Ko je izvedela za to, je ostala v taborišču, ker je bila preveč onemogla, saj je zbolela za tifusom.

Ko so se približevali Rusi, so jih prepeljali v taborišče Bergen-Belsen, ki je bilo z električno ograjo deljeno na moški in ženski del. Tam so morali kopati jame za umrle jetnike. Čez kake tri tedne so izvedeli, da se bližajo Angleži. Dočakala jih je tako izčrpana, da ni mogla niti jesti, samo vodo s kisom je lahko pila. Tudi tifus je končno prebolela, saj so jim v Osterwaldu pripravili okrevališče za najbolj prizadete, med katerimi je bila tudi Danila. Tam je ostala dva meseca in si dobro opomogla. Pripravili so jim obleko in obutev ter jih zbrali za transport proti domu. Potovanje je trajalo celih deset dni, saj so bile železniške proge marsikje porušene. Ob prihodu v Slovenijo so jim postregli ječmenovo mineštro. V Radovljici so jim razkužili obleko in jih v spremstvu Angležev odpeljali

90-letnica Marija Sirk

»Moje življenje je bilo boj z revščino«

»Moja življenje je bilo boj z revščino,« je dejala Marija, ko sem jo obiskala. 1. novembra lani je dopolnila 90 let. Rodila se je na Balah (Gonjače) malemu kmetu Francu Rožiču in Karolini, roj. Kumar. Od leta 1914 do 1925 je na svet prirojalo šest otrok, trije dečki, eden je umrl v ranem otroštvu, in tri deklice; Marija je bila kot zadnja rojena leta 1931. Vsi njeni bratje in sestre so že pokojni.

Pet razredov osnovne šole je dokončala v Šmartnem, potem pa je šolanje prekinila vojna. Čeprav je bila mladoletna, je bila kot kurirka vključena v delo mladine. Ko je praznovala 12. rojstni dan, sta se s sosedo Karolino odpravili na obisk svaka, ki je bil v partizanski enoti na Ligu. Ko sta prišli do tja, so jima dejali, da se je enota odpravila v Gorenji Tarbij v Benečiji. Odpravili sta se dalje in tja prišli še pred prihodom partizanske enote. Tam sta prespali na nekem skednju. Na partizane pa sta naleteli, ko sta se vračali domov, in sorodniku predali, kar sta mu prinesli. Domov sta se vrnila sestrada in domačim je odleglo, saj so mislili, da se jima je zgodilo kaj hudega. Po končani vojni pa se je pogosto udeleževala manifestacij v Gorici za priključitev Brd k Jugoslaviji.

Do poroke je Marija pomagala doma v gospodinjstvu in na kmetiji. »Trgovala« je z domačimi pridelki, v glavnem je šlo za blagovno menjavo. Edina zabava za mlade v tistem času pa so bili plesi in kino v združenem domu na Humu.

17. septembra 1960 se je poročila s Stanislavom Sirkom s Plešivega. Civilno ju je poročil Jožef Marinič,

takratni namestnik župana Občine Dobrovo Franca Maraža. Cerkveni poročni obred pa je istega dne v cerkvi sv. Martina v Šmartnem opravil župnik Jožko Benedetič, rojen v Vipolžah.

Rodila sta se jima sin Marjan in hči Lidija. Družino sta težko preživljala z dohodki na majhni kmetiji. Lažje je bilo, ko se je mož Stanko zaposlil v cementarni v Anhovem. Ona pa je skrbela za otroke in dom ter opravljala kmečka dela. Moža je izgubila leta 2015. Sedaj pa ima Marija tri vnukinje ter pravnuka in pravnukinjo.

90. rojstni dan je praznovala doma, v krogu ožjih sorodnikov. Obiskali, obdarili in voščili so ji tudi predsednik KS Medana Valter Kocina, v imenu KO ZB Medana pa Žarko Cukjati in Jožko Mavrič. Razveselila se je tudi voščilnice Območnega združenja borcev za vrednote NOB Nova Gorica.

Čeprav malo pozno pošiljamo Mariji iskrene čestitke tudi iz uredništva Briškega časnika in ji želimo vse najboljše, predvsem dobrega zdravja.

Milena Beguš

Fotografija: družinski arhiv

(nadaljevanje z 82. strani)

do Postojne, kjer so dobili kruh, konzerve in cigarete. Tam je od Fanči iz Kojškega izvedela, da je mož France vojno preživel. Ker pa nje ni našel doma, je šel nazaj v vojsko. Ko je prišla domov, ga je šla obiskat v Ivančno Gorico. Domov se je vrnil 13. februarja 1946.

V letih kmalu po vojni so se jima rodile tri hčerke: Zmaga, Dragica in Zvonka (na fotografiji z mamo Danilo).

Ob koncu leta 1991 je Danili umrl mož, s katerim sta živela v skupnem gospodinjstvu z družino hčerke

Dragice. Tudi ko je ostala vdova, je bila vedno obdana s svojimi bližnjimi.

100. rojstni dan je slavila doma v krogu svojih najdražjih. Je ponosna nona in pranona, ima šest vnukov in trinajst pravnukov. Voščili so ji številni sovaščani in znanci. Obiskali so jo in ji čestitali tudi predstavniki Krajevne organizacije borcev za vrednote NOB Kojško. Najbolj pa jo je presenetila in razveselila čestitka predsednika republike Boruta Pahorja.

Milena Beguš

Fotografija: družinski arhiv

Hoditi skupaj

Živimo na enem planetu, živimo v sedanjem trenutku kot Slovenci s svojo himno: »ŽIVE NAJ VSI NARODI, KI HREPENE DOČAKAT' DAN, DA KODER SONCE HODI, PREPIR IZ SVETA BO PREGNAN.«

Sodobniki zaznavamo, da živimo prelomne trenutke na vseh pomembnih področjih, ne najdemo pa poenotenja. Vseh se loteva nemir pred nekontroliranimi grožnjami pandemije in uveljavljanju raznih oblik nasilja. Zaskrbljujoče je, da se nekateri najboljše počutijo vsak zase, stran od drugih, ker jim je dialog postal neprijeten in jih občutek nemoči poriva v životarjenje iz dneva v dan. Ker smo socialna bitja, je tak umik v osamo zelo škodljiv. Spominjam se lepo potekajočega praznovanja, med katerim je povabljen gost zabrundal sam sebi: »ti pa so za skupaj.« Priznam, da mi je bilo slišano všečkanje prijetno in sem si zaželel, da bi bil vedno in povsod tak komentar resničnosti. Tudi v družbenem življenju s ponosom omenjamo dogodke, kot so večinska odločitve za samostojnost naše države ali hitra poenotenost obsodbe agresije. Do takih uspehov pa je možno priti le, če govorimo skupni jezik, da bi se razumeli in zares prisluhnili vsem, ki jih srečamo na življenjskih poteh, pa niso ravno našega mnenja. Taka odprtost je naporna, vendar za skupno uspešno pot v življenje nujna. Sprejeti je potrebno logiko ljubezni, ki jo odkrijemo v Jezusovem nasvetu apostolom, ki so se ubadali z mislijo, kdo je med njimi najpomembnejši: kdor hoče biti prvi, naj bo vsem služabnik.

Tudi danes se lahko vprašamo, kaj si želimo za svoje življenje v svoji starosti, s svojimi sposobnostmi v enakopravnosti z drugimi. Sami bomo te želje – biti boljši – bolj težko dosegli, zato je potrebno, da hodimo skupaj in si drug drugemu pomagamo do izpolnitve teh želja. Še krajša pot pa je, da skupno prisluhnemo Božji besedi in odkrijemo nove poti za uresničitev osebnih želja in potreb. Panoramni pogled na resničnost z vrha gore preprosto ni isti kot pogled v dolini vsakdanjega življenja, kjer se vsakodnevno odločamo za stil našega življenja. Pogled na celoto sobivanja nam krčita prav samovšečnost in egoizem, ki imata za posledico odkritje svoje revščine. Če se bomo neprestano vrteli samo okrog svojih načrtov, ne bomo prišli daleč, res pa je, da je potrebno spremembe začeti prav pri samem sebi, ločevati dobro, slabo, dobro in še boljše. Potrebno se je dokopati do razločevanja in posledično uspešnega načrtovanja življenjskih ciljev. Razočarana učenca iz Emavs sta se vrnila v Jeruzalema

čisto druga, ko sta bila deležna razlage iz izkustva Jezusovega vstajenja. Tudi nam ne more biti vse jasno, če razmišljamo samo na horizontalni ravni, ampak je potrebna tudi vertikalna. Pomislimo, koliko časa uporabimo za medsebojne pogovore o družbenih, kulturnih in gospodarskih temah in koliko o duhovnem področju. Razlika je očitna in vendar bi moralo biti obravnavanje na vseh področjih uravnovešeno. V teh prazničnih dneh si vsaj v družinah vzemimo čas za vertikalno razmišljanje o veri, etiki in morali in kaj naj posamezen član družine doprinese, da bi bilo pri njih doma več razumevanja, zadovoljstva ali kot radi rečemo: veliko velikonočnega blagoslova.

Živimo v svetu groženj, ki v sebi nosijo težnjo po prevladi in uničenju. Potreba po streznitvi, da vsi nujno potrebujemo mir in si z vsemi močmi zanj prizadevamo, nas ponovno vrne na dolžnost, da si ta mir priborimo najprej v sebi in smo z drugimi pomirjeni kot skupnost človeštva. Znajmo prisluhniti, kako drugi doživljajo ta nemir in kako oni iščejo pot do pomiritve s seboj in z drugimi. Verniki smo prepričani, da nas Bog ne gleda ježno in zamerljivo, ampak v luči svoje ljubezni in smo zato po krstu poklicani, da to ljubezen širimo po svetu. Na kratko: vsi, ki si prizadevamo za resničen, trajen mir, hrepenimo po bliskoviti pandemiji virusa te Božje ljubezni. Samo tako krščanstvo bo vera prihodnosti. Za vzajemno poslušanje potrebujemo horizontalno anteno, ki nam pomaga k pravilni solidarnosti do konstruktivne kritike, odstranjevanja zmot in dvomov ter k solidarnosti z ljudmi, ki doživljajo neupravičene krivice ali lažne obtožbe. Vertikalno anteno pa potrebujemo, da ob krivicah ostanemo normalni – nemaščevalni – in sposobni v doglednem času odpuščanja. O pokojnih velja pravilo, da govorimo o njih samo dobro in ne omenjamo njihovih napak, pač pa molimo za blagor njihovih duš. Pri zadnjih treh delih duhovnega usmiljenja pa bomo zagotovo neuspešni, če bomo prisluhnili samo horizontalni anteni človeške pravičnosti brez ljubezni, ki ima svoj izvor v Bogu. Vzajemno konstruktivno sodelovanje predvideva pravičnost in ljubezen. Vzajemno poslanstvo, da naredimo za soljudi kaj koristnega, pa predpostavlja zaupanje, da nas somišljeniki ne bodo pustili na cedilu. Prava sreča in uspeh je sad velikega drevesa, ki se imenuje strpnost, odpoved samo svojemu prepričanju in sposobnost prisluhniti mnenju drugega.

Jože Ipavec

Medana 61 | Bevkov trg 6 | tel. 031 305 188, 041 503 590

SEZONSKI URNIK

CENJENE STRANKE OBVEŠČAMO, DA BO
CVETLIČARNA NATAŠA IN VRTNARIJA V MEDANI
od 4. APRILA do 4. JUNIJA POSLOVALA S
SPREMENJENIM DELOVNIM ČASOM:

PON. – PET., od 8.00 do 13.00 in od 14.00 do 18.00

SOBOTA, od 8.00 do 13.00 in od 14.00 do 17.00

LEPO VABLJENI!

www.pvcnagode.si

➤ **ALU vhodna vrata**

PVC Nagode d.o.o.
Tržaka 87a, SI-6230 Postojna
T 05 700 05 55, F 05 720 35 56
salon.po@pvcnagode.si

pvcnagode

30 let
ARMEX

Vas zanima najina zgodba Kako sva izbirala in izbrala čistilno napravo in kako se nama obrestuje "rudarjenje" vode z neba?

Dostopna je na povezavi
<https://go-to.si/najina-zgodba>
ali pa prek QR kode.

NAJBOLJŠE PO UGODNI CENI ČISTILNE NAPRAVE IN SISTEMI ZA DEŽEVNICO

Čistilna naprava One2clean

Inovativna čistilna naprava nemške kakovosti, ki poskrbi za družinski proračun in okolje. Visok učinek čiščenja, v rezervoarju ni električnih komponent. Praznjenje le enkrat na tri leta, nizka poraba energije in minimalno vzdrževanje. Rezervoar je povezen.

Samooskrba s kompletnim sistemom za deževnico

Odločitev za zbiranje in uporabo deževnice pripomore k prihrankom v denarnici zaradi do 50 % nižjega računa za vodo na položnici. Rožice in zelenjadnice vam bodo zelo hvaležne, ker jim boste privoščili zalivanje z mehko deževnico brez klora. Izberite enega od kompletnih sistemov s filtri, črpalko in vsem pripadajočim.

Okrasni nadzemni rezervoarji

Poudarite videz terase z novim okrasnim zbiralnikom deževnice videza antične glinene amfore ali katerega koli drugega izmed 70 različnih oblik, barv in velikosti. Poleg varčevanja je ob uporabi zalivanja z deževnice treba upoštevati še, da pri tem opravi naredimo še veliko koristnega za svoje zdravje.

www.cistilnenaprave-dezevnica.si

Armex Armature d.o.o., Ivančna Gorica,
info@armex-armature.si, tel.: 01 786 92 70, 051 652 192

APIA

SALON KERAMIKE

Do konca meseca maja
BREZPLAČEN 3D izris !

**Vabimo vas na 500m² razstavnih površin v
1. nadstropje trgovine APIA Šempeter.**

www.apia.si - keramika@apia.si - 05/33-84-947

TITRO BAZENI

Bazeni vseh vrst, kompleti za samogradnjo,
whirlpooli-masažni bazeni, savne in wellness oprema,
dodatki in oprema, servis in vzdrževanja.

NOVO! Kamini na bioetanol
www.toplina-kamina.si

PRODAJNO RAZSTAVNI SALON - TITRO
Bazeni d.o.o., Bilje 92C, 5292 Renče

www.bazenska-trgovina.si

www.titro.si

www.wellness-oprema.si